



Diplomová práce
Sára Roeselová
Ateliér 547 - Redčenkov/Danda
FA ČVUT
2020/2021

ŠLUKNOVSKÝ VÝBĚŽEK
OBNOVA

**OBNOVA OBCÍ
ŠLUKNOVSKÉHO VÝBĚŽKU**

*Za vedení diplomové práce i projektů
v předchozích semestrech děkuji Borisi
Redčenkovi a Vítězslavu Dandovi.
Rodině a přátelům děkuji za
bezpodmínečnou podporu během celého
studia.*



České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Sára Roeselová

datum narození: 1. 1. 1995

akademický rok / semestr: 2020/2021 / LS

obor: Architektura a urbanismus

ústav: 15118 Ústav nauky o budovách

vedoucí diplomové práce: doc. Ing. arch. Boris Redčenkov

téma diplomové práce: Obnova sídel Šluknovského výběžku

viz přihláška na DP

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Cílem práce je nalezení způsobu, jak na úrovni vnitřní struktury sídel a v aspektech územního plánování strategicky nakládat s obcemi Šluknovského výběžku, které se vývojem 20. století dostaly na zlomkové hodnoty svého někdejšího počtu obyvatel a domů, ale hranice jejich zastavěných území se výrazně nezměnily. Strategie obnovy těchto do různé míry vyprázdněných obcí bude zpracovávána na příkladu tří obcí různých měřítek, které spojuje absence centra, resp. hlavního veřejného prostranství.

2/ Klíčové součásti diplomové práce

- Revize sídelní struktury vybraných obcí se zaměřením na chátrající a nevyužívané pozemky v zastavěném území
- Návrh využití či zhodnocení těchto „mezer“ ve vnitřní struktuře sídel
- Návrh strategie zastavování území s ohledem na vhodné funkční využití ploch v rámci celku obce
- Návrh využití potenciálů vnější krajiny obcí, prostupnost obcí
- Návrh hlavních veřejných prostranství ve vybraných obcích

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítka zpracování

- Návrh koncepce rozvoje vybraných obcí - situace
- Návrh funkčního využití ploch zastavěného území vybraných obcí - situace, hmotové schéma
- Návrh hlavních veřejných prostranství ve vybraných obcích - situace, řezy
- Návrh využití potenciálů vnější krajiny obcí - situace

Měřítka výkresů budou přizpůsobena specifikům vybraných obcí a jejich odlišným velikostem. Pro výkresy budou použita měřítka v rozsahu 1:250 – 1:10 000.

4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

- Fyzický model vybraných obcí či jejich částí. Měřítka a podoba modelu bude zvolena s ohledem na specifikum zpracovávaných území.
- Tištěné portfolio
- CD nosič s digitální verzí práce

Datum a podpis studenta: 11. 2. 2021

Datum a podpis vedoucího DP

Datum a podpis děkana FA ČVUT

registrováno studijním oddělením dne

Q 1 -03- 2021

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

FAKULTA ARCHITEKTURY

AUTOR, DIPLOMANT: Sára Roeselová

AR 2020/2021, LS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:

(ČJ) OBNOVA SÍDEL ŠLUKNOVSKÉHO VÝBĚŽKU

(AJ) RENEWAL OF TOWNS OF THE ŠLUKNOV SPUR

JAZYK PRÁCE: ČJ

Vedoucí práce:

doc. Ing. arch. Boris Redčenkov

Ústav: 15118

Oponent práce:

Ing. arch. Matěj Čunát

Klíčová slova

(česká):

Šluknovský výběžek, obnova, náměstí, náves, brownfield, pohraničí, vesnice

Anotace

(česká):

Diplomová práce navazuje na analýzu deseti obcí Šluknovského výběžku, z nich tři vybírá a rozpracovává formou revizí územních plánů, krajinných zásahů, urbanistických studií a prací s jednotlivými budovami a detailem veřejných prostranství. Práce je průřezem témat relevantních pro malá sídla severočeského pohraničí ve snaze o obnovu a posílení jejich center při zachování jejich specifického charakteru.

Anotace

(anglická):

The thesis further develops the analysis of ten towns in the Šluknov Spur, showcasing three of them through reinterpretations of the spatial plans, landscaping, urban design and by working with individual buildings and details of the public spaces. The thesis is a cross-section of issues relevant to small towns in the border regions in the North of Bohemia in the effort to reinstate and reinforce their centres while maintaining their specific characters.

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne 20. 5. 2021

podpis autora-diplomanta

Tento dokument je nedílnou a povinnou součástí diplomové práce / portfolio a CD.



OBSAH

- 1 ÚVOD**
ZADÁNÍ A CÍL PRÁCE
VÝCHODISKA

- 2 LOBENDA VA**
O LOBENDA VĚ
VÝHLED DO BUDOUCNOSTI
MĚŘÍTKO KRAJINY
ZASTAVĚNÉ ÚZEMÍ
REVIZE ÚZEMNÍHO PLÁNU
OBNOVA CENTRA OBCE
NÁVES

- 3 VELKÝ ŠENOV**
O VELKÉM ŠENOVĚ
MĚŘÍTKO KRAJINY
ZASTAVĚNÉ ÚZEMÍ
REVIZE ÚZEMNÍHO PLÁNU
OBNOVA CENTRA MĚSTA

- 4 STARÉ KŘEČANY**
O STARÝCH KŘEČANECH
MĚŘÍTKO KRAJINY A ZASTAVĚNÉ ÚZEMÍ
REVIZE ÚZEMNÍHO PLÁNU
NÁVES VE STARÝCH KŘEČANECH
KOSTELNÍ NÁVES V BR TNÍKÁCH

- 5 ZÁVĚR**
NEŘEŠENÁ TÉMATA
ZDROJE



Diplomní projekt je druhým dílem roční práce věnované oblasti Šluknovského výběžku, pozapomenutému území na úplném severu republiky a tématu vycházejícímu z osobní zkušenosti a vztahu k této části Čech.

První díl práce tvoří soubor dokumentace a analýz vytvořený v rámci předcházejícího diplomního semináře. Ten je výzarně výpravnější, popisnější, informativnější. Jde o neúplný, ale přesto obsáhlý soubor relevantních informací daných do souvislosti za účelem co nejhlubšího poznání území a vytyčení co možná nejvhodnější strategie postupu při následném návrhu jeho obnovy. Diplomní seminář je tedy především hledáním, při kterém jsem našla mnohem více, než jsem zprvu očekávala.

Diplomní projekt už není primárně popisný a analytický, ale návrhový. Jeho pointou je přicházet s odpověďmi na položené otázky a navrhnout možné postupy řešení nalezených problémů.

Zatímco výsledek diplomního semináře je analýzou deseti obcí, návrhový projekt se zaměřuje už jen na tři z nich a těm se věnuje ve větší podrobnosti.

Jelikož se jedná o tři různé obce s místy se opakujícími problémy, není pointou řešit všechna témata na příkladu všech tří obcí. Snahou je se naopak u každé z nich zaměřit na problémy, které jsou pro ni specifické, charakteristické a nejpalčivější.

Pro Lobedavu se vzhledem k vysoké míře vysídlenosti ukázal jako důležitý aspekt územního plánování, v případě Velkého Šenova bylo třeba přijít s celkovým řešením pro obnovu centra města, Staré Křečany nabídly příležitost věnovat se roli konkrétních budov ve vztahu k tvorbě veřejných prostranství a Brtníky,

vesnice spadající do Starých Křečan, ukázaly důležitost dominant pro identitu a obraz obce a nabídly zajímavé zadání návrhu památníku v místě zbořeného kostela.

Dva aspekty jsem vyhodnotila jako důležité výchozí body pro práci se všemi třemi obcemi. Prvním je vnímání obcí v kontextu celých katastrů, tedy včetně poznání jejich krajiny, návrhu obnovy cestní sítě a propojení s významnými místy v krajině.

Druhým je analýza vnitřních sídelních struktur obcí za účelem nalezení jejich center a dalších pevných bodů a tudíž míst, ke kterým by měla směřovat snaha o obnovu, včetně poznání toho, jakou roli místa v rámci svých sídel hrají.

Je tedy zřejmé, že se celkový soubor témat, jimž se práce věnuje, pohybuje na škále různých měřítek od územního plánování a obnovy krajiny přes urbanistické koncepce a architektonická řešení konkrétních budov po detail veřejného prostranství.

Mou snahou je se dílčím zadáním různých měřítek věnovat s maximální snahou o jejich zasazení do širšího kontextu tak, aby výsledkem nebyly pouze jednotlivé zásahy bez souvislosti. Myslím totiž, že i správně usazený drobný zásah na správném místě může mít velký pozitivní dopad na celé sídlo, zvláště v měřítku vesnic a malých měst, ve kterém se tato diplomní práce pohybuje.

Hlavním smyslem práce je pojmenovat místa, kterým by při obnově sídel měla být věnována pozornost, kam by se měla koncentrovat v území přítomná energie, kam má smysl směřovat finanční prostředky obcí a nejčastěji formou urbanistického návrhu prověřit jejich potenciál.

ZADÁNÍ A CÍL PRÁCE

Zadání diplomové práce navazuje na analýzu deseti nejsevernějších obcí Šluknovského výběžku vypracovanou v rámci diplomního semináře. V rámci této analýzy se objevilo velké množství témat, které je třeba v obcích řešit po stránce architektury, urbanismu, územního plánování i regionálního rozvoje, a která se napříč vybranými obcemi opakují.

Práce podrobněji zpracovává tři vybrané obce zastupující různá měřítka a různé problémy, nejmenší Lobendavu, dále Staré Křečany včetně vesnice Brtníky, která je jejich součástí, a město Velký Šenov.

Vnitřní strukturou jsou si obce do velké míry podobné. Roztroušená zástavba Lobendavy i Starých Křečan se táhne mělkými údolími podél klikatících se potoků. Velký Šenov leží na křížení dvou větších komunikací, jeho osa ve směru potoka je ale také nejvýraznější.

Co mají obce hlavně společného je absence funkčních sídelních center. Chybějí místa pro setkávání, místa která by obce reprezentovala a skrze která by bylo možné se s obcemi identifikovat.

Obecným problémem mnoha obcí Šluknovského výběžku je nejasnost jejich budoucího směřování a neschopnost využít vlastního potenciálu, a to jak přírodního, tak potenciálu charakteru vnitřního prostředí obcí. Mnohdy je problémem nejen potenciál sídel využít, ale vůbec ho vidět.

Silnými stránkami Lobendavy a Starých Křečan, především pak Brtníků, je kvalita krajiny a celkově přírodního prostředí. Staré Křečany částečně leží v CHKO Labské Pískovce a nedaleko se nachází hranice NP České Švýcarsko. Ačkoli jsou tyto oblasti navštěvované především z jihu, pro obce je v nich velký potenciál. V případě Lobendavy je velká hodnota v malebnosti jejího zasazení do hodnotné krajiny na samém severu republiky.

Velký Šenov má potenciál stát se lokálním centrem v rámci souboru sídel západní části Šluknovského výběžku.

Do krajiny samotného Šenova je možné proniknout skrz někdejší výletní a rekreační místa, která jsou v ní roztroušena a která mohou oslovit zajímavou historií.

Práce představuje témata, která se objevují v mnoha dalších obcích Českého pohraničí a nabízí postupy možného řešení na příkladu konkrétních obcí Šluknovského výběžku.

STRUKTURA PRÁCE

Prvotní myšlenkou bylo jít po jednotlivých tématech, např. obnova cest, revize územního plánu, podoba center etc. a srovnávat je napříč třemi vybranými obcemi. Nakonec se ukázalo jako smysluplnější věnovat každé z obcí samostatnou kapitolu a zaměřit se v ní na témata, která jsou pro danou obec stěžejní.

Každá kapitola jde od měřítka celého katastru přes měřítko zastavěného území a končí u jednotlivých lokalit a míst. V některých případech jsou pak rozpracovány i jednotlivé stěžejní budovy či drobné prvky veřejného prostoru.

CÍLE

Prvním cílem práce je vyzdvižení potenciálů rozvoje, které na svém území obce mají, zpřístupnění důležitých míst vhodným trasováním a jejich zasazení do krajiny.

Druhým cílem je zpevnění a ukotvení center obcí, zlepšení jejich pobytové kvality. Především se jedná o obnovu návsi a náměstí, revitalizaci potoků, zasazení sídelních center do krajiny a jejich posílení doplněním chybějící urbánní struktury.

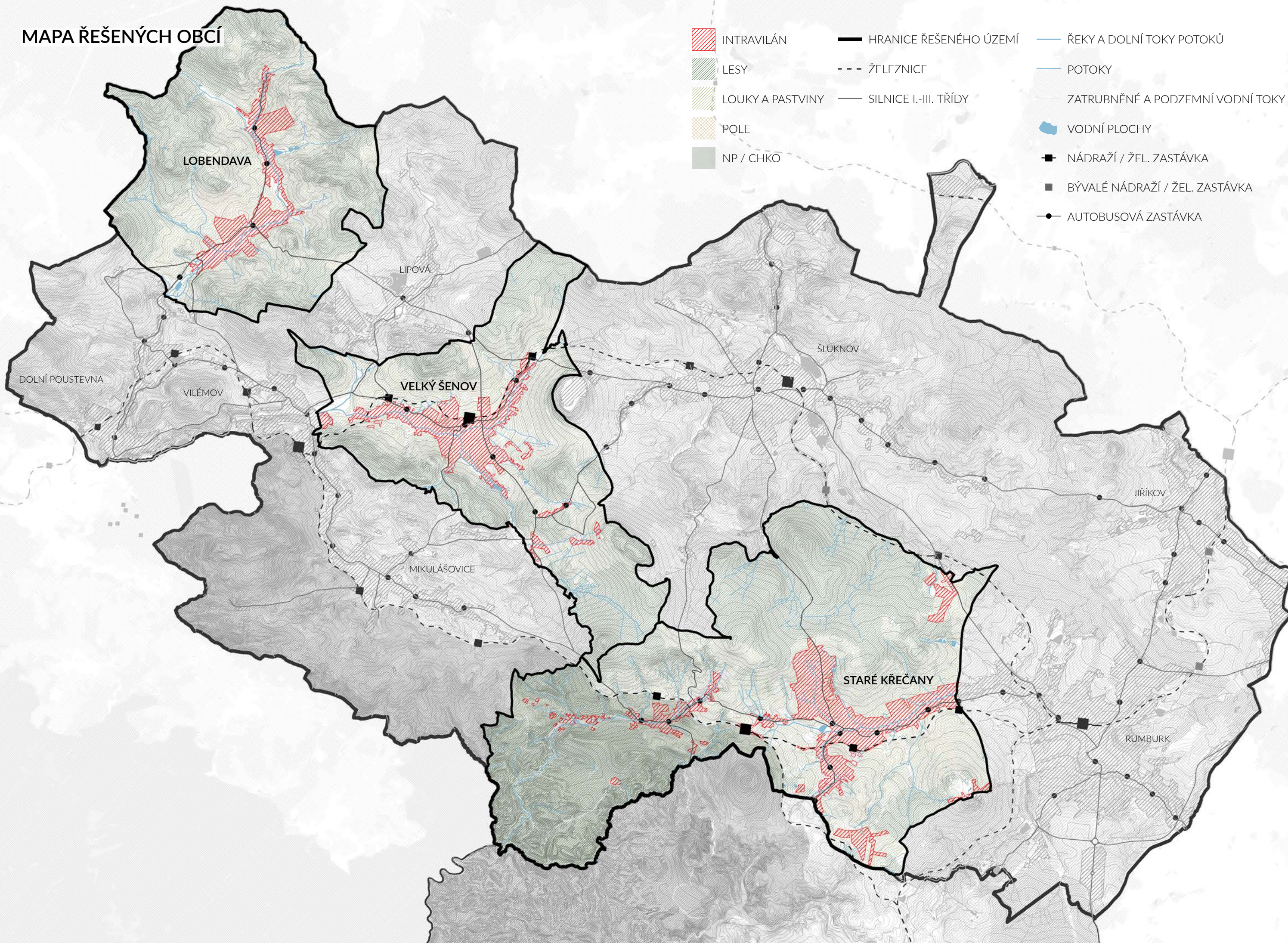
METODY

V měřítku celých katastrů obcí je provedena analýza cestní sítě a do ní zasazených krajinných cílů. Vzhledem k místnímu klimatu, které snižuje možnost rozsáhlejšího hospodářského využití krajiny, mohly pro návrh obnovy cestní sítě posloužit jako vodítko historické mapy dokládající stav výrazně větší prostupnosti krajiny. Na mnohých místech je síť cest stále patrná i v současné parcelaci, i ta je proto důležitým podkladem pro vytipování úseků cest vhodných k obnově.

V případě obnovy center obcí vede cesta přes analýzu současné sídelní struktury, nalezení jejích pevných bodů, často pozůstalých z doby mnohanásobně početnějšího stavu obyvatel i domů. Na tuto analýzu navazuje revize územních plánů se zaměřením na témata, které vedou k posílení sídelních center.

Vzhledem k vysoké míře vyprázdněnosti některých sídel je zde důležitá znalost historické podoby míst a její vývoj. Jaké budovy v místech stály a jakou plnily v rámci sdla a především stran veřejného prostoru roli, totéž v případě prvků krajiny.

MAPA ŘEŠENÝCH OBCÍ



INTRAVILÁN



LESY



LOUKY A PASTVINY



POLE



NP / CHKO

HRANICE ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

ŽELEZNICE

SILNICE I.-III. TŘÍDY

ŘEKY A DOLNÍ TOKY POTOKŮ

POTOKY

ZATRUBNĚNÉ A PODZEMNÍ VODNÍ TOKY

VODNÍ PLOCHY

NÁDRAŽÍ / ŽEL. ZASTÁVKA

BÝVALÉ NÁDRAŽÍ / ŽEL. ZASTÁVKA

AUTOBUSOVÁ ZASTÁVKA

VÝCHODISKA

Aby bylo možné navrhovat, je třeba vědět, pro jaký budoucí vývoj je návrh určen. Především jde o vývoj počtu obyvatel, trendy ve způsobu bydlení a rekreace, či například ve financích, které budou v budoucnu obcím dostupné.

To vše je ovlivněno množstvím dostupných pracovních míst v regionu, mírou státních investic do vzdělání, ale například i sebezprezentací obcí či jejich schopností dostupné finance čerpat a vhodně využívat.

Budoucí vývoj je třeba poučeně odhadovat na základě dostupných dat, analytických podkladů a realistické představy profilace a směřování jednotlivých obcí.

Mezi základní data patří statistické údaje vývoje počtu obyvatel. Drobným handikepem je stáří těchto dat, jelikož poslední sčítání lidu, domů a bytů proběhlo v roce 2011 a nejnovější data budou známá během roku 2021, tedy pouhých několik měsíců po dokončení této práce.

Řešená témata navazují na analýzu zpracovanou v rámci diplomního semináře, která se v zásadě shoduje se závěry územních analytických podkladů pro region Šluknovska, ORP Rumburk i se závěry strategických plánů jednotlivých obcí.

Právě strategické plány pomáhají vyjádřit, kterým směrem mají obce potenciál se rozvíjet, byť s těmito závěry práce ne vždy souhlasí.

Důležité podklady, které jsou však v práci podrobovány kritice, jsou územní plány řešených obcí. V případě Velkého Šenova se rámcový přístup územního plánu stává pouze s dílčími změnami podkladem pro urbanistické návrhy. V případě Lobendavy je jeho podoba výrazně rozporována a podkladem pro návrh se stává až jeho revidovaná verze. V případě Starých Křečan a Brtníků je výsledek revize územního plánu někde na půli cesty. S přístupem k tématům přímo ovlivňujícím vnitřní podobu sídel, např. ke způsobu určování zastavitelných ploch, návrh souzní a přejímá ho jako východisko. Problematické části tohoto územního plánu jsou především ve způsobu regulace rekreačních záměrů mimo zastavěné území. To jsou témata důležitá a výrazně ovlivňující budoucí krajinný ráz obce, na řešená centra však nemají přímý vliv a tak jsou pouze pojmenovaná jako podstatná a k možnému dalšímu rozpracování.

Základní východiska jsou dobře shrnuta ve vybraných bodech územně analytických podkladů a strategických plánů obcí reprodukováných na následujících stránkách.

V neposlední řadě bylo důležitým východiskem osobní setkání se starosty vybraných tří obcí, i se starosty většiny zbylých obcí zpracovávaných v rámci diplomního semináře. Směrodatná byla jejich vyjádření k přístupu obce k výstavbě, obnově stavebního fondu a tématům či problémům, které jejich obce řeší, vč. naznačení specifických trendů ve výstavbě.

V případě Lobendavy jako jediné z řešených obcí se práce více zabývá návrhem změny územního plánu na úrovni celého zastavěného území, zde má tedy význam pracovat s prognózou pro obec, její budoucí profilací a s kroky, které může obec učinit pro své zatraktivnění pro nově příchozí.

Ve Velkém Šenově má smysl zabývat se tématem bydlení, především pro účel revitalizace brownfieldu v centru města. Vzniká zde příležitost pro město reagovat na vysokou poptávku po městských bytech, a ty vhodně kombinovat se sociálními byty s regulovaným nájemným a vazbou na sociální či vzdělávací programy. Jedná se o alternativu k bytům pronajímaným soukromými subjekty za neadekvátně vysoké ceny se zárukou hrazení těchto nájmů ze státních příspěvků na bydlení. Mísením různých druhů bydlení se také předchází vzniku v oblasti tak častých sociálně vyloučených lokalit.

Zbývá řešená místa nejsou rozvojové oblasti ani nové lokality, nýbrž klíčová nedořešená místa v centrech obcí, která by měla dobře fungovat bez ohledu na jejich budoucí velikost a hustotu. Jedná se o řešení v měřítku konkrétních míst, nikoliv o vize pro celá širší území. Dá se říci, že návrh vytipovává nejdůležitější místa v obcích a řeší je jako ta, kam má význam směřovat dostupný kapitál s účelem zajištění základních „životních funkcí“ obce. Jde o koncentraci energie v centru, což umožní či usnadní udržitelnost základních provozů, vznik příjemného obytného prostředí pro místní obyvatele, možnost jejich identifikace s místem svého bydliště i lepší čitelnost, orientaci a jasný výraz sídel v očích lidí zvenku.

VÝCHODISKA NÁVRHU DLE ZÚR A ÚAP

ÚKOLY PRO ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ DLE ZÚR oblast Lobendavsko-Křečansko	REAKCE NÁVRHU
posilovat pilíře hospodářského rozvoje a sociální soudržnosti udržitelného rozvoje při zachování silných stránek pilíře životního prostředí	podpora a zpevnění center jako jeden ze způsobů zajištění základní vybavenosti, provázání sídel s okolní krajinou
zajistit pokrytí území specifické oblasti územními plány, ověřovat a zpřesňovat řešení územními studii a regulačními plány	urbanistická studie dostavby centra a revitalizace brownfieldu ve Velkém Šenově
chránit a kultivovat přírodní, krajinářské a urbanistické a architektonické hodnoty oblasti, využít pozitivní znaky území pro zvýšení prestiže specifické oblasti	návrh obnovy cest a cílů v krajině, návrh obnovy centrální části Lobendavy včetně přímého provázání s okolní krajinou, profilace Lobendavy jako silně rekreační obce těžící ze svého zasazení do hodnotné krajiny a z okolních přírodních hodnot
nástroji územního plánování zajistit zlepšení silniční a železniční dopravní dostupnosti specifické oblasti z vnitrozemí ČR i ve vztahu k příhraničním prostorům SRN	návrh obnovy hraničních přechodů vč. revize regulace přidružených ploch územním plánem
revitalizovat opuštěné nebo nedostatečně využitě plochy a areály zemědělského, průmyslového či jiného původu (typ brownfield)	téma představené a návrhem zpracované na příkladu brownfieldu ve Velkém Šenově
stanovovat a dodržovat limity rozvoje pro všechny činnosti, které by mohly přesahovat meze únosnosti pozemí - podmínky udržitelného rozvoje, způsobovat jeho poškození a nebo bránit rozvoji jiných žádoucích forem využití území	revize územních plánů Lobendavy a Starých Křečan, návrh jejich úpravy či upozornění na jejich konkrétní problematické části
v příhraničních prostorech ČR/SRN podporovat vzájemně výhodnou kooperaci a provázanost sídelních soustav, rekreačních areálů, dopravní, technické i občanské infrastruktury	uvědomění si spěšnosti husté sítě podobně velkých sídel a v přístupu k rekreačnímu využívání zdejší hodnotné krajiny k nim v rámci trasování, obnovy hodnotných cílů i v rámci jejich prezentace přistupovat jako k jednomu dobře prostupnému celku s malými vzdálenostmi mezi jednotlivými zájmovými body napříč různými obcemi

URBANISTICKÉ A ARCH. ZÁVADY DLE ÚAP (ORP Rumburk 2016)	REAKCE NÁVRHU
obecně omezený zájem o realizaci investic, využití a údržbu odlehlých okrajových částí řešeného území	atraktivizace, obnova prostupnosti krajiny, obnova cílů v krajině, obnova center pro posílení udržitelnosti občanské vybavenosti
komplikovaná dostupnost odlehlých okrajových sídelních útvarů	obnova hraničních přechodů
až na výjimky neuspokojivý stav veřejných prostranství, veřejné infrastruktury a stavebního fondu, zejména v okrajových sídelních útvarech při státní hranici	návrhy obnovy veřejných prostranství včetně rekonstrukcí vybraných budov
poškození obytné hodnoty a krajinných horizontů malých sídel nevyužívanými a chátrajícími původními relativně rozsáhlými průmyslovými a zemědělskými areály, rozpory ve vyváženosti měřítka zástavby ve venkovských sídlech - proporční vztah obytných území a velkých průmyslových a zemědělských areálů	urbanistické řešení brownfieldu ve Velkém Šenově, který momentálně figuruje jako ploště výrazná bariéra v bezprostřední blízkosti centra města
absence prostorové a funkční regulace - nejasné pozice center venkovských sídelních útvarů aj., specifická problematika příhraničních nebo hranic rozdělených obcí - negativní vliv neujasněných rozvojových koncepcí na urbanizaci území i stav stavebního fondu	analýza zástavby všech vybraných obcí, určení jejich centrálních částí, podrobnější strategie výstavby na příkladu obce Lobendava
dlouhodobá sestupná demografická tendence území a z toho vyplývající postupná degradace sídel, ztráta významu a ztráta stavebních fondů	mezi vybranými obcemi je tato statistika pravdivá pro Lobendavu, v případě Velkého Šenova a Starých Křečan se v posledních letech jedná o stagnaci či mírný nárůst počtu stálých obyvatel, pro Lobendavu je pak charakteristická výstavba rekreačních objektů, k nárůstu stálých obyvatel tedy nedochází, ale zájem o výstavbu je přítomný
v příhraničních prostorech ČR/SRN podporovat vzájemně výhodnou kooperaci a provázanost sídelních soustav, rekreačních areálů, dopravní, technické i občanské infrastruktury	využít potenciálů, které může přinést vnímání obcí západní části Šluknovského výběžku jako k jednomu kooperujícímu souboru sídel
nevyužívané původní stavební parcely (po bývalé zástavbě) v zastavěných územích	revize územních plánů za účelem využití vnitřních územních rezerv k vytvoření menšího počtu atraktivnějších stavebních pozemků
obecně nevhodné stavební zásahy do objektů vlivem nevhodného využívání v rozporu s jejich původním účelem, změny (zjednodušení) opravovaných průčelí objektů, případně používání nevhodných architektonických prvků	ideový návrh rekonstrukce dvojice objektů na návsi ve Starých Křečanech
pro stanovení skutečných architektonických hodnot nejsou k dispozici potřebné podklady (pasportizace stavebního fondu, podstatných stavebních fází, změn účelů aj.)	studium vývoje vybraných budov a center obcí a návrh způsobu navázání na něj

2

LOBENDA VA

O LOBENDAVĚ
VÝHLED DO BUDOUCNOSTI
MĚŘÍTKO KRAJINY
ZASTAVĚNÉ ÚZEMÍ
REVIZE ÚZEMNÍHO PLÁNU
OBNOVA CENTRA OBCE
NÁVES



Archivní snímek náměstí s kostelem, farou (vlevo) a mohutnou budovou hostince (vpravo) v průhledu hlavní komunikací. Ve středu náměstí stojí dochovaná socha sv. Jana Nepomuckého.

Lobendava v rámci diplomové práce zastupuje největší měřítko, tedy měřítko územního plánování a obnovy prvků v krajině.

Hlavním tématem pro obec je, jak v územním plánu naložit se silně vyprázdněným intravilánem.

Návrh neusiluje o obnovu někdejší výrazně zastavěnější podoby obce. To by bylo v dnešním kontextu liché. Rozvolněná zástavba jde ruku v ruce se silně rekreačním směřováním obce a nízká hustota zastavěného území tak není zcela na škodu. Co je však v návrhu vnímáno jako zásadní je posílení centra jako hlavní pevné části obce. Pevné jádro obci do jisté míry umožní rozvolněnost jejích zbylých částí, aniž by sídla postupem času ztratila svůj charakter a rozplynula se do nejasné struktury rekreačních staveb.

Krajinnými prvky je pak rozvolněná obec zcela protkána a práci s touto složkou nelze od návrhu obnovy centra obce oddělovat. Právě správné zasazení a ukotvení obnovované návsi do krajinných souvislostí je jedním ze specifik návrhu, a to i proto, že se návěs s kostelem nacházejí na hraně zastavěného území a přes březový háj a rybník volně navazují na krajinu.

O LOBENDAVĚ

Pro Lobendavu je charakteristický velmi vyprázdněný intravilán. Jedná se o obec, na kterou mělo dění od poloviny dvacátého století, především však poválečný odsun Německého obyvatelstva, největší dopad v úbytku obyvatel a domů ze všech obcí Šluknovského výběžku.

Historicky středem obce procházela tzv. císařská silnice spojující Vídeň, Prahu a Drážďany. Velikost obce tomuto postavení odpovídala.

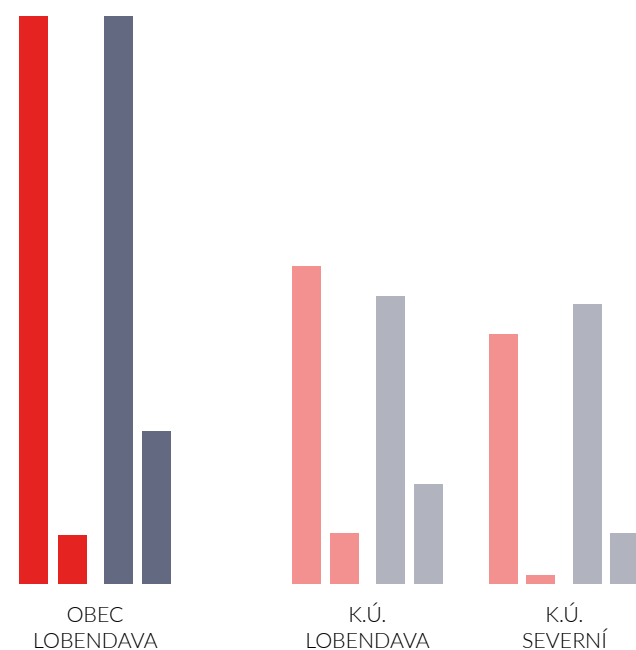
Zavřením hranic směrem na západ se Lobendava rázem ocitla ve slepém cípu země, což se na obci výrazně podepsalo.

I po pádu železné opony a otevření některých hraničních přechodů ve výběžku zůstala Lobendava mimo hlavní trasy a „slepou ulicí“ je tak do jisté míry i dnes, po více než třiceti letech od znovuotevření hranic.

Důsledkem dnešní velmi nízké hustoty osídlení o to výrazněji vyniknou někdejší výrazně městštější budovy, přestože jich již většina zanikla.

Vzniká tak zajímavý rozpor mezi fyzickou stránkou obce, tedy charakterem její zástavby, a složkou lidskou. Tato skutečnost má významný podíl na jedinečném charakteru obce.

poměrový graf maximálních stavů obyvatel (červeně) a domů (modře) v porovnání se současným stavem



OB YVATELÉ

maximální počet obyvatel (r. 1910)
3257

počet obyvatel r. 1930
3045

počet obyvatel r. 2011
329

počet obyvatel r. 2020
278

úbytek obyvatel z maxima
91,5 %

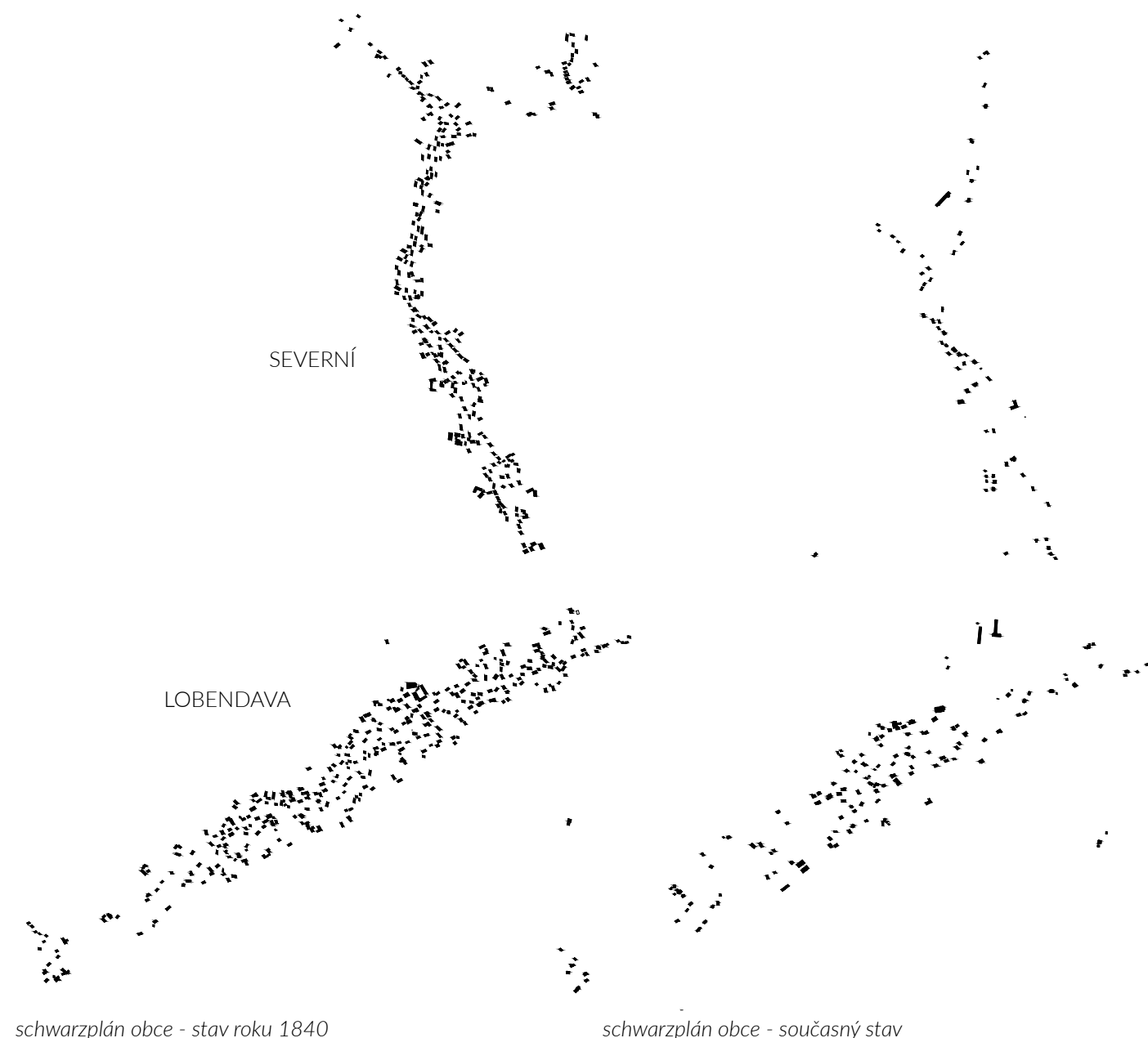
DOMY

maximální počet domů (r. 1880)
607

počet domů r. 1930
581

počet domů r. 2011
163

úbytek domů z maxima
73,1 %



LOBENDA VA

OB YVATELÉ

maximální počet obyvatel (r. 1910): 1 712

počet obyvatel r. 2011: 272

úbytek obyvatel z maxima: 84,1 %

DOMY

maximální počet domů (r. 1950): 308

počet domů r. 2011: 107

úbytek domů z maxima: 65,3 %

SEVERNÍ

OB YVATELÉ

maximální počet obyvatel (r. 1880): 1 659

počet obyvatel r. 2011: 57

úbytek obyvatel z maxima: 96,6 %

DOMY

maximální počet domů (r. 1880): 309

počet domů r. 2011: 56

úbytek domů z maxima: 81,9 %

VÝHLED DO BUDOUCNOSTI

Jak již bylo řečeno, Lobendava se nenachází v jednoduché pozici, její odloučenost jí však hraje do karet v zachovalosti místní krajiny, do které je malebně zasazena. Postupem času zde klesá počet stálých obyvatel a roste počet obyvatel rekreačních. Ačkoliv je hlavní charakteristikou těchto obyvatel sezónnost či víkendovost, jsou pro obec cenní. Mohou do ní přinést potřebnou energii pro rozvoj komunitního života a jsou nositeli již existujícího trendu stěhování se blíž přírodě při možnosti kombinování práce z domova a dojíždění za prací do větších center.

PŘEDPOKLAD VÝVOJE VÝSTAVBY:

Dle programu rozvoje obce Lobendava pro období 2016-2030 stoupl mezi lety 2001 a 2011 počet objektů z 67 na 107 v Lobendavě a ze 24 na 56 v Severní. To je 72 objektů za 10 let.

Výsledky sčítání lidu z roku 2021 bohužel ještě nemáme k dispozici, z dostupných podkladů (ÚAP) však víme, že se v uplynulém desetiletí růst počtu objektů zpomalil.

Důležitým podkladem je také počet rekreačních objektů v obci.

V roce 2016 jich bylo celkem 42 v Severní a 60 v Lobendavě, což jsou odhadem celkového počtu domů v daném roce tři čtvrtiny u Severní a dvě třetiny u Lobendavy. Trend je to jednoznačný.

Pro práci s územním plánem je tak možné navrhovat pro roční přírůstek nižších jednotek objektů. Při optimistickém výhledu postupného plnění předpokladů a dlouhodobých kroků k rozvoji obce může tento počet růst. Je však třeba poznamenat, že v rámci takto malé obce jsou i jednotky domů na vhodných místech důležitým přírůstkem.

V rámci realistického výhledu nepočtené ale stabilní výstavby je v následujících dvaceti letech možné očekávat nárůst počtu domů ve vyšších desítkách.

Rozvoj obce po stránce rekreace s sebou může přinést potřebnou energii a potenciál pro rozvoj a tedy i přírůstek stálých obyvatel, realistické je však očekávat zejména v následujících letech spíše nárůst obyvatel sezónních.

Lobendava má pro tento účel příhodnou pozici při státní hranici s Německem, což je již nyní využíváno m.j. pro pracovní příležitosti, kterých může přichodící vzdělaná pracovní síla využít.

Profil obce má tak do budoucna vedle bydliště pro osoby pracující na dálku těžiště především v rekreaci a turismu.

Pozitivním by spolu s rozvojem rekreace bylo i obnovení bývalého ústavu sociální péče do modernější podoby bydlení pro seniory s přítomností pečovatelské služby.

PŘEDPOKLADY NÁVRHU A KROKY K ROZVOJI OBCE:

- posílení lokálních vazeb na Německo a zajištění průjezdnosti územím obce obnovením hraničních přechodů

- využití přírodních hodnot v rámci atraktivizace obce pro dlouhodobé bydlení i rekreaci

- obnova turisticky atraktivních cílů v krajině, jejich jednotná prezentace

- využití potenciálu souboru obcí Šluknovského výběžku m.j. v rámci turistického trasování

- zachování krajinného rázu

- postupně sílící trend kombinování práce z domova s dojížděním do větších center

- oživení kulturního života v obci otevřením komunitního prostoru

- atraktivizace obce otevřením infocentra, nabídnutím služeb zaměřených na rekreaci a kvalitní sebezprezentace obce

- účast obce na obnově dlouhodobě nevyužitých objektů

PROBLÉMY

nedostatečné ubytovací kapacity

nedostatečné služby pro turisty

omezené služby pro místní

nebezpečí devastace krajiny špatnou regulací ploch přidružených k zamýšlenému otevření hraničních přechodů pro automobilovou dopravu

absence kulturně-společenského centra a vnitřního shromažďovacího prostoru

absence spolků a aktivit v obci

nízká atraktivita a absence dějů na návsi

POTENCIÁLY

kvalitní přírodní prostředí

kvalitní silnice v velé oblasti, vhodné pro rozvoj cyklistiky, kvalitní síť turistických tras

množství nevyužitých obecních objektů

velká hustota atraktivních cílů v krajině na území Lobendavy i okolních obcí

blízkost CHKO a NP

blízkost Německa m.j. jako zdroje pracovních příležitostí

využití potoka jako zelené procházkové trasy obcí

citace z ÚAP ORP Rumburk:

LOBENDA VA

HODNOTY	Příhraniční poloha, silniční propojení se SRN, přírodní a krajinné hodnoty, ZPF, PUPFL, nemovitě kulturní památky, pobytová rekreace v částech obce, velmi kvalitní životní prostředí.
LIMITY	Ochranná pásma (komunikací, IS, lesa, vodního zdroje), památky, ÚSES, VKP, záplavová území, CHLÚ, ložiska nerostných surovin.
ZAMÉRY	Doplnění zastavěných a zastavitelných ploch, fotovoltaické elektrárny, komunikační úpravy, rozšíření ploch občanského vybavení a dopravní vybavenosti, centrální zásobování vodou, kanalizace a ČOV. Viz tabulka k bodu 5.2.3
PROBLÉMY řešitelné v ÚPD	<u>Urbanistické:</u> nejednotný, nekompaktní a rozptýlený urbanistický půdorys – arondace území, vymezení rekreačních ploch, minimální občanská vybavenost. <u>Dopravní:</u> přeshraniční dopravní napojení, silniční napojení na obce s vyšší vybaveností, dopravní závady na silnicích II. a III. třídy a místních komunikacích, infrastruktura cyklistické dopravy. <u>Hygienické:</u> chybí kanalizace a ČOV a veřejný vodovod (zdroje vody). <u>Vzájemné střety záměrů:</u> zábory ZPF. <u>Ohrožení území:</u> záplavové území, případná realizace poldru na území Lobendavy (ohrožení Dolní Poustevny). Viz tabulka k bodu 5.2.4
PROBLÉMY neřešitelné v ÚPD	Okrajovost území v rámci ČR a Ústeckého kraje, nízká dopravní obslužnost, kolísání počtu obyvatel v ročním období, neintenzivní využití ZPF, špatná dostupnost vyšších center osídlení, nízká nabídka pracovních příležitostí.



Pohled na Lobendavu od křížové cesty na Anenském vrchu

LOBENDA VA - MĚŘÍTKO KRAJINY

Lobendava je obec, která si do obdivuhodné míry zachovala svou malebnost. Zastavěné území se v ní line mělkým údolím podél toku potoka s minimálně regulovaným korytem. Ten přináší do zastavěného území vysokou přírodní hodnotu. Po obou stranách obce se zdvihají svahy tvořené především pastvinami a obvod katastru lemují lesy. Přírodní složka je zde celkově výraznou hodnotou. Má proto velký význam zabývat se obnovou nejen centra obce, ale též odkrytí a zpřístupnění hodnotných míst v krajině. Míst, která v sobě mnohdy nesou stopy historického dění.

S cílem co možná největšího zpřístupnění krajiny bude důležitým tématem otázka její prostupnosti a návazností jednotlivých cest a stezek.

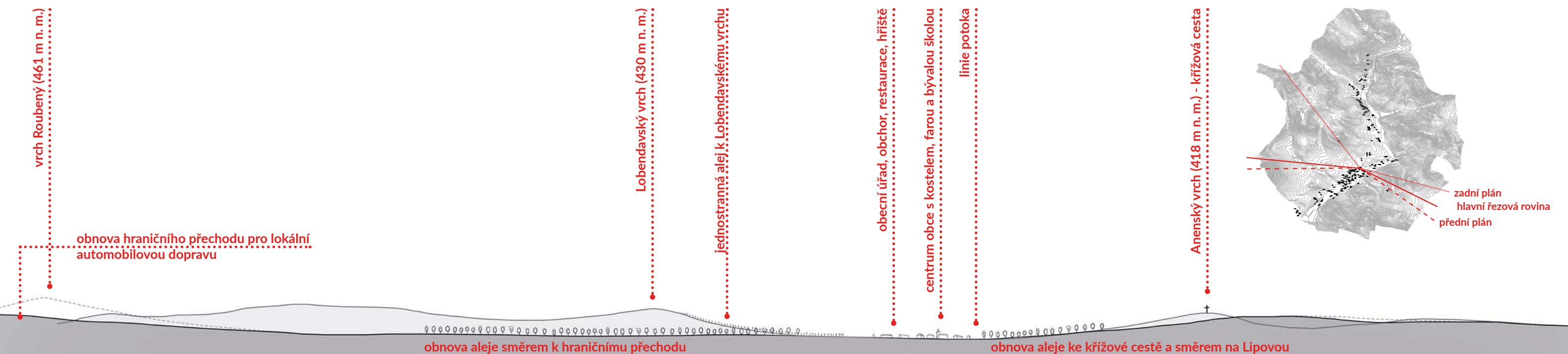
Mezi významné prvky v krajině zde patří hned dvě krásné venkovní křížové cesty s kaplemi, jedna západně od centra obce, druhá jen o něco málo severněji. Dalším vyhledávaným místem je nejsevernější místo republiky ležící na stezce lemované hraničními patníky a místy vedoucí podél koryta v lese krásně meandrujícího poto-

ka. Právě pro pohraniční stezku je navrženo prodloužení k bývalému nalezišti zlata a její zokruhování směrem k centru obce.

Součástí návrhu je též doplnění doprovodné zeleně podél významných cest. Návrh také počítá s vytvořením pěší stezky podél potoka v zastavěném území obce.

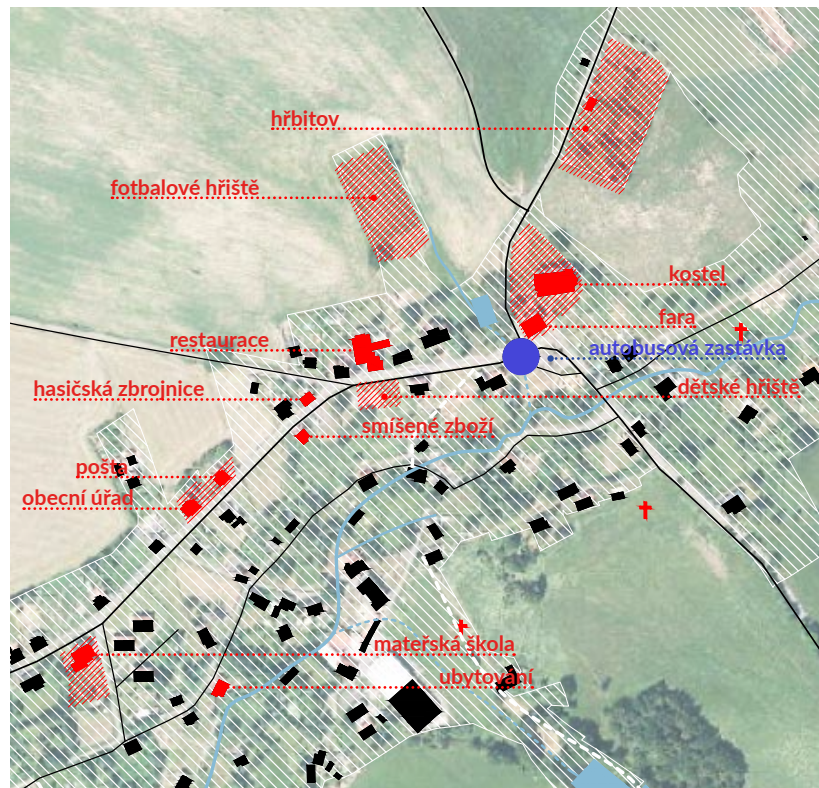
V neposlední řadě by měly být otevřeny pro místní automobilovou dopravu dva hraniční přechody, jeden ve směru na Budyšín, druhý na Drážďany.

I ve své vyprázdněné podobě nese Lobendava stopy někdejší lidnatosti a významu. Jedním z důkazů jsou dochované městské domy a budovy historicky nebo doposud plnící veřejné funkce. Právě ty tvoří důležité stavební kamey centra a opírá se o ně návrh jeho obnovy.



MĚŘÍTKO KRAJINY - STAV

- + významné cíle
- propojení významných cílů s hlavními komunikacemi a centry
- - - - - hlavní spojení s okolními obcemi, centra obce



MĚŘÍTKO KRAJINY - NÁVRH OBNOVY

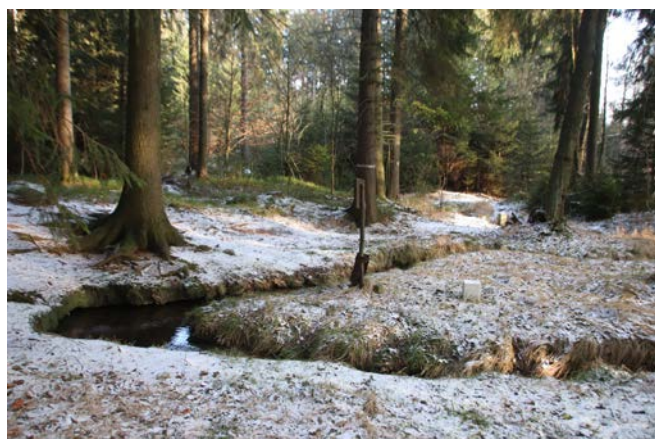
- + významné cíle
- stávající cesty v krajině
- návrh obnovy cest v krajině
- stávající významné aleje
- 1-8 - obnova významných alejí a stromořadí
- doplnění doprovodné zeleně podél obnovovaných cest v krajině

- 1 - propojení center Lobendavy a Severní
- 2 - obnova silnice k hranicím
- 3 - hlavní silnice na Dolní Poustevnu
- 4 - cesta od hřbitova k domu na kopci
- 5 - silnice na Liščí
- 6 - příjezd do Lobendavy od Lipové
- 7 - silnice k hraničnímu přejezdu
- 8 - pěší stezka po státní hranici

----- vytvoření pěší stezky podél potoka především v zastavěném území obou částí obce

+ místa k podrobnějšímu rozpracování

stezka kopírující státní hranici podél Severního potoka



OBNOVA HRANIČNÍCH PŘECHODŮ

Dle politiky územního rozvoje se s oběma přechody navrženými k obnově počítá. Tématem je tedy primárně to, jakou podobu by měly mít ve smyslu územní regulace přidružených ploch. V této oblasti hrozí výrazné poškození krajinného rázu a narušení vnitřního charakteru sídel tak, jak to můžeme vidět v okolí ostatních hraničních přechodů ve Šluknovském výběžku.

Záměrem není vytvářet nové silné dopravní tahy ani rozsáhlé plochy pro přeshraniční komerci. Jelikož nákladní doprava je dnes vedena přes hraniční přechod v Dolní Poustevně, není třeba silnice pro tento druh dopravy dimenzovat a může se jednat pouze o přechody lokálního významu tak, aby se Lobendava v rámci Šluknovska nenacházela na konci

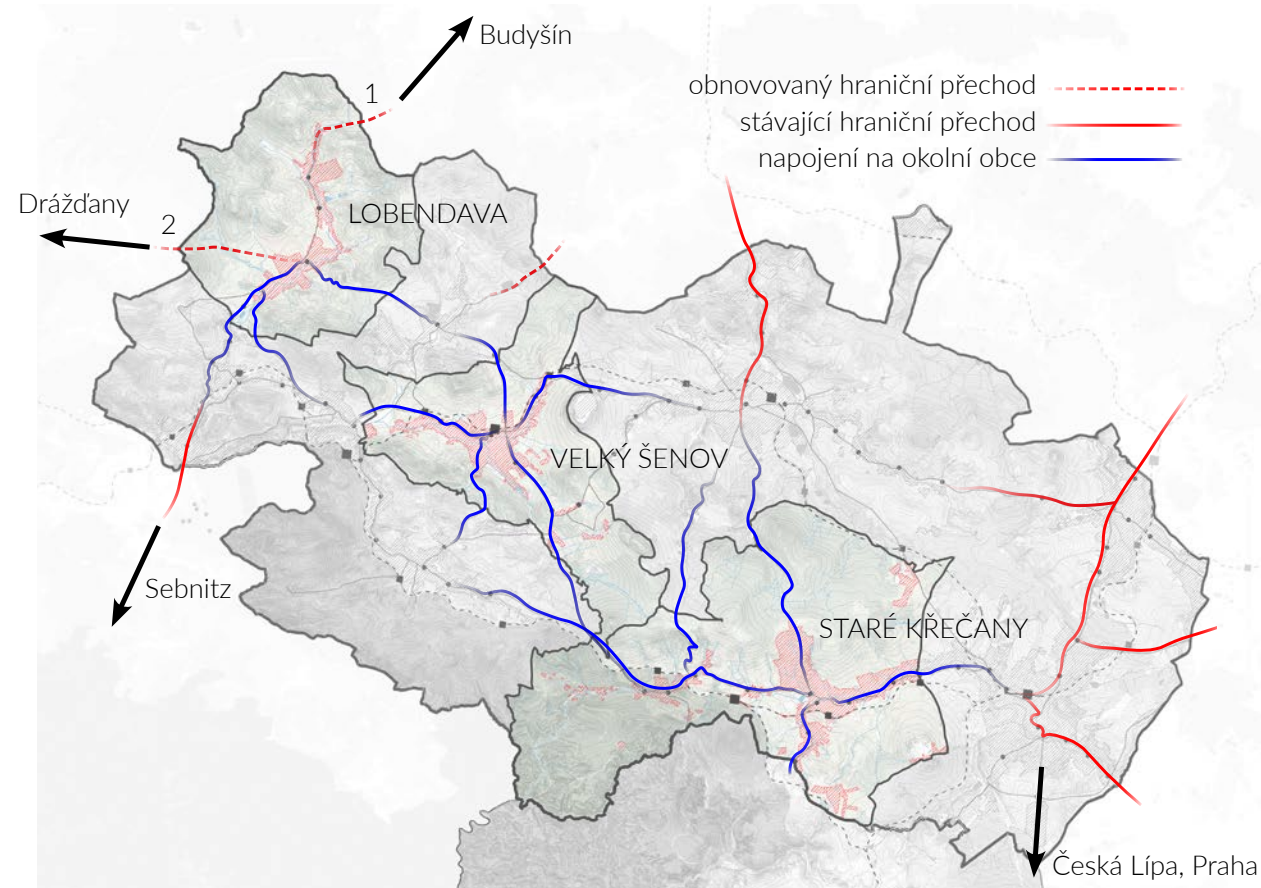
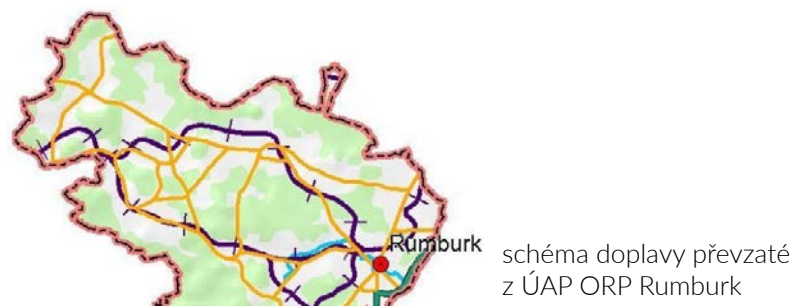
„slepé ulice“ tak, jak je tomu důsledkem poválečného přerušení komunikace směrem na západ již více než tři čtvrtě století.

Obnova hraničních přechodů pro místní automobilovou dopravu by vyžadovala přeshraniční spolupráci a obdobné kroky k obnově německých úseků cest.

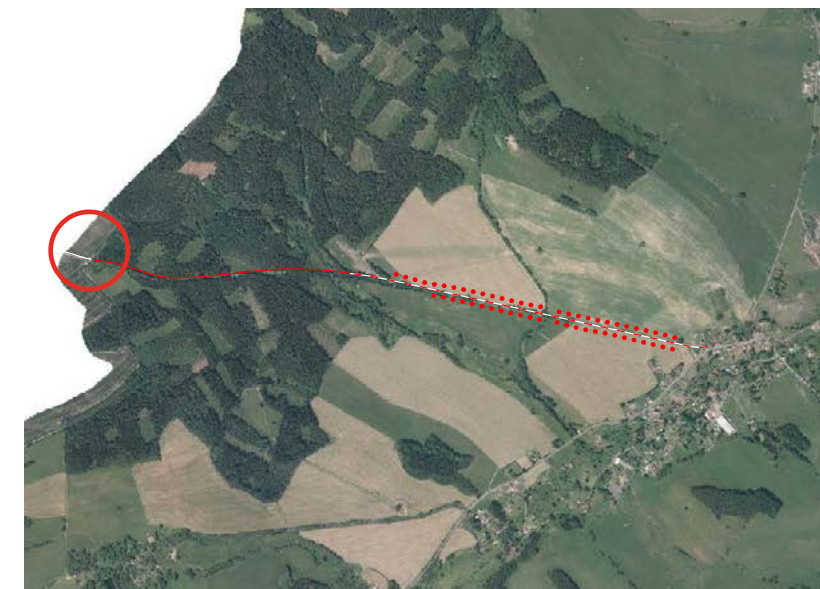
Obnovované hraniční přechody právě na území Lobendavy znovupropojují dvě hlavní historické stezky vedoucí Šluknovským výběžkem. Jednou z těchto stezek je tzv. Císařská silnice spojující Vídeň s Drážďany přes Prahu, druhou je tzv. Česká stezka vedoucí severojižním směrem propojující Siebnitz a Budyšín. Právě křížení těchto dvou cest vytváří střední část Lobendavy.



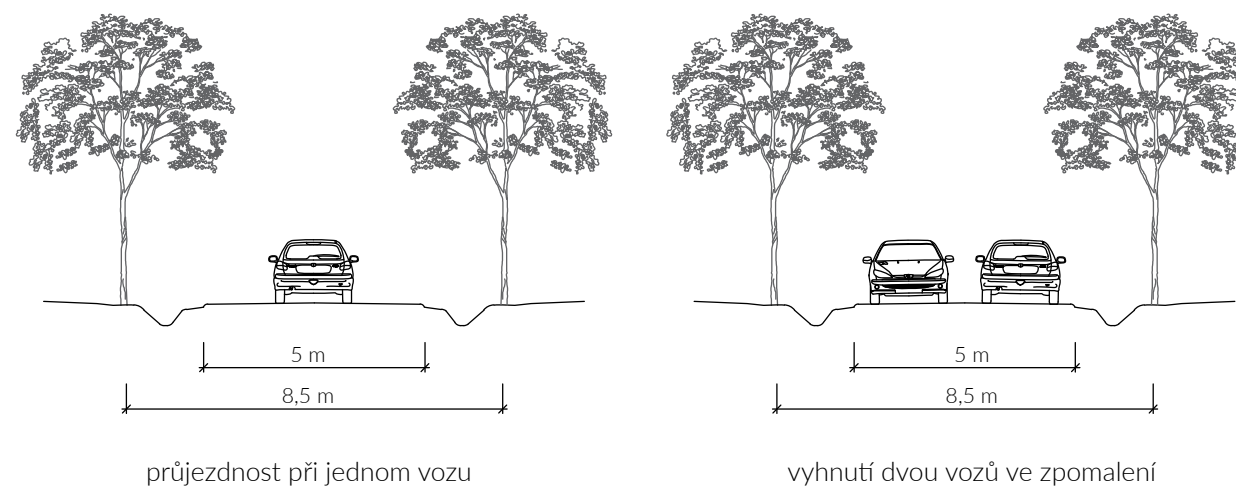
Alej k hraničnímu přechodu směrem na Budyšín



První z přechodů navrhovaných k obnově leží na historické „České stezce“, která spojovala Sebnitz na jihu s Budyšínem na severu. V současnosti vede z obce až k hranicím kvalitní asfaltová silnice, která je místy lemována vzrostlou alejí. Kapacita silnice neodpovídá velké dopravní zátěži, což ani není žádoucí. K otevření přechodu pro místní automobilovou dopravu by tak postačovalo pouze odstranit přehrazení balvany v místě hranice. Místem prochází populární turistická trasa kopírující státní hranici vytyčenou hraničními kameny a patníky., která prochází nejsevernějším místem republiky.



V případě druhého z přechodů se jedná o úsek na historické „Císařské silnici“ propojující Vídeň, Prahu a Drážďany. Jde tedy historicky o nejvýznamnější cestu v území, dnes však částečně zaniklou, přestože se stále jedná o nepřímější spojení na Drážďany. Její obnova by vyžadovala přeměnu kamenité cesty na asfaltovou prakticky na celém úseku vedoucím od kraje zastavěného území obce po státní hranici, kde historicky stávala celnice. Spolu se zbudováním asfaltové cesty by bylo vhodné též obnovit doprovodnou zeleň, tedy pročistit přilehlé plochy od náletových dřevin a vysadit v dlouhém exponovaném úseku alej dlouhověkých stromů.

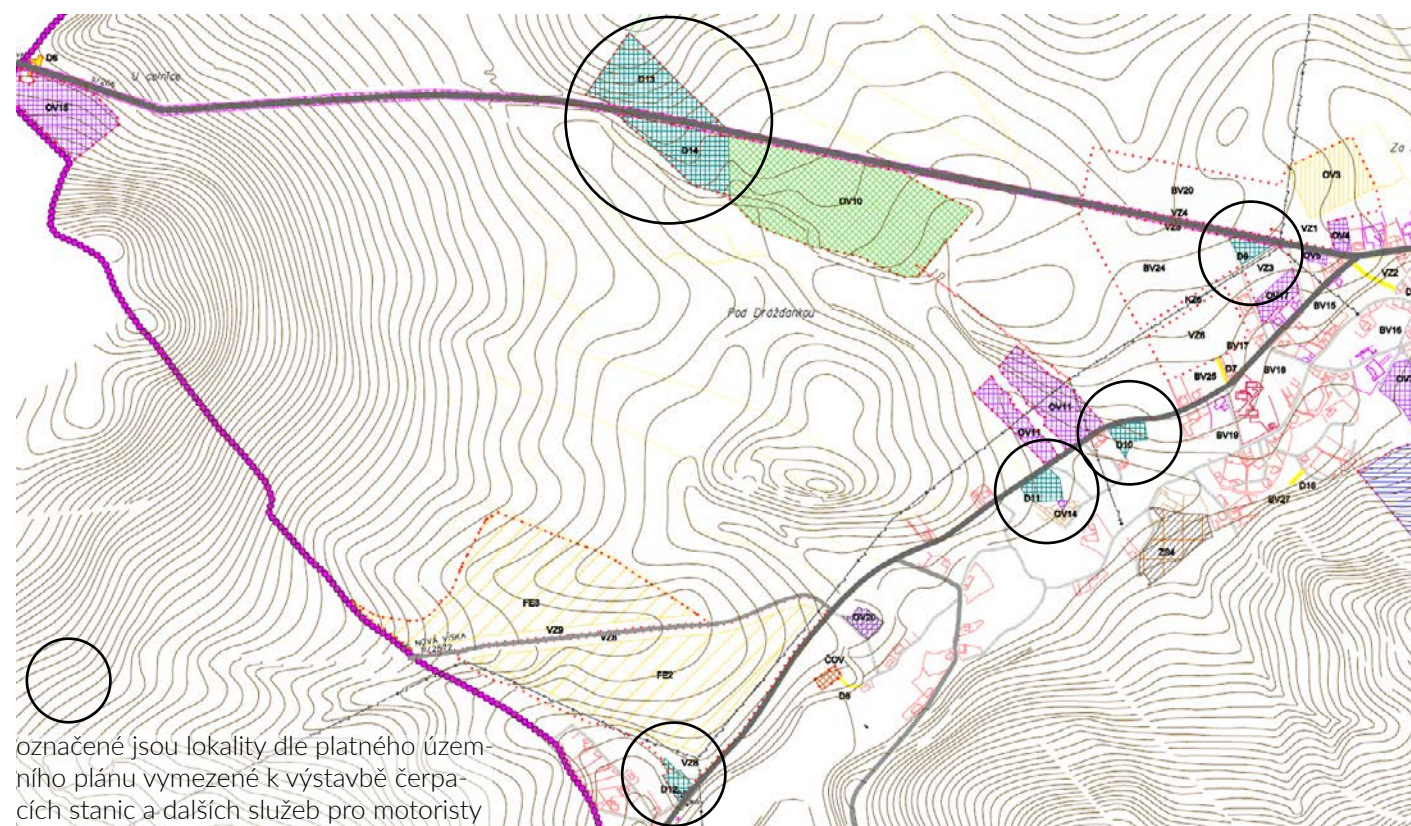


ÚZEMNÍ REGULACE SPOJENÁ S OTEVŘENÍM HRANIČNÍCH PŘECHODŮ

Současný územní plán Lobendavy, který bude podrobněji představen na následujících stránkách, vymezuje velké množství ploch pro vznik čerpacích stanic a přidružených komerčních služeb určených pro motoristy, a to bez výraznější regulace jejich podoby. Tato skutečnost je v případě otevření hraničních přechodů výraznou hrozbou stran znehodnocování místního krajinného rázu, který je svou neporušeností a malebností unikátní. S tímto na paměti tak za současné situace není možné uvést hraniční přechody do provozu.

Místo, které by pro vznik omezeného množství služeb mohlo sloužit, je plocha přímo u hraničního přechodu, kde historicky stávala celnice zakreslená již ve stabilním katastru z roku 1840. Zároveň se jedná o místo, které svým charakterem nepatří mezi přírodně nejhodnotnější v rámci katastru obce a svým umístěním v terénu nijak nezasahuje do krajinného rázu při pohledu na obec nebo při výhledech z vrchů v jejím blízkém okolí. Rozhodně není vhodné umísťovat čerpací stanice a rozsáhlé plochy tržnic, duty free obchodů a kosmetických salónů do současné zástavby malebné obce.

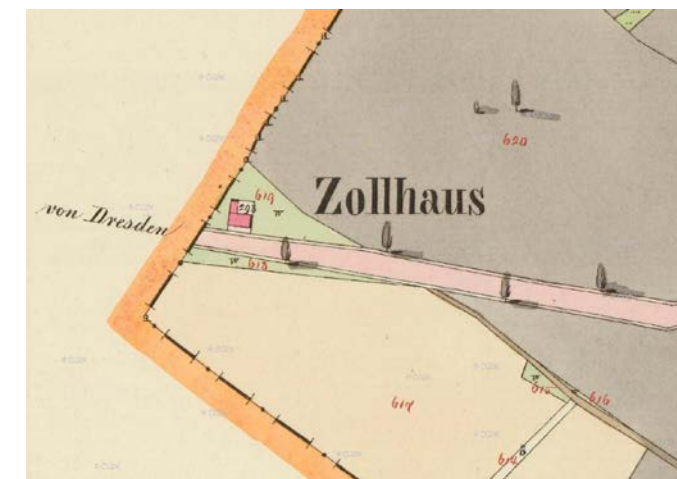
Degradace nejen prostředí v blízkosti existujících hraničních přechodů, ale i kilometrů dlouhých úseků obcí podél komunikací, které k hranicím vedou. Odstrašující příklady pocházejí z dalších obcí výběžku - Dolní Poustevny, Šluknova a Jiříkova.



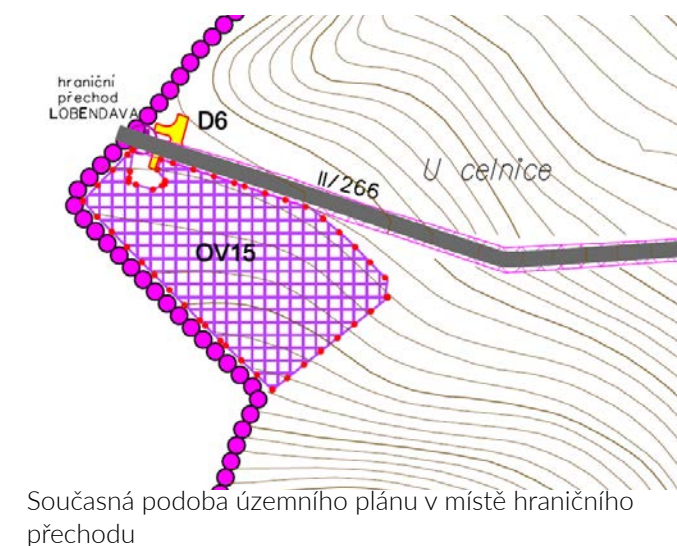
Ekonomický potenciál spojený s otevřením hraničního přechodu je zjevný, tudíž je tlak na výstavbu přidružených funkcí pochopitelný. Podoba okolí hraničních přechodů v sousedních obcích je ale důrazným varováním a zvláště v případě jedinečné malebnosti Lobendavy a kvality jejího přírodního prostředí by se nemělo brát na Lehkou váhu. Plochy určené pro služby by měly být jasně omezeny a neměly by zasahovat do veduty obce ani do pohledů z významných míst v krajině. Pro toto využití se nabízí plocha poblíž někdejší celnice, kterou již současný územní plán pro občanskou vybavenost vymezuje. Zároveň je na místě výraznější regulace prováděných staveb a to tak, aby co nejméně negativně ovlivňovaly zdejší krajinný ráz.



Ukázka neinvazivní a vizuálně nerušící čerpací stanice od architekta Josefa Gočára, která byla sice navržena do centra hlavního města, své místo by však jistě našla i mimo něj.



Historická celnice na mapě stabilního katastru z r. 1840



OBNOVA CESTNÍ SÍTĚ

Lobendava je dobrým příkladem liniové obce obklopené pastvinami, případně ornou půdou, navazujícími na zastavěné území a s lesnatými kopci po obvodu katastru. Lánových cest se do dnešní doby zachoval jen zlomek vlivem spojování pozemků pro snazší obospodařování. Jakkoli je zde především vlivem klimatu podíl orných ploch nízký a např. eroze půdy tak není hlavním problémem, na prostupnost krajiny a zadržování vody v ní úbytek cest vliv má. V lesích po obvodu katastru zůstal výrazně větší podíl cest zachovaný, ty však končí spolu s okrajem lesa a nejsou tak povětšinou vhodně či nijak propojené.

I tam, kde již dnes cesty nejsou, jsou jejich stopy patrné jak ve zbytcích zeleně, která je dříve doprovázela, tak často i v současné parcelaci. Maximum cest navržených k obnově je vedeno na již existujících parcelách zaniklých cest, případně spojuje jejich přerušené části. Přihlíženo je i k vlastnickým poměrům tak, aby bylo i po této stránce co možná nejsnazší obnovu cest realizovat. V Lobendavě je podíl obecních parcel zaniklých cest relativně nízký, u zbylých řešených obcí je tato situace příznivější.

Míra zásahů při obnově cest se pohybuje na škále od povrchových úprav, odkrytí či čištění v rámci obnovy stávajících cest po vytyčení a výstavbu nových cest v místech, kde původní cesty již zcela zanikly a jejich parcely byly spojeny se sousedními pozemky.

Podél významnějších komunikací je pak navržena obnova doprovodné zeleně, především v podobě stromořadí a alejí.



významné cíle

stávající cesty v krajině

návrh obnovy cest v krajině

stávající významné aleje

1-8 - obnova významných alejí a stromořadí

doplnění doprovodné zeleně podél obnovovaných cest v krajině

vytvoření pěší stezky podél potoka především v zastavěném území obou částí obce



1 - propojení center k.ú. Lobendava a k.ú. Severní dlouhověskou alejí



2 - přeasfaltování komunikace a výsadba aleje dlouhověských stromů směrem k hranicím



3 - jednostranná alej dlouhověských stromů směrem na Dolní Poustevnu



4 - jednostranná alej nižších stromů směrem na Lobendavský vrch



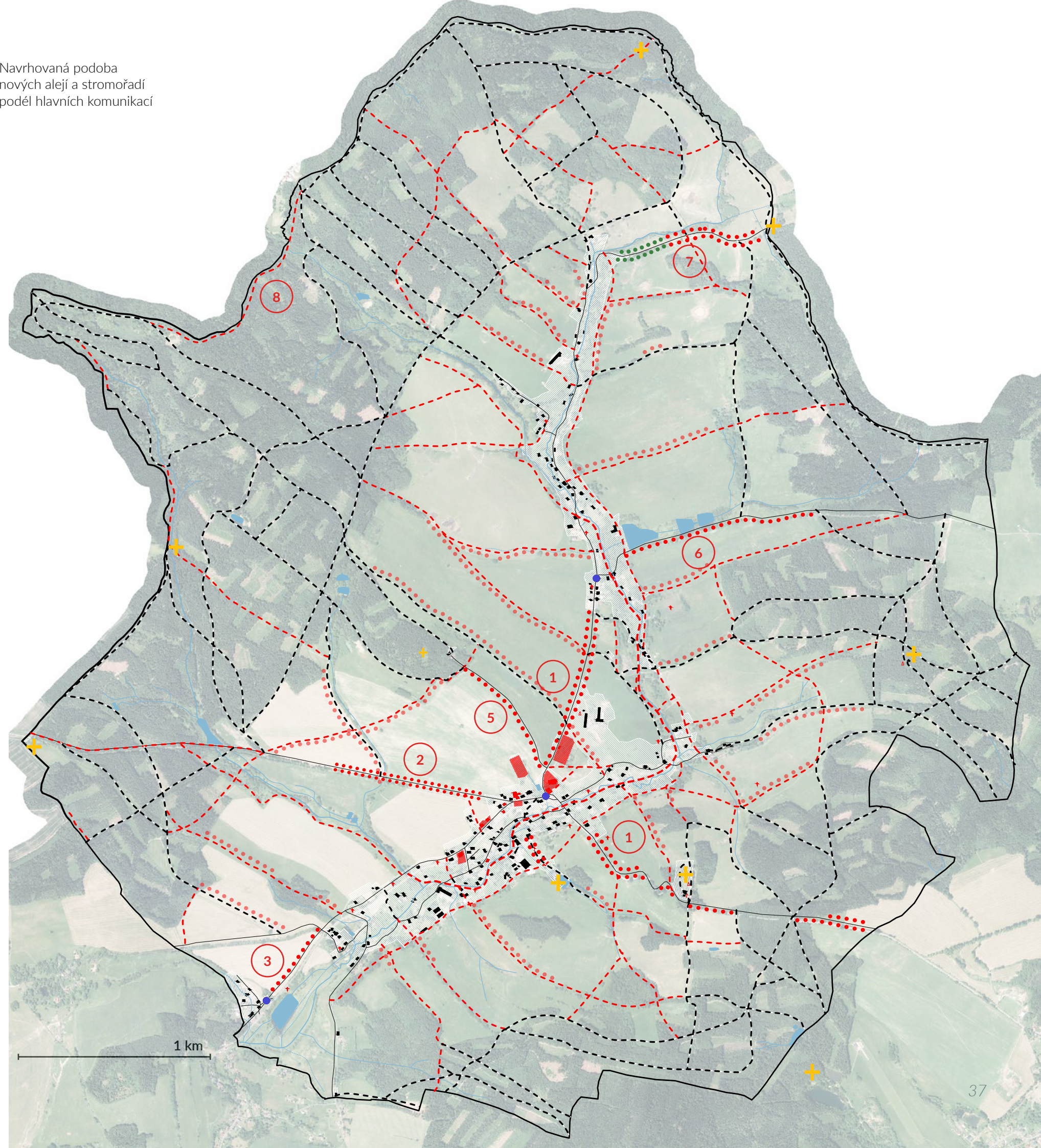
5 - jednostranná alej ovocných stromů podél rybníků směrem na Liščí

6 - doplnění aleje podél silnice z Lipové a od křižové cesty na Anenském vrchu

7 - doplnění chybějících úseků stávající lesní stezky podél státní hranice

8 - doplnění stromů navazujících na současnou vysokou vzrostlou alej

Navrhovaná podoba nových alejí a stromořadí podél hlavních komunikací





Pohled na Lobendavu od křižové cesty na Anenském vrchu

LOBENDA VA - ZASTAVĚNÉ ÚZEMÍ

Po měřítku krajiny se druhá část kapitoly věnované Lobendavě soustředí na vnitřní strukturu obce.

Při vysoké míře vysídlenosti a tudíž výrazně vyprázdněném zastavěném území není vždy zcela jednoznačné, kde mají sídla těžiště, která místa se dají označit za centra. Tato nejednoznačnost je podpořena torzálními zbytky někdejší výrazně městštější zástavby. V okrajových částech dnes roztroušené vesnice či osady je tak možné narazit na shluk výrazněji městských domů jako pozůstatek dřívější podoby sídla. Ačkoliv takové místo nikdy centrem nebylo, dnes se jím může zdát, a naopak někdejší návsi či další důležitá prostranství mohou už být zarostlá trávou.

Pro analýzu zástavby je zvoleno dělení objektů do kategorií tak, aby se do nich promítlo množství různorodých informací. Mnoho domů se také nachází na rozhraní například venkovského a městského charakteru, kdy např. v ohledu umístění na parcele a současného využití plní funkci městského domu, jako typ stavby je však čistě venkovský. K nejasnosti dochází také například u rekonstrukcí historických venkovských domů, kde není zachován původní výraz a dům tak má blíže soudobé novostavbě.

Metoda tak není exaktní, ale s výjimkou stěžejních domů obce jde více než o jednotlivé stavby o strukturu, kterou společně vytvářejí. Drobné odchylky v klasifikaci jednotlivých domů tak nejsou pro čtení analýzy stěžejní.

V návaznosti na výkres klasifikující jednotlivé objekty je možné určit charaktery lokalit či oblastí, a to především mezi městskými, venkovskými a jejich kombinacemi a novou rodinnou výstavbou, která se však jako souvislá lokalita objevuje pouze ve Velkém Šenově.

Analýza dopomáhá k čitelnosti obce a nalezení jejích centrálních částí a stěžejních míst. Na toto vykreslení pak může navázat samotný návrh jak na úrovni územního plánu, tak na úrovni obnovy samotného centra.

V Lobendavě je možné za centrum obce považovat úsek hlavní komunikace od kostela s farou, přes již prázdnou budovu školy, hospodu, hasičárnu a obchod po obecní úřad či až po mateřskou školu.

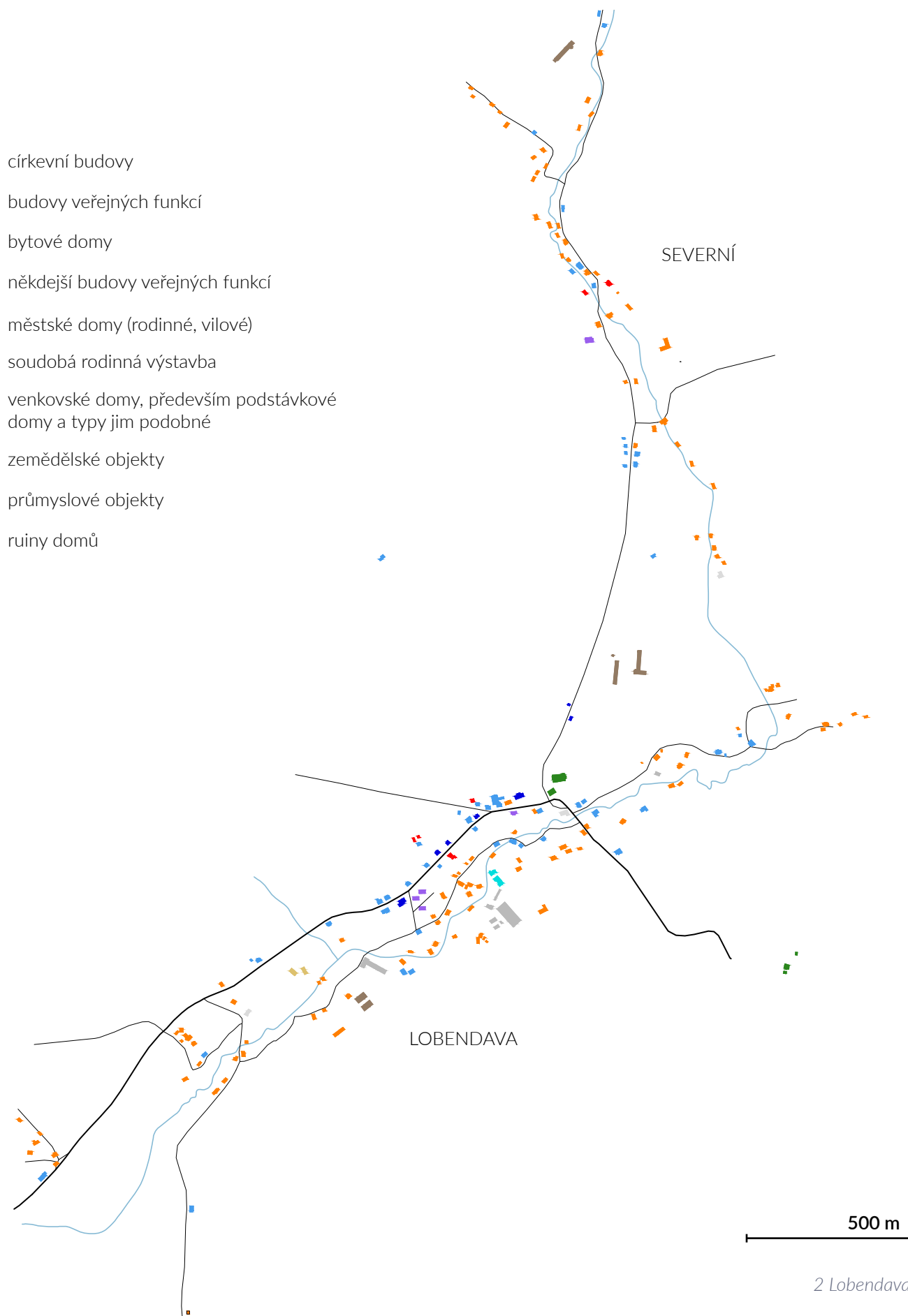
Ačkoliv na historické návsi u kostela přímo stojí už pouze fara, jelikož i poslední dům před několika lety zchátral a byl odstraněn, náves má právě díky krásné faře a průhledu na kostel i dál do krajiny jako místo v rámci sídla stále nejsilnější charakter. V současné době se sice více funkcí koncentruje dál po proudu hlavní komunikace, obnova návsi jako centrálního veřejného prostoru má přesto zásadní význam pro celkový obraz obce, její fungování a identifikaci s ní.

V případě Severní je čitelnost o něco problematictější. Právě zde často narazíme na výrazně městské, především vilové domy, které již stojí prakticky na samotě. Ačkoliv měly svého času obě části obce stejný počet obyvatel, dokonce měla každá svou školu, ze struktury Severní již opravdu zbylo jen roztroušené torzo.

Jako místo, kam by měly být v rámci současné podoby sídla soustředovány nové stavební parcely, je v návrhu určeno místo napojení komunikace na sousední vesnici Liščí, a to i s výhledem budoucího rozvoje rekreace podél této komunikace z v blízkosti soustavy rybníků. V tomto místě se také nachází jediný úsek souvislejší zástavby z celé Severní.

LOBENDAVA - ANALÝZA STRUKTURY ZÁSTAVBY

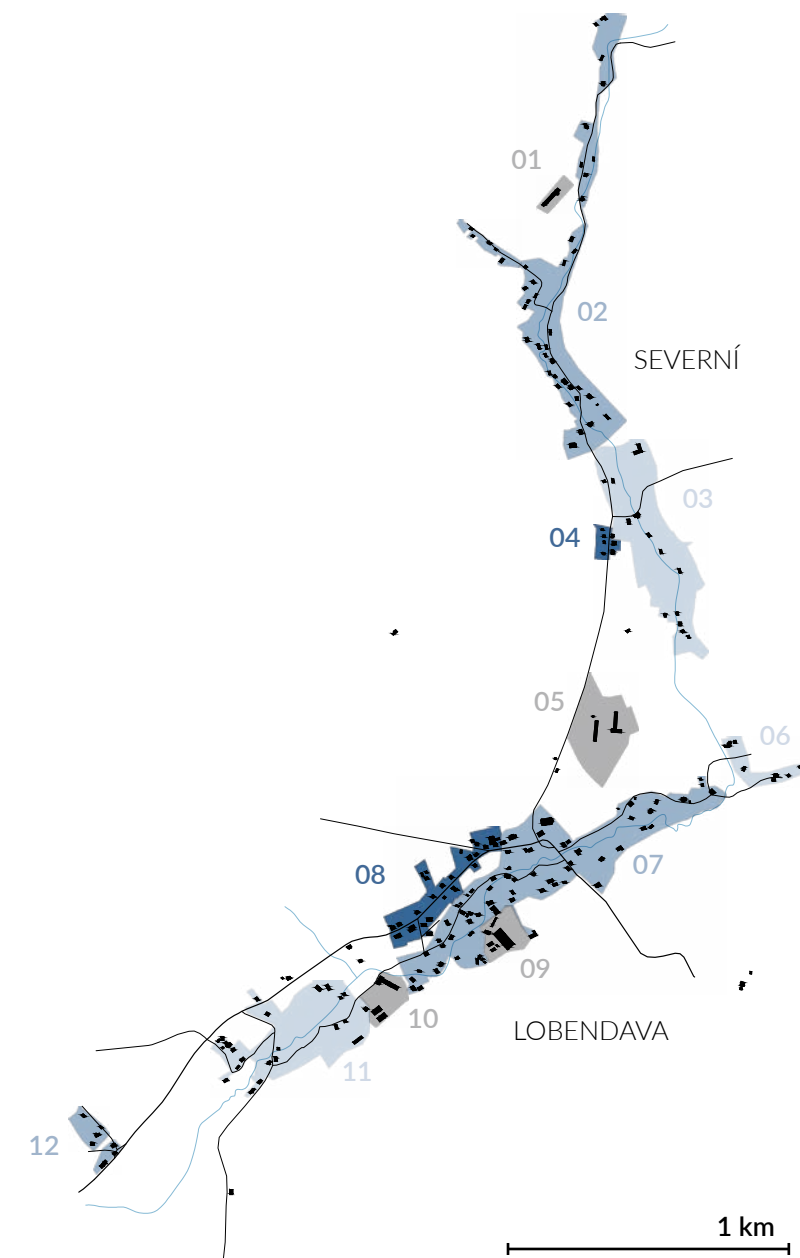
- církevní budovy
- budovy veřejných funkcí
- bytové domy
- někdejší budovy veřejných funkcí
- městské domy (rodinné, vilové)
- soudobá rodinná výstavba
- venkovské domy, především podstávkové domy a typy jim podobné
- zemědělské objekty
- průmyslové objekty
- ruiny domů



LEGENDA OBLASTÍ

- městská
- smíšená městská/venkovská
- venkovská
- průmyslová a zemědělská
- smíšená nová rodinná/venkovská
- nová rodinná

- 01 - zemědělský objekt
- 02 - smíšená zóna podstávkových domů, zděných chalup a vilových domů kopírujících hlavní komunikaci
- 03 - zóna roztroušených venkovských domů (podstávkové domy, zděné chalupy vč. nových/rekonstrukcí)
- 04 - drobná zóna městských rodinných a vilových domů kopírujících řadově hlavní komunikaci
- 05 - zemědělský areál, částečně zchátralý
- 06 - zóna roztroušených zděných chalup a podstávkových domů
- 07 - smíšená zóna roztroušených podstávkových a zděných chalup a rodinných a vilových domů, kopírující především zadní meandrující linii potoka
- 08 - centrální zóna městských rodinných, vilových i bytových domů, objektů občanské vybavenosti a církevních objektů, zástavba kopíruje hlavní komunikaci
- 09 - průmyslový areál, v provozu
- 10 - chátrající průmyslový objekt a zemědělský areál
- 11 - zóna roztroušených podstávkových a zděných chalup a nových rodinných domků
- 12 - drobná zóna roztroušených vilových a větších městských domů



LOBENDA VA - REVIZE ÚZEMNÍHO PLÁNU

Jak již bylo zmíněno a jak je patrné ze statistik počtu obyvatel a domů nebo ze srovnání schwarzplánu z roku 1840 a dnešního, hlavním tématem územního plánování je v případě Lobendavy nesoudržnost a vyprázdňenost zastavěného území.

Hlavním úkolem územního plánování je pak umožnění rozvoje obci za zachování jejího hodnotného krajinného rázu.

Současně platný územní plán, viz následující stránky, má několik aspektů, které jsou v rozporu s těmito stěžejními požadavky.

Hlavním tématem je přístup k určování zastavitelných ploch pro obytnou zástavbu. Zde je největším problémem neefektivní využití vnitřních rezerv a naopak volba snazšího postupu vytváření nových stavebních parcel na zelené louce mimo zastavěné území obce a často i mimo území, které kdy zastavěno bylo. Pro Lobendavu je charakteristická roztroušená zástavba venkovských domů s velkými zahradami v klikatících se uličkách potoční nivy a v její blízkosti. Právě kontakt s potokem je charakteristický a hodnotný. Nové parcely na zelené louce na okrajích obce tento charakter postrádají.

Pro obec charakteristická je též do velké míry skrytost a usazenost na dně mělkého údolí, kde přírodní prvky vytvářejí soukromí a vazba na klidné klikaté cesty namísto hlavní komunikace vytvářejí obytnější prostředí bez nutnosti stavět neprůhledné zdi a ploty.

Druhým revidovaným aspektem současného územního plánu je vytyčení zastavitelných ploch, jejichž naplnění by mělo za následek slévání obou částí obce do jedné kontinuální, což tak ani historicky nebylo a takový postup by pouze podpořil roztroušenost zástavby a ubíral energii centrům sídel, což by mělo přímý vliv např. i na udržitelnost vybavenosti v obci.

Současný územní plán upřednostňuje zastavění ploch na rozhraní Severní a Lobendavy před vytyčováním ploch v centrální části Severní, která je tím nasměrována k postupnému roztroušení a vágnímu splynutí s Lobendavou.

Významným limitem pro návrh zastavitelných ploch jak současného, tak v návrhu revidovaného územního plánu, který však vnáší do zastavěného území napříč obcí hodnotnou přírodní složku, je linie potoka se svým záplavovým územím.

Potoční niva je v revizi územního plánu ponechána jako zelený pás veřejné zeleně.

Již zmíněným tématem územního plánování jsou plochy určené k výstavbě čerpacích stanic a dalších služeb pro motoristy v návaznosti na zamýšlené otevření hraničních přechodů. Právě tato část územního plánu má ale za následek snahu otevření přechodů oddálit, aby se předešlo poškození krajinného rázu tímto typem výstavby na nevhodných místech. Plochy určené ke sportu a rekreaci nejsou příliš revidovány, jelikož nemají výrazné negativní dopady.

Revize se obecně snaží jít naproti ekonomickým záměrům, kterých je v oblasti nedostatek a které jsou proto vítány.

V případech, kde hrozí výrazné narušení základních charakteristik a kvalit prostředí obce, je však třeba plán rozporovat.

U některých záměrů, například v případě plochy pro golfové hřiště, je například doplněn pruh distanční zeleně oddělující plochu od komunikace a více ji zasazující do krajiny. Ostatní regulaci záměru pokrývá územní plán dobře.

Plochy občanské vybavenosti jsou současným územním plánem také vytyčeny bez zásadních problémů a zůstávají tak v revizi prakticky nedotčeny.

Na vytyčení zastavitelných ploch navazuje nástin vhodné regulace hmot, pozic na pozemcích a dalších prvků.

Obecně je zajímavé uvědomit si, že historická struktura tkalcovských domků do značné míry odpovídá dnešním požadavkům na rodinnou výstavbu. Jedná se o domy, které byly v sídlech Šluknovského výběžku stavěny až druhotně po větších statcích výše ve svazích, a to z toho důvodu, že jako obydlí tkalců k sobě nepotřebovaly lány polí. Každý tak měl pouze svou zahradu. I měřítko hmoty domů díky tehdejší hospodářské části rámcově odpovídá požadavkům na rodinné bydlení. Umístění poblíž potoka a mimo hlavní komunikaci dává atraktivitu těmto parcel zvyšuje. Regulace domů je tak v zásadě podobná stávajícímu charakteru sídla, což může výrazně podpořit soudržnost struktury sídla a zachování jeho celkového charakteru a malebnosti.



Současná podoba vyprázdňené centrální části Lobendavy



Srovnání historické zástavby statků s polnostmi umístěných výše ve svahu a druhotně dostavěných tkalcovských domků v klikaté zástavbě podél potoka

LOBENDAVA - REVIZE ÚZEMNÍHO PLÁNU

PLOCHY OBYTNÉ VÝSTAVBY

- B01 - 3,05 ha - 19-27 domů
- B02 - 3,12 ha - 20-28 domů
- B03 - 3,28 ha - 21-34 domů
(B03 = celkem 13 ploch v prolukách - výměra 0,12 - 0,59 ha, kapacita 1-5 domů)
- B04 - 1,56 ha - 10-14 domů
- B05 - 0,49 ha - 4-6 domů
- B06 - 2,10 ha - 15-19 domů
- B07 - 1,87 ha - 14-17 domů
- B08 - 2,04 ha - 15-20 domů
- B09 - 1,74 ha - 12-15 domů
- celkem - 19,28 ha, 130-180 domů**

Při průměrném obydlení objektů 2os./dům (část objektů bude rekreačních, tedy bez stálých obyvatel) je současná kapacita zastavitelných ploch pro bydlení v prolukách 50-80 osob, u ploch mimo proluku pak 210-300os, celkem tedy 260-380 nových obyvatel. Vzhledem k současnému stavu 278 obyvatel činí tento přírůstek nárůst o 93,5 až 137.

Územní plán navrhuje v první etapě zastavovat parcely v prolukách, ve druhé etapě pak parcely mimo ně. Pouze 20% zastavitelných ploch k bydlení je však v prolukách, zbylých 80% jsou parcely tzv. na zelené louce.

Zároveň je pouze 25% zastavitelných ploch navržených v rámci zastavěného území obce, 75% je navrženo mimo něj, a to z většiny v místech, kde ani nikdy v minulosti zástavba nebyla.

typ objektů: rodinné domy a rekreační objekty

regulace pozemků: pozemky v prolukách min. 800 m², pozemky mimo proluku min. 1100 m², zastavění pozemku max 30%)

regulace budov: mimo centrum obce 1 NP + obytné podkroví, v centru obce přípustná 2 NP + obytné podkroví

podmínky: Využití největších ploch (B01, B02, B06 a B09) podmíněno vypracováním územní studie. Všechny plochy navržené k výstavbě v prolukách jsou v k.ú. Lobendava, v k.ú. severní takové plochy navrženy nejsou.

PLOCHY OSTATNÍCH VYUŽITÍ

- OV01 - golfové hřiště - 6,84 ha
- OV02 - občanská vybavenost - 2,12 ha
- OV03 - přestavbová plocha obč. vybavenosti - 0,22 ha
- OV04 - koupaliště - 4,00 ha
- OV05 - občanská vybavenost - 0,84 ha
- OV06 - občanská vybavenost - 0,38 ha
- OV07 - plocha pro sport - 1,42 ha
- OV08 - autokemp - 2,55 ha
- OV09 - občanská vybavenost - 0,41 ha
- OV10 - dětský tábor - 0,60 ha
- OV11 - občanská vybavenost (hraniční přechod) - 1,79 ha

VP1 - kulturně společenské centrum - 0,91 ha
 VP2 - kulturně společenské centrum - 0,27 ha
 NPV1 - kulturně společenské centrum (nezastavitelné plochy) - 0,30 ha
 Jedná se o parkově upravená veřejná prostranství, v případě VP1 a VP2 je přípustné využití pro drobné stavby společenského a volnočasového charakteru.

■ D - plochy dopravní infrastruktury - čerpací stanice pohonných hmot s občanskou vybaveností (stravování, ubytování, obchod a další služby pro motoristy) celková výměra: 4,23 ha
 Všechny plochy jsou umístěny podél hlavní komunikace a podél komunikace vedoucí k novému hraničnímu přechodu západně od obce.

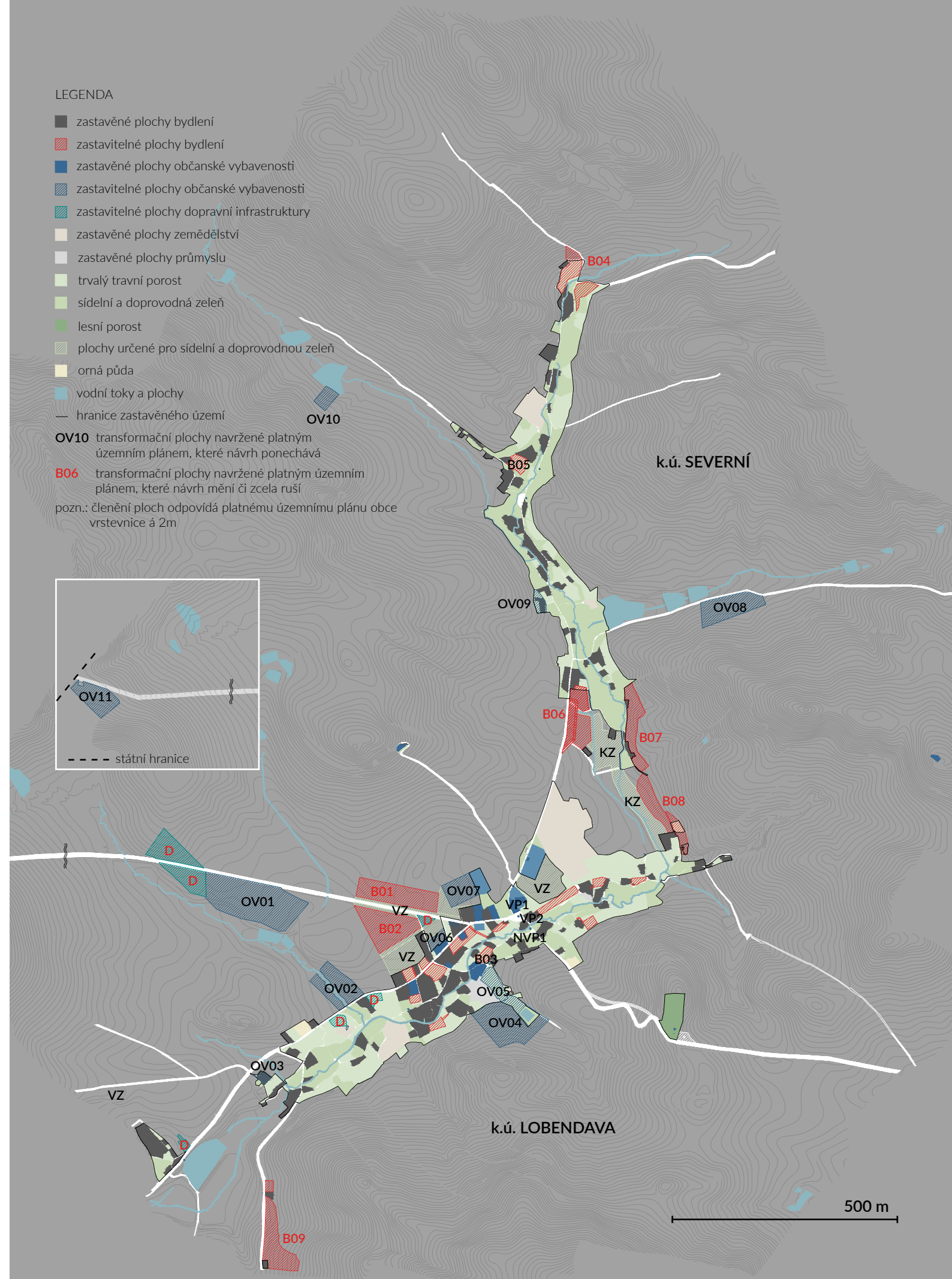
■ KZ - krajinná zeleň - hlavní plochy navrženy v údolí podél Lučního potoka na rozhraní mezi k.ú. Lobendava a Severní

■ VZ - veřejná zeleň - plochy navrženy především za účelem zkvalitnění obytného prostředí obce

■ současná rozloha zastavěných pozemků - 112 ha (2011)
 počet obyvatel - 278 (2020)

LEGENDA

- zastavěné plochy bydlení
 - zastavitelné plochy bydlení
 - zastavěné plochy občanské vybavenosti
 - zastavitelné plochy občanské vybavenosti
 - zastavitelné plochy dopravní infrastruktury
 - zastavěné plochy zemědělství
 - zastavěné plochy průmyslu
 - trvalý travní porost
 - sídelní a doprovodná zeleň
 - lesní porost
 - plochy určené pro sídelní a doprovodnou zeleň
 - orná půda
 - vodní toky a plochy
 - hranice zastavěného území
 - OV10 transformální plochy navržené platným územním plánem, které návrh ponechává
 - B06 transformální plochy navržené platným územním plánem, které návrh mění či zcela ruší
- pozn.: členění ploch odpovídá platnému územnímu plánu obce vrstevnice á 2m



LOBENDA VA - NÁVRH ZMĚN ÚZEMNÍHO PLÁNU

NÁVRH ZASTAVITELNÝCH PLOCH

Potenciál rozvoje k.ú. Severní je především v rekreaci, je zde proto navrženo poměrově větší množství ploch pro výstavbu rekreačních objektů. Rekreční potenciál Severní je vázán na nástupní místa stezek do okolní přírody, k nejsevernějšímu bodu republiky, jedné z křížových cest i k místním rybníkům vč. stávajícího záměru vymezeného územním plánem zřídit v jejich blízkosti autokemp.

U k.ú. Lobendava je jednoznačný záměr doplnit proluky nejbližší centru, tuto část území dodefinovat, zahustit a tím ji zpevnit. Převládají zde proto plochy pro výstavbu trvalého bydlení. Díky potoku vedoucímu skrz celé zastavěné území a jeho záplavovým oblastem je i v úplném centru obce zajištěn velmi příjemný charakter pozemků pro výstavbu, zpravidla ve vazbě na zelený pás potoční nivy z jedné strany a často i přímý přechod zahrady do volné krajiny z druhé strany.

Základní snahou návrhu je zachování krajinného rázu a zpevnění centrálních částí obou částí obce.

Nástrojem v této snaze je etapizace zastavitelnosti ploch podrobněji rozpracovaná na následujících stránkách. Jednou z metod zachování krajinné podoby obce je vytyčování zastavitelných ploch především v rámci současných hranic zastavěného území. Výjimky tvoří především místa podél stávajících komunikací, kde stávající hranice zastavěného území kopíruje vnitřní tvar proluk. Mimo současné hranice zastavěného území jsou vytyčeny některé zastavitelné plochy cíleně v místech „vstupů“ do obce, v krajních bodech, kde začíná souvislejší zástavba. Zároveň se jedná o plochy, kde historicky byla zástavba stejného charakteru, jako v plochách hlouběji uvnitř intravilánu. Základní bariérou pro zaplnění vnitřní struktury obce je již zmiňované aktivní záplavové území a záplavové území stoleté vody Q100. V těchto oblastech nejsou navrženy zastavitelné plochy s výjimkou obnovení pozice budov na návsi. Jelikož potoky a k nim přidružené pásy zeleně procházejí takřka středem zastavěného území celé obce, bude tento prostor co možná nejvíce zpřístupněn za využití mnoha obecních mostků pro vytvoření pobytových a procházkových možností kolem vody.

V Severní je ploch v rámci etap navržených výrazně méně, resp. pouze ke koncentrování energie do středu a udržení významu této centrální části obce. U zbylých ploch se předpokládá výstavba rekreačních objektů. Předpokládá se tak pokračování profilace Severní jako především rekreační, přírodě blízké vesnice či osady.

Centrální roli v návrhu bude nadále plnit Lobendava a tyto dvě části od sebe budou odděleny nezastavitelnými plochami tak, aby se zamezilo jejich splnutí.

SROVNÁNÍ PLATNÉHO ÚZEMNÍHO PLÁNU A NÁVRHU V ČÍSLECH

celková výměra navržených zastavitelných ploch

STAV: 19,28 ha

NÁVRH: 27,39 ha

celková kapacita navrhovaných zastavitelných ploch

STAV: 130-180 domů

NÁVRH: 181 domů

velikost stavebních parcel

STAV: min. 800-1100 m²

NÁVRH: průměrně 1500 m²

procento ploch mimo hranici zastavěného území

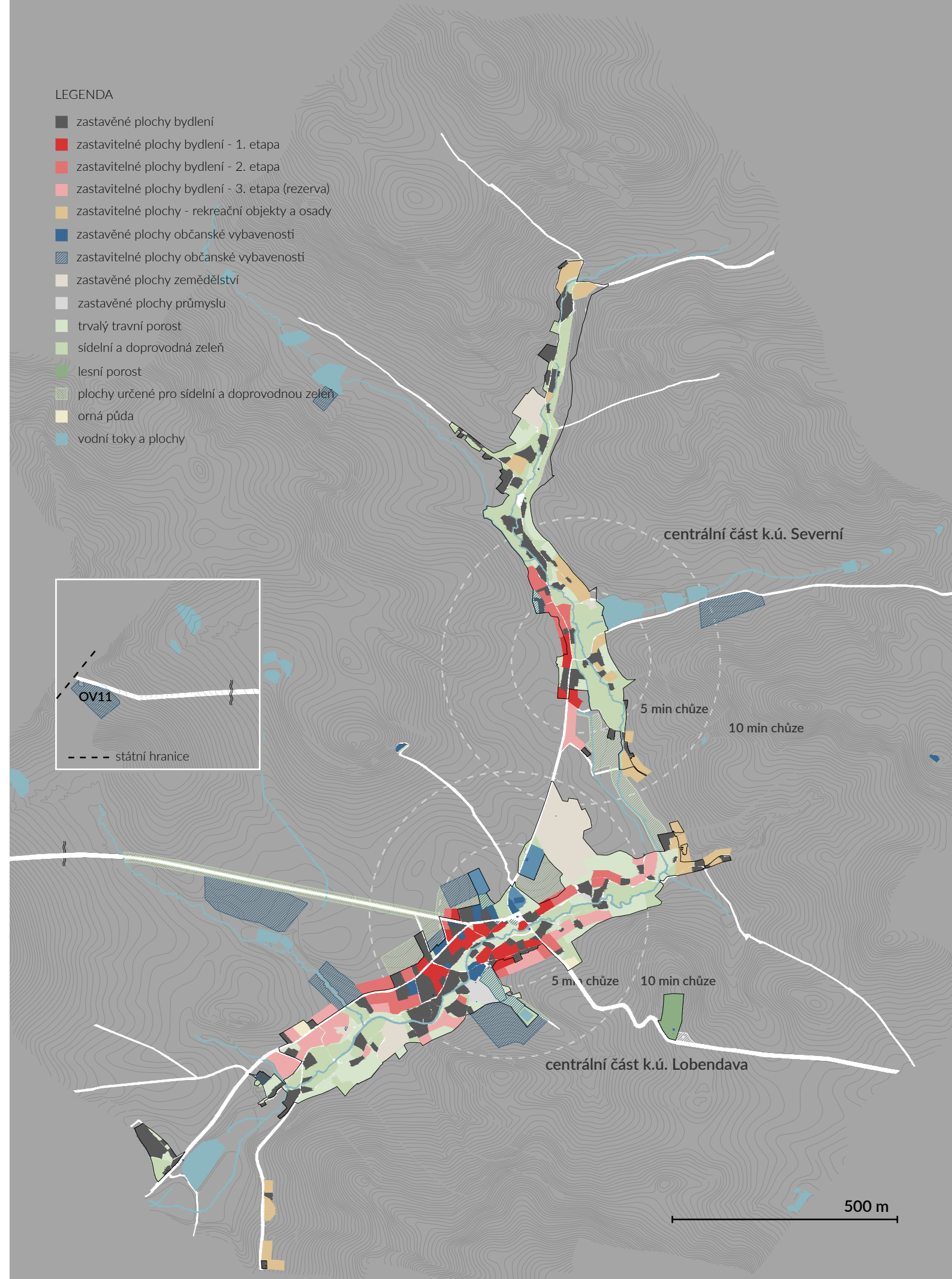
STAV: 80 %

NÁVRH: 25 %

Při započítání všech rezerv mají navrhované zastavitelné plochy o cca čtvrtinu vyšší plochu při obdobném počtu domů. Stavební parcely tak mají v průměru výrazně větší plochu. Navrhované plochy také z naprosté většiny využívají mezer ve stávající sídelní struktuře a nebylo třeba kvůli dosažení obdobných kapacit vytvářet výraznější množství stavebních parcel tzv. na zelené louce.

LEGENDA

- zastavěné plochy bydlení
- zastavitelné plochy bydlení - 1. etapa
- zastavitelné plochy bydlení - 2. etapa
- zastavitelné plochy bydlení - 3. etapa (rezerva)
- zastavitelné plochy - rekreační objekty a osady
- zastavěné plochy občanské vybavenosti
- zastavitelné plochy občanské vybavenosti
- zastavěné plochy zemědělství
- zastavěné plochy průmyslu
- trvalý travní porost
- sídelní a doprovodná zeleň
- lesní porost
- plochy určené pro sídelní a doprovodnou zeleň
- orná půda
- vodní toky a plochy



NÁVRH ETAPIZACE OBYTNÉ VÝSTAVBY

ETAPIZACE ZASTAVITELNOSTI ÚZEMÍ

Jako nástroj k upnutí centra obce i její místní části Severní slouží etapizace výstavby. Je otázkou legislativy, jakým způsobem je možné v praxi tento postup zajistit. Možnou variantou je aktivní snaha obce o zkupování a přeprzedaž prázdných stavebních pozemků, v takovém případě je možné aktuálně nabízenými pozemky regulovat místa, kde se bude stavět. Druhou, v praxi uskutečnitelnější možností je ošetření etapizace v územní plánovací dokumentaci. V počátku by byly v územním plánu vedeny k zastavení pouze parcely spadající do první etapy. Při jejich dostatečném zaplnění, tedy např. z 50 procent, by byl územní plán aktualizován a umožnil výstavbu i v plochách druhé etapy.

Podobně je otázkou jak dopomoci využití centrálních částí obce k trvalému bydlení a okrajové plochy k výstavbě rekreačních objektů. Odpovědí by měla být atraktivita navrhovaných stavebních pozemků kombinující dostatečnou plochu pozemku zajišťující soukromí, krátké vzdálenosti za vybaveností, které centrální poloha v obci nabízí, ve většině případů přístup z klidné postranní uličky a různé přírodní hodnoty, jako je vazba na potok či pás veřejné zeleně, který ho doprovází, nebo kontakt s okolní krajinou díky malé hloubce obce.

CENTRÁLNÍ ČÁSTI OBCE

- **1. etapa**
výměra celkem: 5,05 ha
počet domů: 40
průměrná velikost stavební parcely: 1 265 m²
kapacita: 80 - 120 os.
- **2. etapa**
výměra celkem: 7,16 ha
počet domů: 46
průměrná velikost stavební parcely: 1 555 m²
kapacita: 92 - 138 os.
- **3. etapa (rezerva)**
výměra celkem: 7,79 ha
počet domů: 48
průměrná velikost stavební parcely: 1 625 m²
kapacita: 96 - 144 os.

Z pohledu potřeb a požadavků stálých obyvatel by měly parcely v centrální části obce předčít ty na okrajích, které jsou zamýšleny především pro výstavbu rekreačních objektů.

Základní vymezení parcel v 1. etapě je zvoleno tak, aby pro jejich využití nebylo třeba budovat nové úseky komunikace a technické infrastruktury. 2. etapa nabízí rozvolnění nabídky po naplnění jisté části první etapy, ve své plné míře už je však také dá se říci rezervou, stejně jako následná třetí etapa, do které spadají i okrajovější plochy s potřebou budování dílčích úseků přístupových komunikací. Plochy osad a okrajových ploch nejsou vázány na etapizaci. Účel těchto pozemků je zajistit různorodost nabídky stavebních parcel, a to především pro zájemce o zbudování rekreačních objektů. V této skupině jsou i zastavitelné plochy v odlehlých drobných částech zastavitelného území, např. v osadě Markéta, jejíž hlavní část spadá pod město Dolní Poustevna, ale její okraj zasahuje do území Lobendavy. Tato osada se urbanisticky rozvíjí nezávisle na centrálních částech Lobendavy a je tak možné její zastavitelné plochy využít nezávisle na etapizaci zastavování ploch zbytku obce. Obdobně je přístupováno i k některým okrajovým částem Severní.

OSADY A REKREAČNÍ OBJEKTY

- **Okrajové oblasti a osady**
výměra celkem: 7,39 ha
počet domů: 47
průměrná velikost stavební parcely: 1 570 m²
kapacita: 20 os. (jedná se především o rekreační objekty bez stálých obyvatel)

CELKEM

výměra: 27,39 ha (z toho 30% rezerva)
počet domů: 181 (z toho 20% rezerva)
průměrná velikost stavební parcely: 1 500 m²

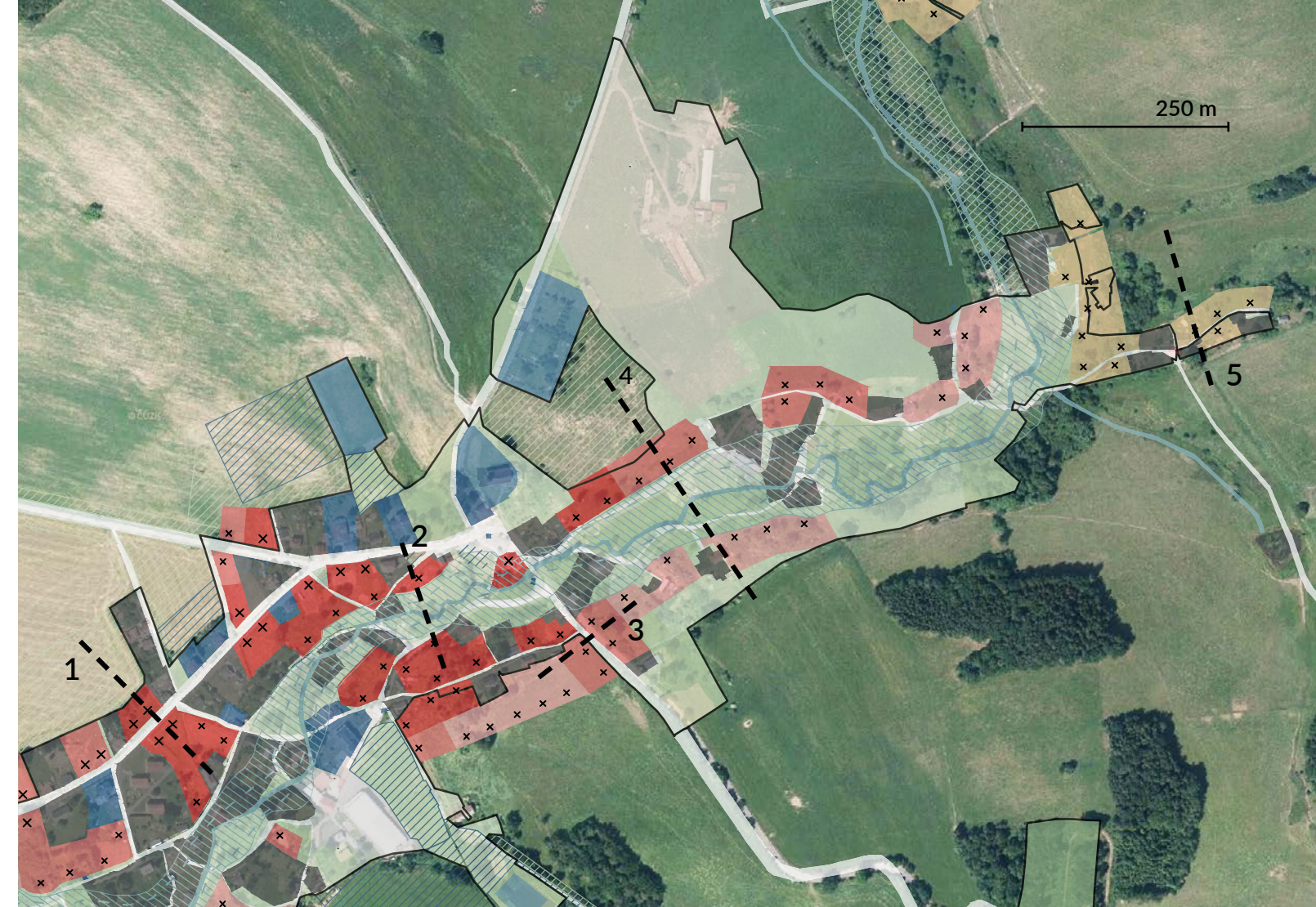
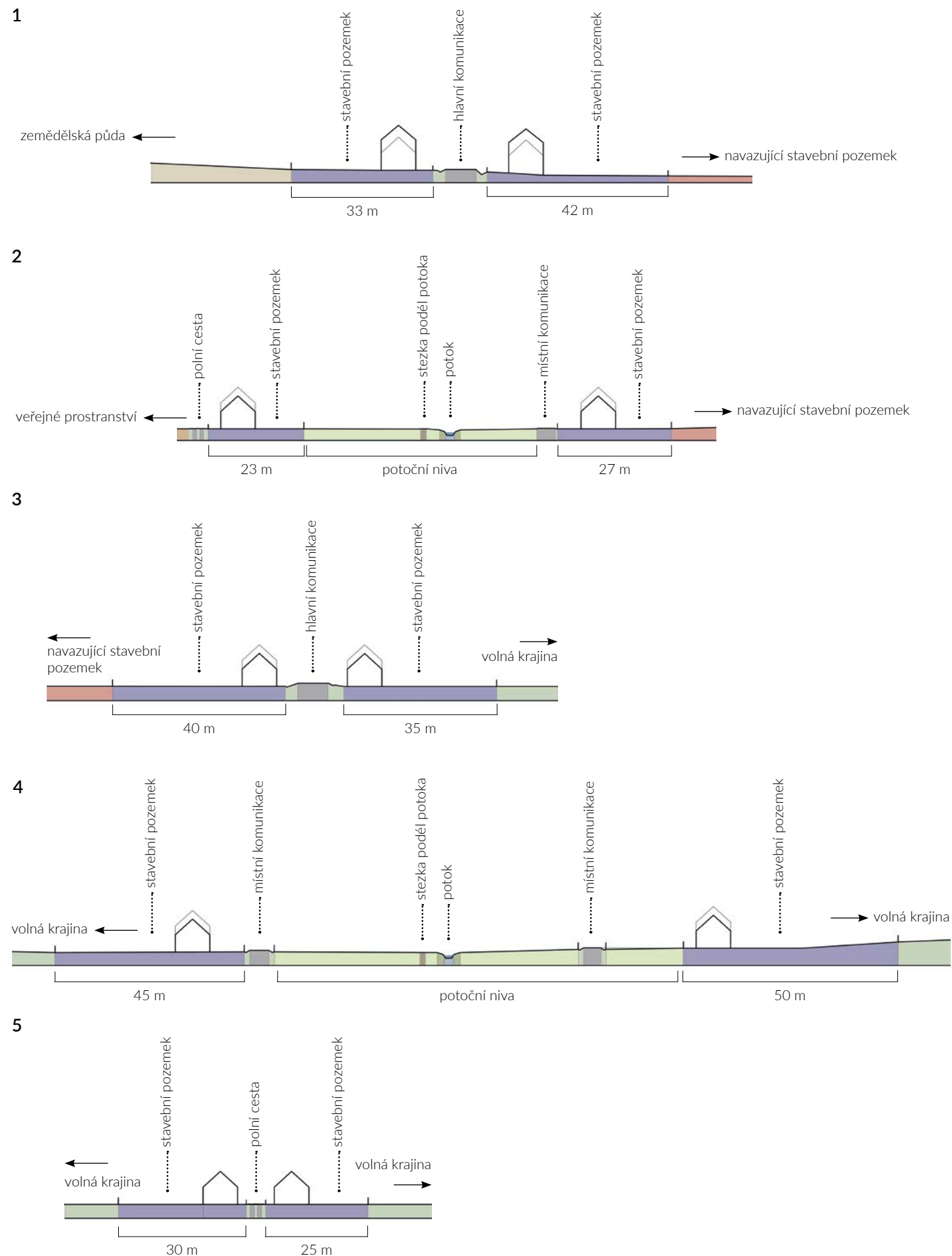
pozn.:
Nižší hustota zastavení novými objekty je volena pro vytvoření velkorysých stavebních pozemků. V případě potřeby může kapacita vytyčených ploch vzrůst o cca 25 až 50 % za zachování pro obec vhodné hustoty. Rozumně větší hustota bude pro sídlo vždy přínosem, pozemky jsou však voleny proto, aby se co nejvíce přiblížily poptávce po rekreačním i stálém bydlení na venkově, v krajině, s dostatečnou plochou zahrady zajišťující co možná největší míru soukromí, ale zároveň s krátkými vzdálenostmi v rámci obce.

LEGENDA

- zastavěné plochy bydlení
- zastavitelné plochy pro bydlení - 1. etapa
- zastavitelné plochy pro bydlení - 2. etapa
- zastavitelné plochy pro bydlení - 3. etapa (rezerva)
- zastavitelné plochy - rekreační objekty a osady
- orientační pozice nových objektů (větších/menších viz. regulace na následující straně)



TYPY NAVRHOVANÝCH STAVEBNÍCH PARCEL



REGULACE VÝSTAVBY

VÝŠKOVÁ A TVAROVÁ REGULACE

Objekty jsou rozděleny na větší (2 NP + obytné podkroví) a menší (1 NP + obytné podkroví), a to schematicky většími a menšími křížky v plánu zastavitelných ploch výše

Podél hlavní komunikace v centrálních částech obou katastrálních území jsou navrženy objekty s max. 2 NP a obytným podkrovím, v roztroušené zástavbě max. 1 NP + obytné podkroví.

Dle kontextu sousedních objektů je možné povolit i v roztroušené zástavbě 2 NP + obytné podkroví.

Stavby pro bydlení budou respektovat místní charakteristickou střešní krajinu, a to svým tvarem i sklonem (střechy sedlové či polovalbové, popř. valbové, polovalba především u objemově větších objektů).

ÚMÍSTĚNÍ NA POZEMKU

Odstup objektů od okraje parcely na straně přístupové komunikace činí maximálně 5 m podél hlavní komunikace a 3 m v roztroušené zástavbě. V odůvodněných výjimkách, především v případě rekreačních objektů, je možné povolit větší odstup od okraje parcely.

Budovy by měly být v naprosté většině případů orientovány ke komunikaci svou podélnou stranou.

VYUŽITÍ ÚZEMÍ

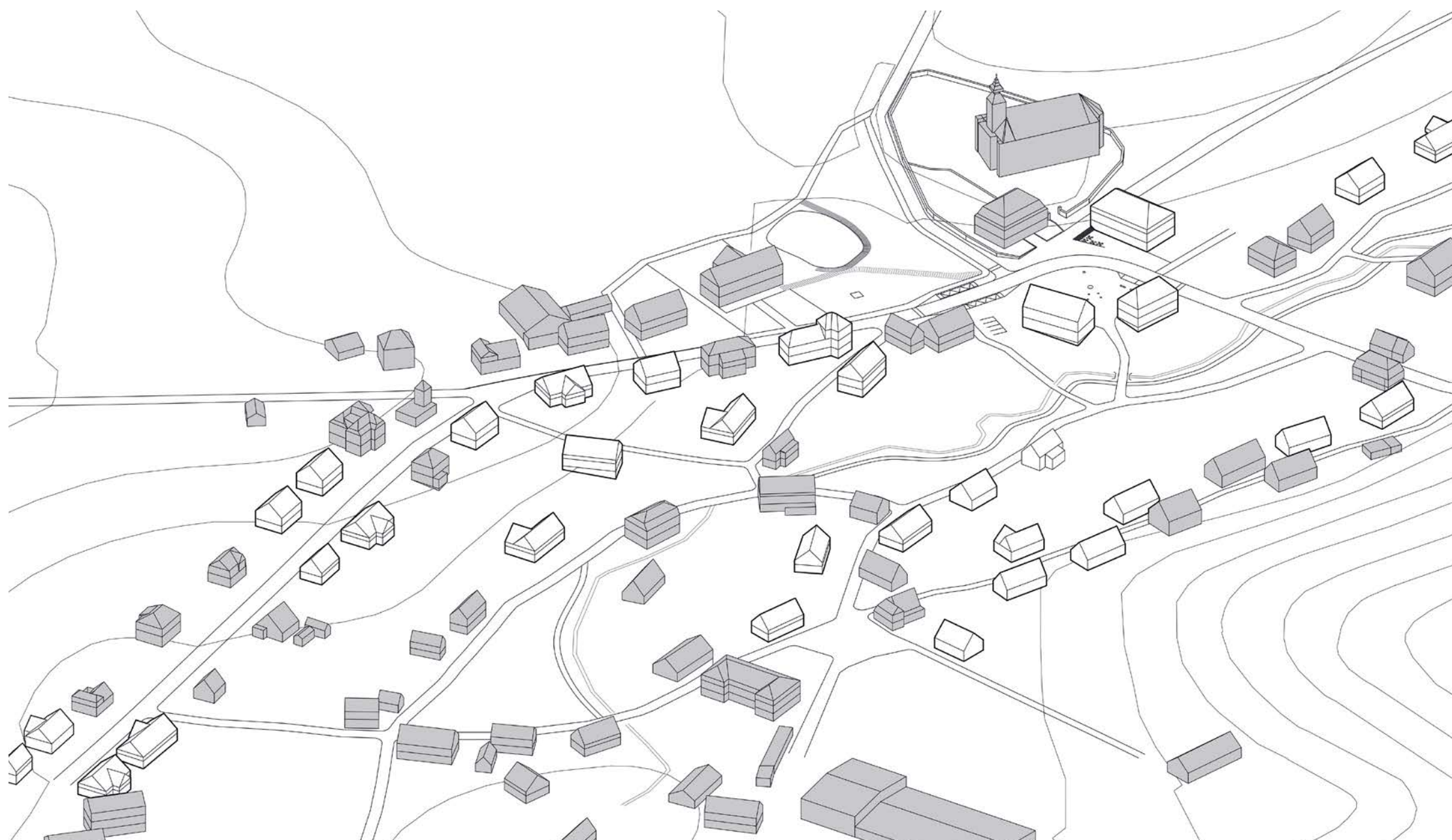
V zóně 1. etapy zástavby je přípustné využití ploch kromě bydlení i pro funkce občanské vybavenosti.

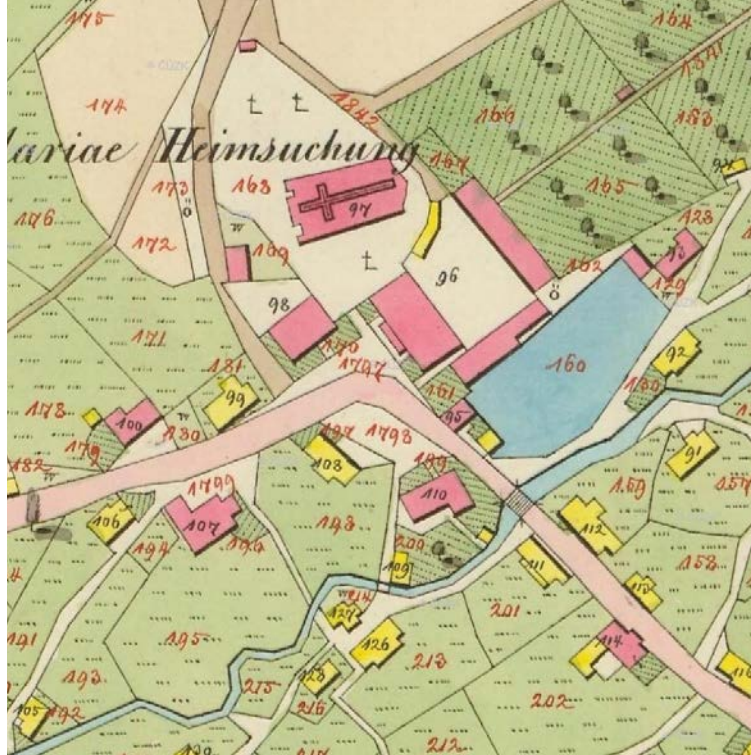
Plochy pro bydlení je možné využít pro vytvoření ubytovacích kapacit, a to v plochách všech etap.

OPLOCENÍ

Oplocení ne zděné, ale průhledný nebo živý plot

HMOTOVÉ SCHÉMA VÝSTAVBY PŘI NAPLNĚNÍ KAPACIT 1. ETAPY





LOBENDA VA - OBNOVA CENTRA OBCE

V návaznosti na obnovu cestní sítě, cílů v krajině i revizi územního plánu vzniká návrh na obnovu centrální části obce. Důležitým aspektem v případě Lobendavy je přímá vazba návsi a přilehlých ploch s otevřenou krajinou skrze průhled s kostelem. Začlenění návsi do okolní krajiny je tak zásadní pro její charakter. Člověk zde má opravdu pocit, že je na samé hraně obydleného světa, což je pro nejsevernější obec v republice příznačné. Návrh podporuje propojení s okolní krajinou skrze nová stromořadí a aleje v různých podobách doprovázející hlavní komunikace i navrhované polní cesty. Směrem na severozápad provazuje náves s krajinou krásný stávající březový háj s tůň, jejíž obnova je součástí návrhu. Směrem na severovýchod je pak navržen obecní sad.

Podél potoka je v rámci pásu veřejné zeleně navržena doprovodná stezka.

Na návsi jsou umístěny tři nové budovy. Zrcadlově k faře je navržena obnova hostince, tedy ubytovacího a stravovacího provozu. Ten má ze západu výraznou polohu v průhledu hlavní komunikací.

Jihozápadní objekt je určen pro funkce občanské vybavenosti, konkrétně ke zřízení kulturně společenského a informačního centra.

Jihovýchodní objekt je navržen jako obytný s obchodem v parteru.

Poslední budova zahrnutá v návrhu je rekonstrukce bývalé školy na turistickou ubytovnu.

Zbylé, světle znázorněné hmoty, nejsou návrhy konkrétních domů, ale pouze představení plné kapacity zastavitelných ploch dle revidovaného územního plánu. Reálná úroveň zastavěnosti v rámci budoucího vývoje je tedy i v rámci neoptimističtějších vyhlídek na výrazně nižší úrovni.

Do prostoru mezi turistickou ubytovnou a farou jsou v přímé vazbě na březový háj i obnovovaný rybník s novým molem umístěny herní prvky dětského hřiště. V prostoru je též zachováván stávající altán.

Důležitým prvkem obnovy návsi je celkové zpomalení projíždějící dopravy sjednocením daného úseku hlavní komunikace do dlažby.

Chátrající budova bývalé školy z roku 1892 stojící poblíž návsi





centrum obce v kontextu krajiny - stav



centrum obce v kontextu krajiny - návrh

LOBENDAVA - NÁVRH NÁVSI - SITUACE



KOMUNIKACE DO ČÁSTI OBCE SEVERNÍ

KOSTEL

OBEČNÍ SÁD

OBNOVA TŮNĚ, NOVÉ MOLO PRO PŘÍSTUP K VODĚ

MOLO

BŘEZOVÝ HÁJ

BŘEZOVÝ HÁJ

FARA

PĚŠÍ CESTA DO SADU

HOSTINEC

VENKOVNÍ SEZENÍ

DĚTSKÉ HRISTĚ

DĚTSKÉ HRISTĚ A ODPOČINKOVÁ MÍSTA
ALTÁN

REKONSTRUKCE ŠKOLY NA
TURISTICKOU UBYTOVNU

AUTOBUSOVÁ ZASTÁVKA

SOCHA SV. JANA NEPOMUCKÉHO

VODNÍ PRVEK

OBYTNÝ DŮM
S OBCHODEM V PAR-
TERU

INFORMAČNÍ A KUL-
TURNĚ SPOLEČENSKÉ
CENTRUM

LEGENDA

STROMY STÁVAJÍCÍ

STROMY NAVRHOVANÉ

20 m

PĚŠÍ STEZKA PODĚL
LUČNÍHO POTOKA





Pohled na náves směrem od potoka ke kostelu - současný stav



Průhled mezi novými domy skrz náves směrem od potoka ke kostelu



Pohled na návěs ze západu, po levé straně budova fary - současný stav



Pohled na návěs ze západu, v čele stojí navržená hmota hostince



Průhled hlavní komunikací směrem od návěsi na západ - současný stav



Hmota nové nárožní budovy u hlavní komunikace při pohledu od návěsi

3

VELKÝ ŠENOV

O VELKÉM ŠENOVĚ
MĚŘÍTKO KRAJINY
ZASTAVĚNÉ ÚZEMÍ
REVIZE ÚZEMNÍHO PLÁNU
OBNOVA CENTRA MĚSTA

- 1 - NÁMĚSTÍ
- 2 - NÁVES
- 3 - BROWNFIELD
- 4 - REVITALIZACE POTOKA



Sousoší sv. Jana Nepomuckého na svém původním místě ve středu návsi orientované směrem vzhůru ke kostelu, v pozadí stojí budova hospody, která v posledních letech ukončila provoz.

Po Lobendavě, kde byl důraz kladen na silnou krajinnou složku a aspekt územního plánování, přichází na řadu Velký Šenov. Historicky se jedná o město, se svými necelými dvěma tisíci obyvatel má ale většina obce stále výrazně venkovský charakter.

V rámci diplomové práce se jedná o obec s nejsilněji urbanizovaným prostředím. Odpovídá tomu i návrh, jehož cílem je urbanistická obnova centrální části města.

Ta se skládá z návrhu náměstí v místě, kde dosud nikdy funkční náměstí nebylo, z obnovy historické návsi a z tématu revitalizace chátrajícího průmyslového areálu, což je palčivým problémem nejedné příhraniční obce.

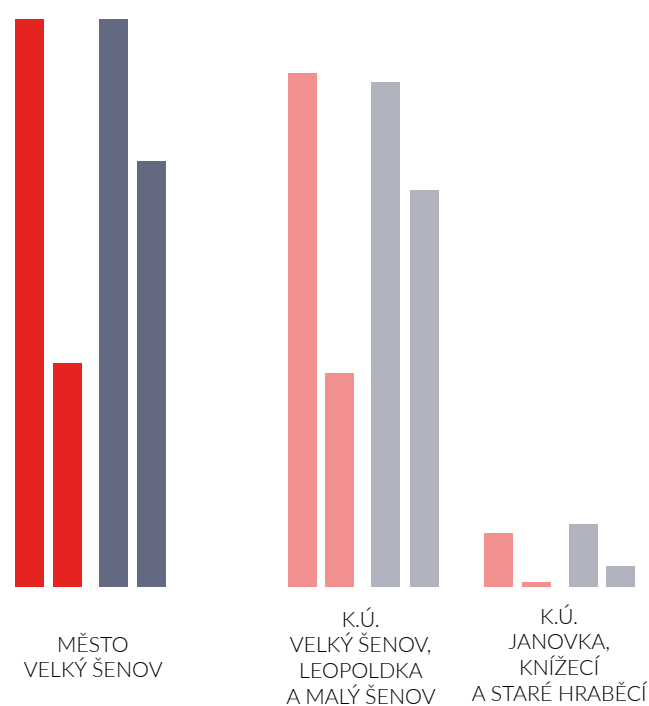
Tyto tři hlavní lokality jsou doplněny úpravou hlavní komunikace u náměstí, zadní obytné ulice a především revitalizací linie potoka, což je velmi důležitá složka pro obytnou kvalitu centrální části města. Zpřístupnění linie potoka a jeho využití pro vytvoření příjemného pobytového prostředí je zároveň snahou uplatnitelnou ve většině obcí nejen Šluknovského výběžku.

O VELKÉM ŠENOVĚ

Velký Šenov je město, které má problém najít svou identitu, uvědomovat si své pozitivní stránky a soustředit se na ně v rámci svého rozvoje. Historicky je to město průmyslové a dodnes zde některé průmyslové podniky fungují. Na rozdíl od některých okolních obcí nemá Šenov jednoznačnou hodnotu v podobě národního parku či zámku, kterou by mohl nabídnout. Je to ale právě Šenov, který může využít svou roli většího centra v celku husté sítě menších obcí západní části Šluknovského výběžku. V šesti obcích sice není největší, má ale za prvé výhodnou centrální pozici, za druhé mu hraje do karet fakt, že leží na křížení dvou hlavních komunikací a má tak ve srovnání s okolními především liniiovými obcemi výrazně centrálnější tvar, což je zásadní pozitivum ve snaze o obnovu a posílení jeho středu.

Kromě zajímavých cílů, které má město na svém území, tak může Šenov figurovat jako příhodný výchozí bod pro poznávání okolí, které je hustě protkané nejen vesnicemi a osadami, ale také hodnotnými a zajímavými místy v krajině.

poměrový graf maximálních stavů obyvatel (červeně) a domů (modře) v porovnání se současným stavem



OBYVATELÉ

maximální počet obyvatel (r. 1910)
5024

počet obyvatel r. 1930

4635

počet obyvatel r. 2011

1932

počet obyvatel r. 2020

1979

úbytek obyvatel z maxima

60,6 %

DOMY

maximální počet domů (r. 1930)

747

počet domů r. 2011

558

úbytek domů z maxima

25,3 %



schwarzplán obce - současný stav

VELKÝ ŠENOV (k.ú.)

OBYVATELÉ

maximální počet obyvatel (r. 1910): 3 592

počet obyvatel r. 2011: 1 358

úbytek obyvatel z maxima: 62,2 %

DOMY

maximální počet domů (r. 1961): 533

počet domů r. 2011: 408

úbytek domů z maxima: 23,4 %

LEOPOLDKA (č.o.)

OBYVATELÉ

maximální počet obyvatel (r. 1910): 549

počet obyvatel r. 2011: 459

úbytek obyvatel z maxima: 16,4 %

DOMY

maximální počet domů (r. 1930): 70

počet domů r. 2011: 73

úbytek domů z maxima: -4,3 %

MALÝ ŠENOV (č.o.)

OBYVATELÉ

maximální počet obyvatel (r. 1869): 409

počet obyvatel r. 2011: 65

úbytek obyvatel z maxima: 84,1 %

DOMY

maximální počet domů (r. 1930): 62

počet domů r. 2011: 41

úbytek domů z maxima: 33,9 %

JANOVKA (č.o.)

OBYVATELÉ

maximální počet obyvatel (r. 1869): 235

počet obyvatel r. 2011: 26

úbytek obyvatel z maxima: 90,9 %

DOMY

maximální počet domů (r. 1950): 38

počet domů r. 2011: 11

úbytek domů z maxima: 71,0 %

KNÍŽECÍ (k.ú.)

OBYVATELÉ

maximální počet obyvatel (r. 1869): 235

počet obyvatel r. 2011: 6

úbytek obyvatel z maxima: 97,4 %

DOMY

maximální počet domů (r. 1880): 39

počet domů r. 2011: 9

úbytek domů z maxima: 75,0 %

STARÉ HRABĚCÍ (č.o.)

OBYVATELÉ

maximální počet obyvatel (r. 1869): 191

počet obyvatel r. 2011: 18

úbytek obyvatel z maxima: 90,6 %

DOMY

maximální počet domů (r. 1950): 32

počet domů r. 2011: 16

úbytek domů z maxima: 50,0 %



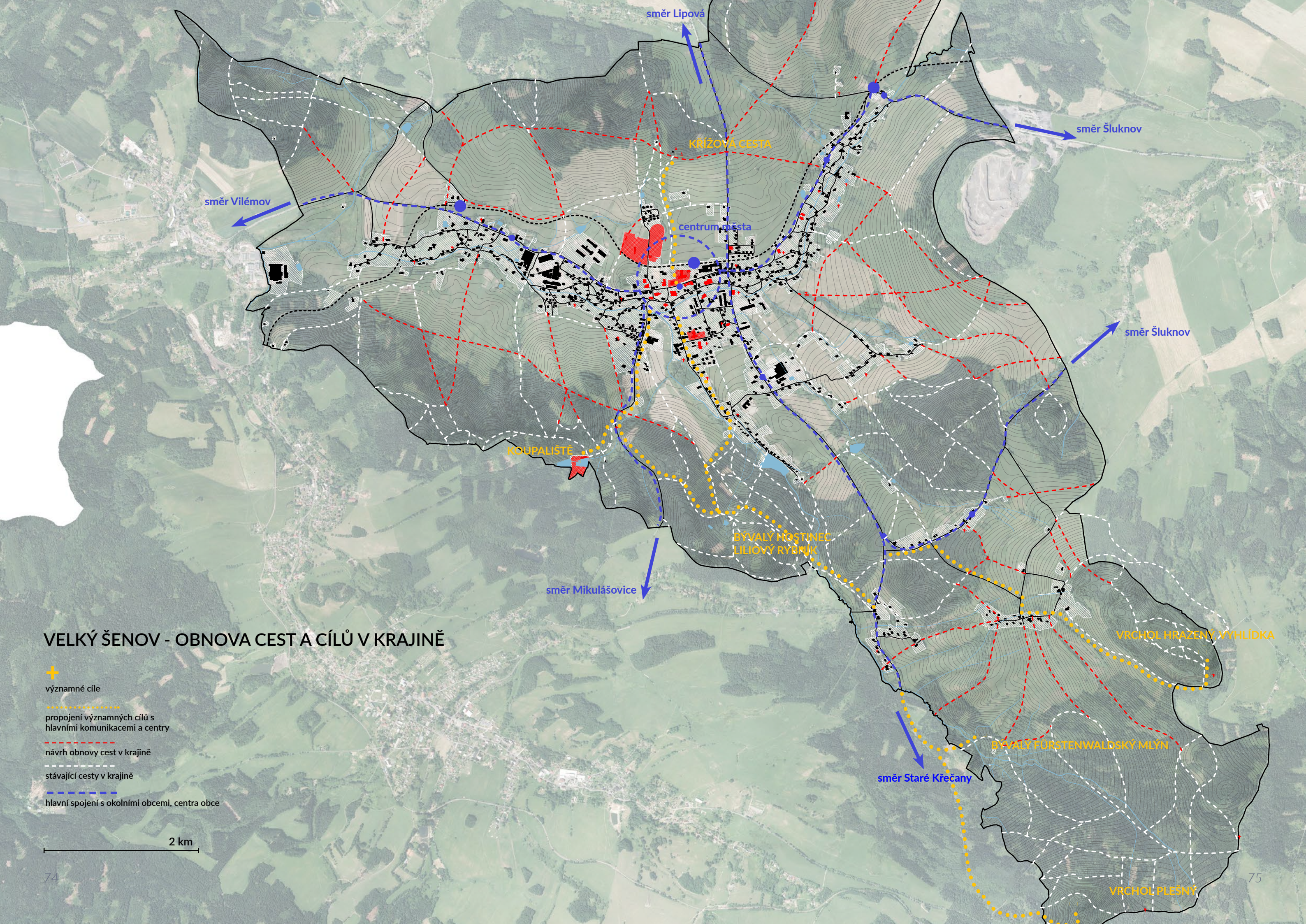
Pohled od rozbořené kaple u křížové cesty nad Velkým Šenovem směrem k městu

VELKÝ ŠENOV - MĚŘÍTKO KRAJINY

Oproti okolním obcím má Velký Šenov menší podíl nezastavěného přírodního prostředí. Původní soubor centrální části města a několika menších vesnic, dnes již především rekreačních chalupářských osad v jižní části katastru, vytváří hustou síť cest s několika zajímavými cíly. Mezi ty patří nejvyšší vrchol Šluknovského výběžku kopec Hrazený, bývalý rekreační areál hostince u Liliového rybníka, přírodní koupaliště nebo venkovní křížová cesta. Zatímco vrcholy či hostinec jsou dnes především body v rámci turistických tras, křížová cesta, která je již ve výrazně zdevastovaném stavu, i přírodní koupaliště, které v minulém roce pozastavilo provoz, jsou místa, do jejichž oživení má smysl investovat. Křížová cesta je zajímavě zasazena do krajiny ve svahu nad městem s přímým výhledem na věž renesančního kostela. Samotná cesta však výrazně chátrá, například z jejích dvou kaplí už zbývají jen ruiny. V případě obnovy cesty se však jedná o příležitost pro zajímavý umělecký či architektonický zásah.

Provoz přírodního koupaliště byl pozastaven z důvodu špatné kvality vody důsledkem velkého sucha. Možností pro budoucí provoz je jeho přeměna na přírodní biotop. Pro tuto proměnu má koupaliště příhodně i druhou menší vodní plochu, která by mohla dobře plnit roli čističího jezera s extenzivnější zelení. Takovýto projekt je však velmi nákladný a pro město dosažitelný jen při čerpání naprosté většiny zdrojů z dotačních programů.

V rámci obnovy cest v krajině je Šenov jednou z obcí, kde je maximum zaniklých cest stále zachováno ve stávající parcelaci, často i včetně obecního vlastnictví. Jejich obnova tak zde může být o to snazší.



VELKÝ ŠENOV - OBNOVA CEST A CÍLŮ V KRAJINĚ

- + významné cíle
- ⋯ propojení významných cílů s hlavními komunikacemi a centry
- - - návrh obnovy cest v krajině
- - - stávající cesty v krajině
- - - hlavní spojení s okolními obcemi, centra obce

2 km

VELKÝ ŠENOV - ZASTAVĚNÉ ÚZEMÍ



Socha sv. Jana Nepomuckého na mostě zakončujícím řešení sek potoka poblíž bývalého textilně průmyslového areálu



Pohled z náměstí směrem k jihu

Jak již bylo naznačeno, zastavěné území Velkého Šenova je oproti okolním liniovým obcím výrazně kompaktnější, což městu dává v posledním půlstoletí ne zcela využitý potenciál silnějšího městského centra. Ve Velkém Šenově spolu blízce sousedí výrazně venkovský a městský charakter zástavby. První je typický roztroušeností často podstávkových domů nepravidelně umístěných především podél linie potoka, druhý pak městskými domy, vilovými domy a především nepoměrně velkými a majestátními budovami občanské vybavenosti. Příkladem mohou být dvě velké základní školy jen dvě stě metrů od sebe, což je pro ani ne dvou tisícové město nezvyklé, ale jak již bylo řečeno mnohokrát, je to doklad podoby města z první poloviny dvacátého století.

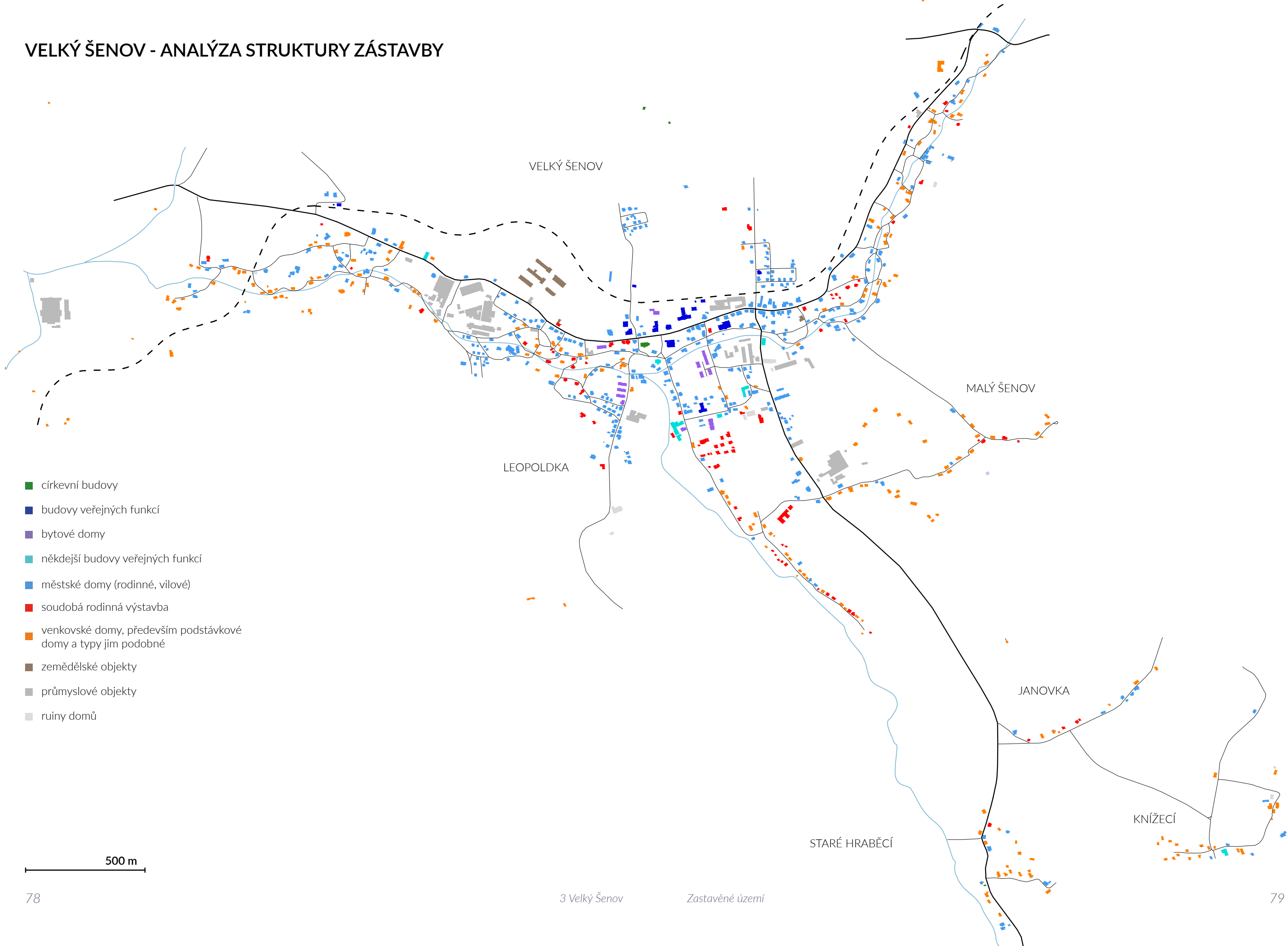
Nejen základní školy, ale i budova obecního úřadu či zdravotního střediska jsou pojaty velmi velkoryse včetně svých předprostorů. Ty byly původně oplocené, často zdobné zídky a ploty tak jasně definovaly prostor ulice. V druhé polovině minulého století však tyto pevné linie zanikly a předprostory majestátních domů se otevřely svými převážně travnatými plochami do prostoru ulice. Tím vznikla zvláštní rozlehlost v úplném centru města, která komplikuje koncentraci dějů a energie do jednoho silného místa.

Městská zástavba má i v úplném centru podobu samostatné stojících domů. Nejsouvislejší zástavbu zde tvoří fronta městských domů podél jižní strany hlavní ulice. Především díky několika obchodům v přízemí se tak jedná o úplné centrum města. Do zajímavé pozice je zde postaven kostel, který sice není od tohoto centra daleko, i tato malá vzdálenost však v měřítku takto malého města stačí k tomu, aby už sám v centru tak docela nebyl.

Šenov je zároveň jednou z obcí, kde se průmyslová historie i současnost výrazně projevují v jeho středové části. Na hlavní komunikaci leží hned několik průmyslových areálů, další pak leží při kolmé silnici. Trnem v patě je městu na místní poměry rozlehlý brownfield opět pouhých dvě stě metrů od náměstí. Jako mnoho historických průmyslových areálů v okolí jsou i zde součástí hodnotné tovární budovy, které jsou však v zoufalém stavu. Tyto tovární budovy ale k městu i k celému výběžku neodlučně patří. Historicky jako živé průmyslové organismy, dnes jako silný kontrast měřítek oproti malebným venkovským sídlům, což se výrazně podílí na silném charakteru místních měst i krajiny.

Jižní část obce je tvořena několika osadami, které v uplynulých sedmdesáti letech přišly o výraznější část obyvatel a dnes plní roli rekreačních osad.

VELKÝ ŠENOV - ANALÝZA STRUKTURY ZÁSTAVBY



LEGENDA OBLASTÍ

- městská
- smíšená městská/venkovská
- venkovská
- průmyslová a zemědělská
- smíšená nová rodinná/venkovská
- nová rodinná

01, 03, 06, 09, 14 - průmyslový areál

02, 05, 11 - smíšená zástavba podstávkových a jiných venkovských roinných domů s městskými v nepravidelné zástavbě v pásu podél meandrujícího potoka a hlavní komunikace

04 - zemědělský areál

07 - samostatná lokalita městských vilových domů

08 - centrální městská zóna s valnou převahou městských domů, bytových souborů a velkých staveb občanské vybavenosti, všechny domy jsou samostatně stojící, nikde nedochází k jejich napojení do souvislé uliční čáry

10 - průmyslový areál, z něhož je v provozu pouze východní část, západní část je brownfieldem

12 - lokalita řadových rodinných domků, které svým charakterem výrazně nezapadají do místní charakteristické venkovské zástavby, a to jak hmotovým, tak materiálovým řešením, jelikož se jedná o lokalitu, která dlouhodobě nebyla ošetřena územním plánem (především se jedná o jednopodlažní rodinné domky se střechami s necharakteristicky nízkým sklonem umístěné hluboko na parcele)

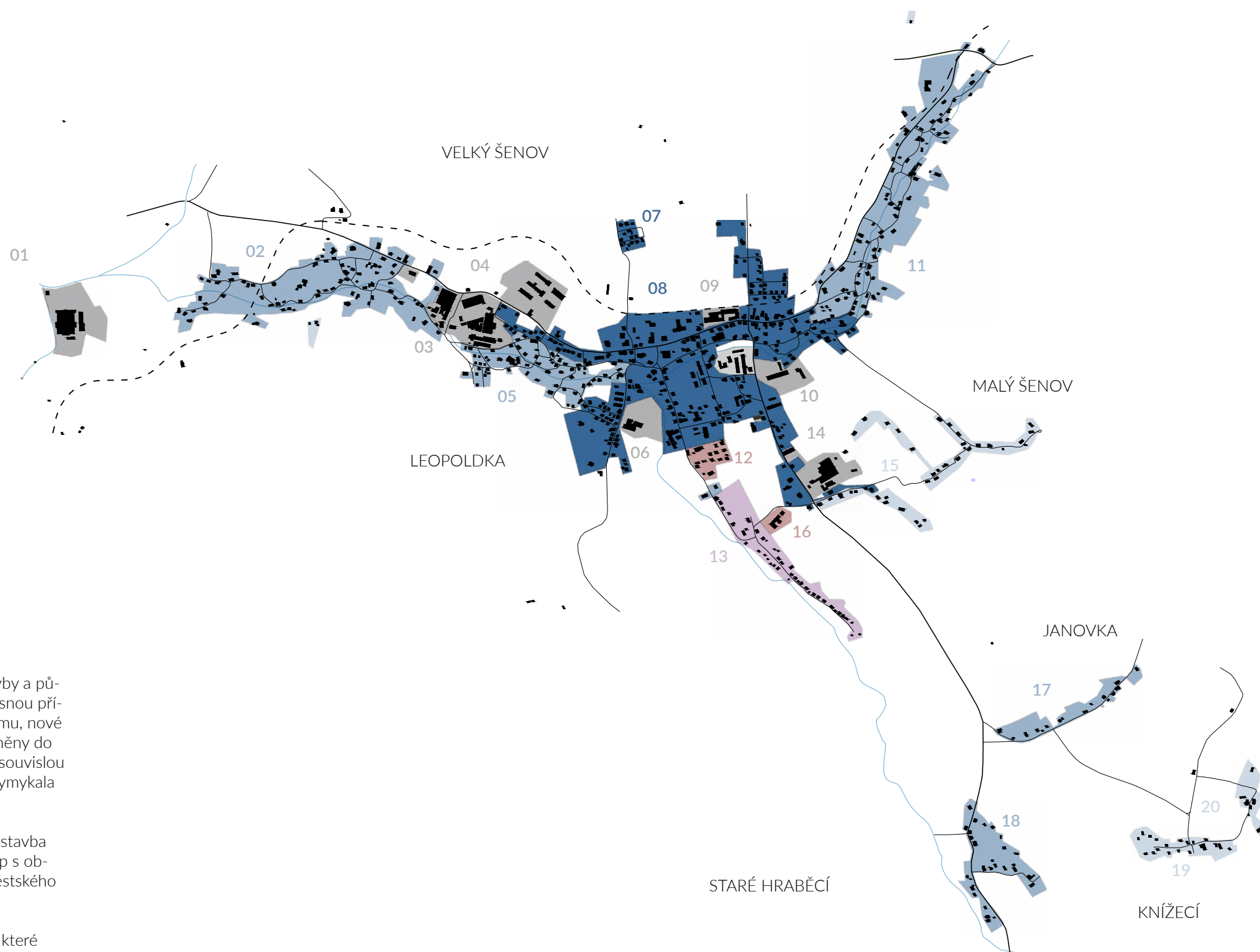
13 - smíšená oblast nové výstavby a původních lidových staveb, s občasnou přítomností většího městského domu, nové domy jsou zde organičtěji začleněny do původní struktury a tvoří tak souvislou řadovou zástavbu, která by se vymykala charakteru místa

15 - typická zdejší venkovská zástavba podstávkových a zděných chalup s občasnou přítomností menšího městského domu

16 - individuální sídlo v kopci, které svým charakterem naprosto neodpovídá lokalitě a výrazně narušuje krajinný ráz

17, 18 - smíšená zástavba venkovských, často podstávkových domů s městskými domy, samostatné vesnice

19, 20 - typická venkovská zástavba především podstávkových chalup v dnes již převážně rekreačních osadách



VELKÝ ŠENOV - REVIZE ÚZEMNÍHO PLÁNU

Velký Šenov dlouho fungoval s územním plánem, který se nedostatečně věnoval regulaci nové rodinné výstavby zejména v městské části Leopoldka. Výsledkem je lokalita s necharakteristickou zástavbou v rozsahu, který negativně ovlivňuje obraz obce a místy i krajinný ráz. Řešení tohoto problému na úrovni územního plánování mělo být jedním z předmětů této práce. V jejím průběhu byl však vyhotoven návrh nového územního plánu, který zde cituji v podobě návrhu pro společné jednání. Nejedná se tedy zatím o vydaný územní plán.

Tento návrh vhodně využívá vnitřní plošné rezervy a reguluje výstavbu s ohledem na zachování místního charakteru mimo jiné i rozumným rozlišováním městských a venkovských ploch pro bydlení. Zabývá se například i důležitými pohledovými osami, ze kterých je u větších záměrů třeba ověřovat vliv na krajinný ráz.

V principu tedy tato práce územní plán přejímá jako východisko a dále se věnuje vybraným částem centra města. Na úrovni konkrétních ploch či jejich tvarů se pak návrh od územního plánu mírně odlišuje. Řešenými místy jsou mírové náměstí spolu se sousední prolukou, historická náves, území brownfieldu v územním plánu podmíněno územní studií ÚS3 a návrhu revitalizace potoka v centrální části města.

BM		
BV		
SC		
SM		
RZ		
OV		
OS		
OH		
PK		
DS		
DO		
TI		
VS		
VZ		
VH		
ZP		
LP		
PP		
SK		
PZ		
	23	

PLOCHY S ROZDÍLNÝM ZPŮSOBEM VYUŽITÍ - ZASTAVĚNÉ A ZASTAVITELNÉ

- Plochy bydlení - městské
- Plochy bydlení - venkovské
- Plochy smíšené obytné - centrální
- Plochy smíšené městské
- Plochy rekreace - zahrádkové osady
- Plochy občanského vybavení
- Plochy občanského vybavení - sport a rekreace
- Plochy občanského vybavení - hřiště
- Plochy veřejných prostranství - komunikace
- Plochy dopravní infrastruktury - silniční
- Plochy dopravní infrastruktury - drážní
- Plochy technické infrastruktury
- Plochy výroby a skladování
- Plochy výroby a skladování - zemědělské a lesnické

PLOCHY S ROZDÍLNÝM ZPŮSOBEM VYUŽITÍ - NEZASTAVĚNÉ A NEZASTAVITELNÉ

- Plochy vodní a vodohospodářské
- Plochy zemědělské
- Plochy lesní
- Plochy přírodní
- Plochy smíšené krajinné
- Plochy veřejných prostranství - zeleň

DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA A JEVI

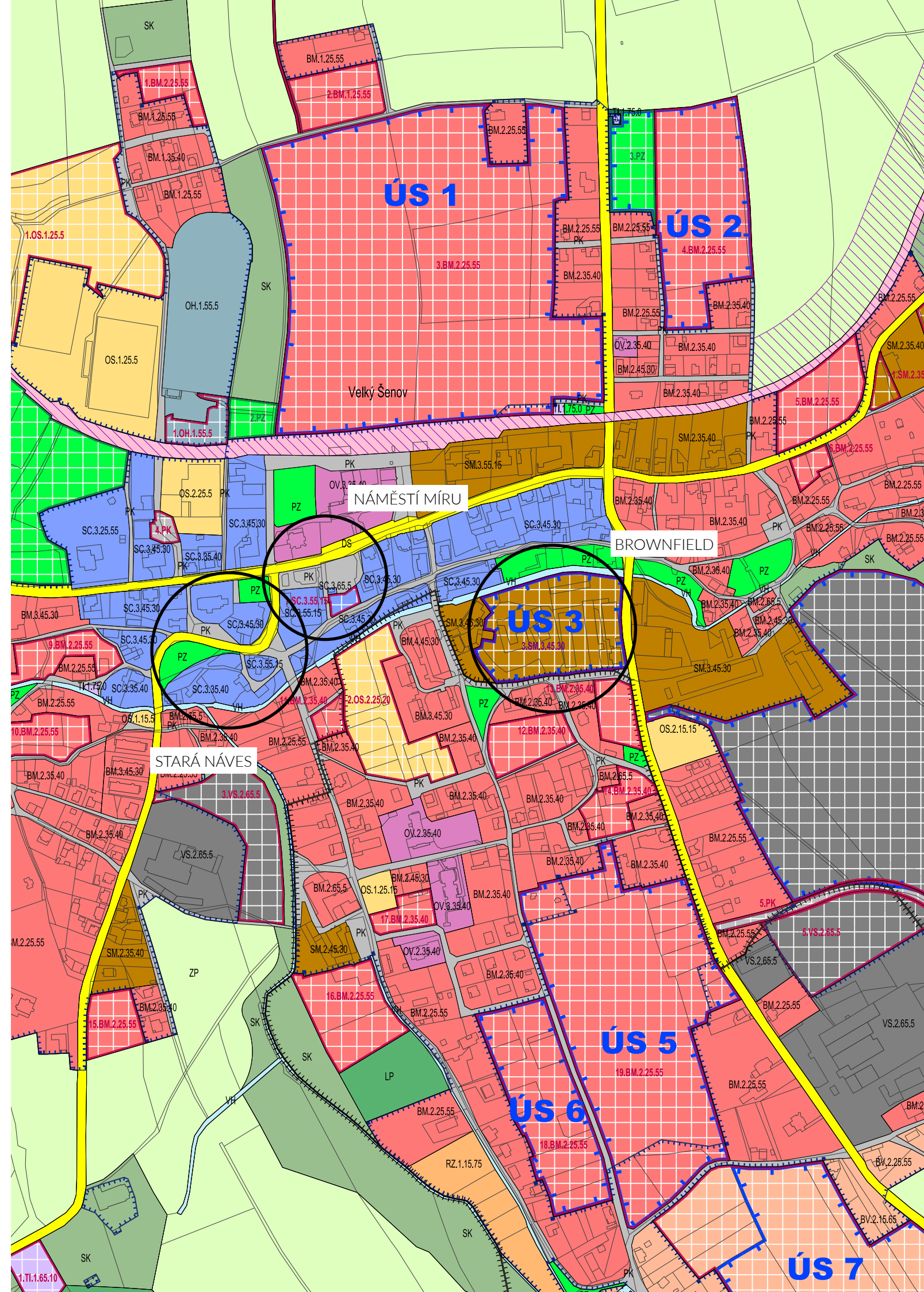
- Koridor konvenční železniční dopravy

OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY

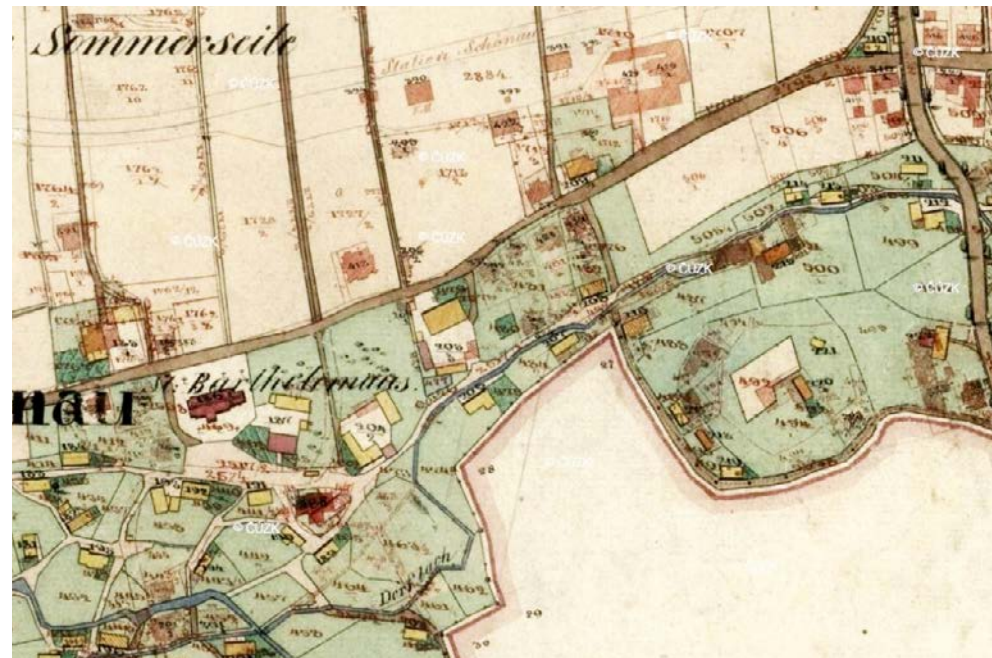
- ÚSES Biocentrum - regionální
- ÚSES Biocentrum - lokální
- ÚSES Biokoridor - nadregionální
- ÚSES Biokoridor - lokální

návrh nového územního plánu pro společné jednání
zhotovitel: SAUL s r.o.

3 Velký Šenov - Zastavěné území



VELKÝ ŠENOV OBNOVA CENTRA MĚSTA



Na snímku originální mapy stabilního katastru z roku 1840 vidíme na severovýchodě křížení dvou hlavních cest tak, jak je tomu dnes, s vytyčenými parcelami pro budoucí zástavbu podél hlavní komunikace. Paralelně s hlavní silnicí běží podél meandrujícího potoka vedlejší komunikace. I tato linie je dodnes zachována. Na ploše, která by dnes měla být náměstím, stával až do druhé poloviny 20. století velký dům pravděpodobně ospodářského charakteru, který byl od komunikace lehce odstoupen a jakési veřejné prostranství tak před sebou

vytvářel, o náměstí se ale nejednalo. Větší prostranství pak vzniklo v spolu s výstavbou velké budovy základní školy v jejím předprostoru. Centrum obce bylo historicky v prostoru pod kostelem a farou. Linie potoka se od devatenáctého století lehce proměnila, z historické mapy je však patrné, že jeho trasa vedla v celé centrální části města souběžně s komunikací. Dnes je potok od komunikace odkloněn a zády se k němu staví pozemky obytných domů, čímž je ve velké části své trasy znepřístupněn.

Od počátku práce bylo cílem obnovy především Mírové náměstí. Jedná se o místo, které sice nese název náměstí, tuto roli však rozhodně neplní. Centrum města je totiž už od pohledu podivně nedefinované. Tvoří jej rozlehlé předprostory honosných občanských staveb na severní straně hlavní silnice, fronta městských domů s malými obchody na jihu, kostel je zvláště vyčleněn z tohoto centrálního prostoru, a nakonec právě náměstí, které má dnes podobu asfaltové plochy bez jasného ohraničení, bez určující zástavby, bez atraktivity i pobytové kvality. Čtením historických map a snímků se ukázalo, že místo nikdy roli náměstí neplnilo. Tu v podobě historické návsi zastávalo křížení cest a prostor před hlavním vstupem do kostela, který je odvrácen od hlavní komunikace. Ukázalo se tedy, že je třeba vnímání centra města rozšířit i právě o prostor historické návsi, která je dnes také pouze asfaltovou plochou komunikací a parkování.

Vedle těchto centrálních veřejných ploch je palčivým problémem centra města výše zmiňovaný brownfield ležící přes potok naproti budově knihovny a kina a ploše určené pro městský park.

Právě potok s převážně neregulovaným přírodním korytem prochází rovnoběžně s hlavní komunikací celou centrální částí města a je v něm velký potenciál pro sjednocení, zprostřednění a zobytnění města, a to i díky blízké návaznosti na dva soubory panelových a starších bytových domů, ve kterých ve městě žije nejvíce obyvatel.

Do centrální části města je také koncentrována prakticky veškerá veřejná vybavenost, kterou město nabízí, a to především v jeho severní části mezi hlavní silnicí a železnicí, kterou v současné době překračuje jen minimum zastavěných ploch.

Propojením všech zmíněných míst vzniká malý organismus centra města, se kterým návrh pracuje.

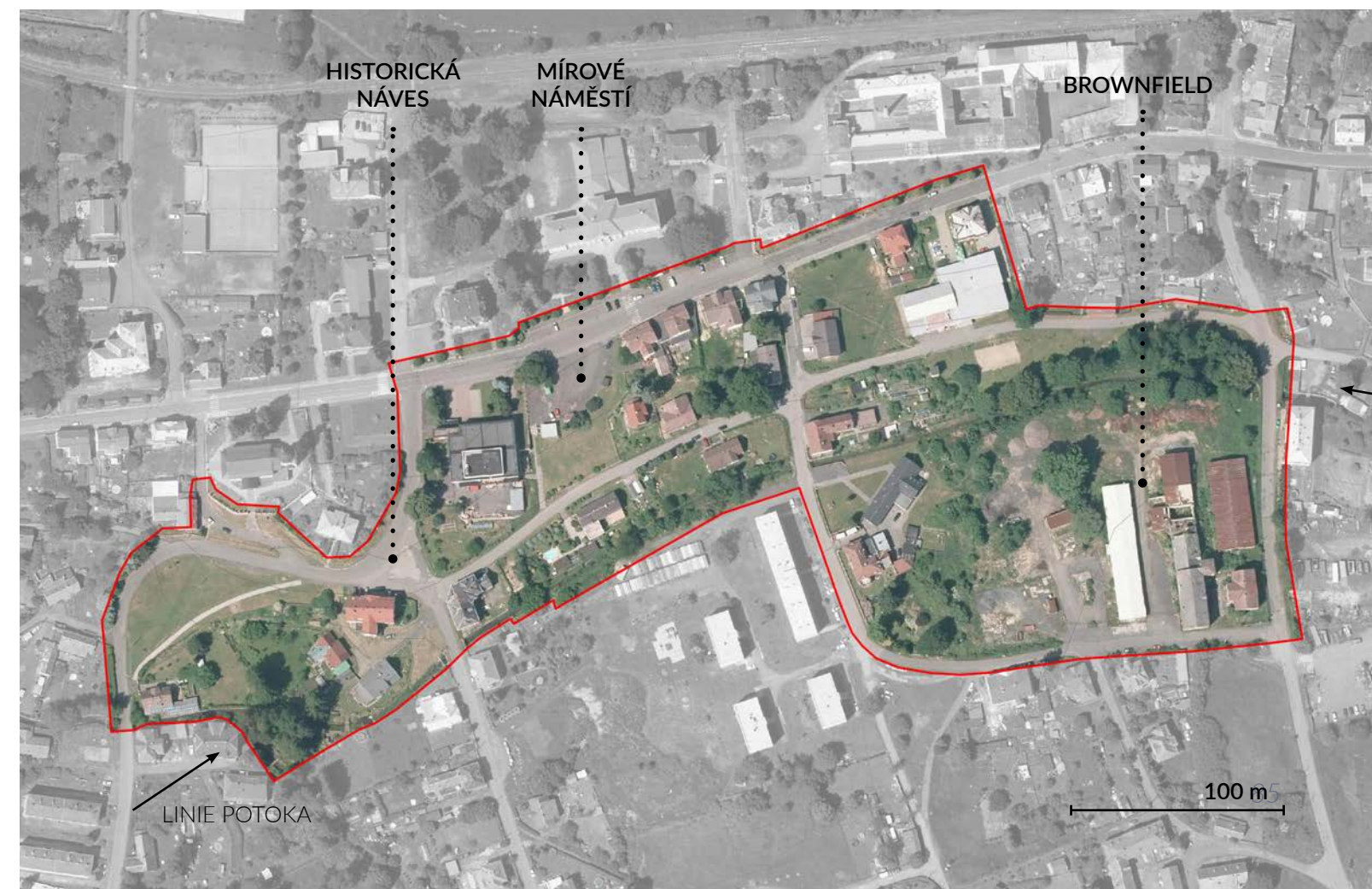




schéma urbánních bloků - současný stav



schéma urbánních bloků - návrh

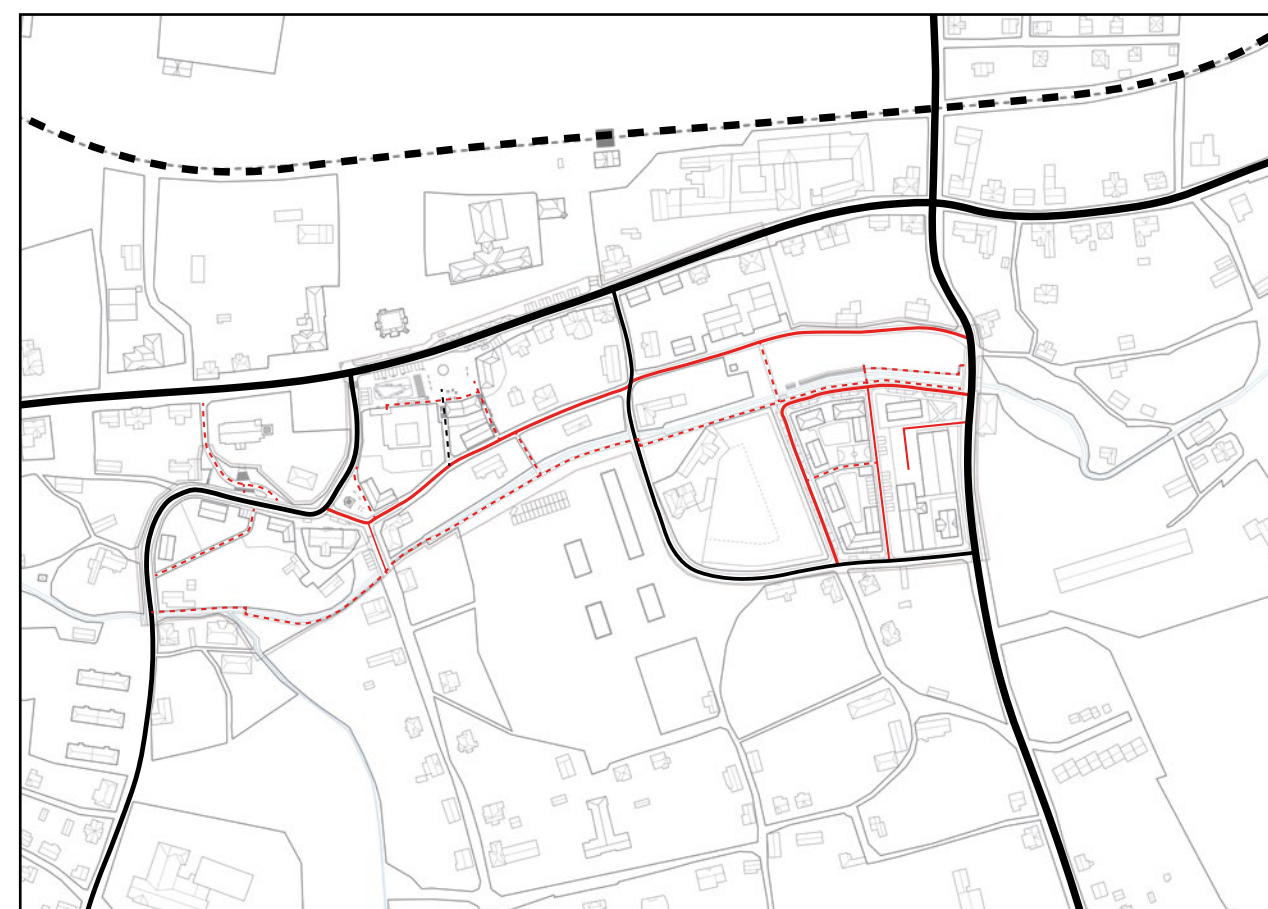








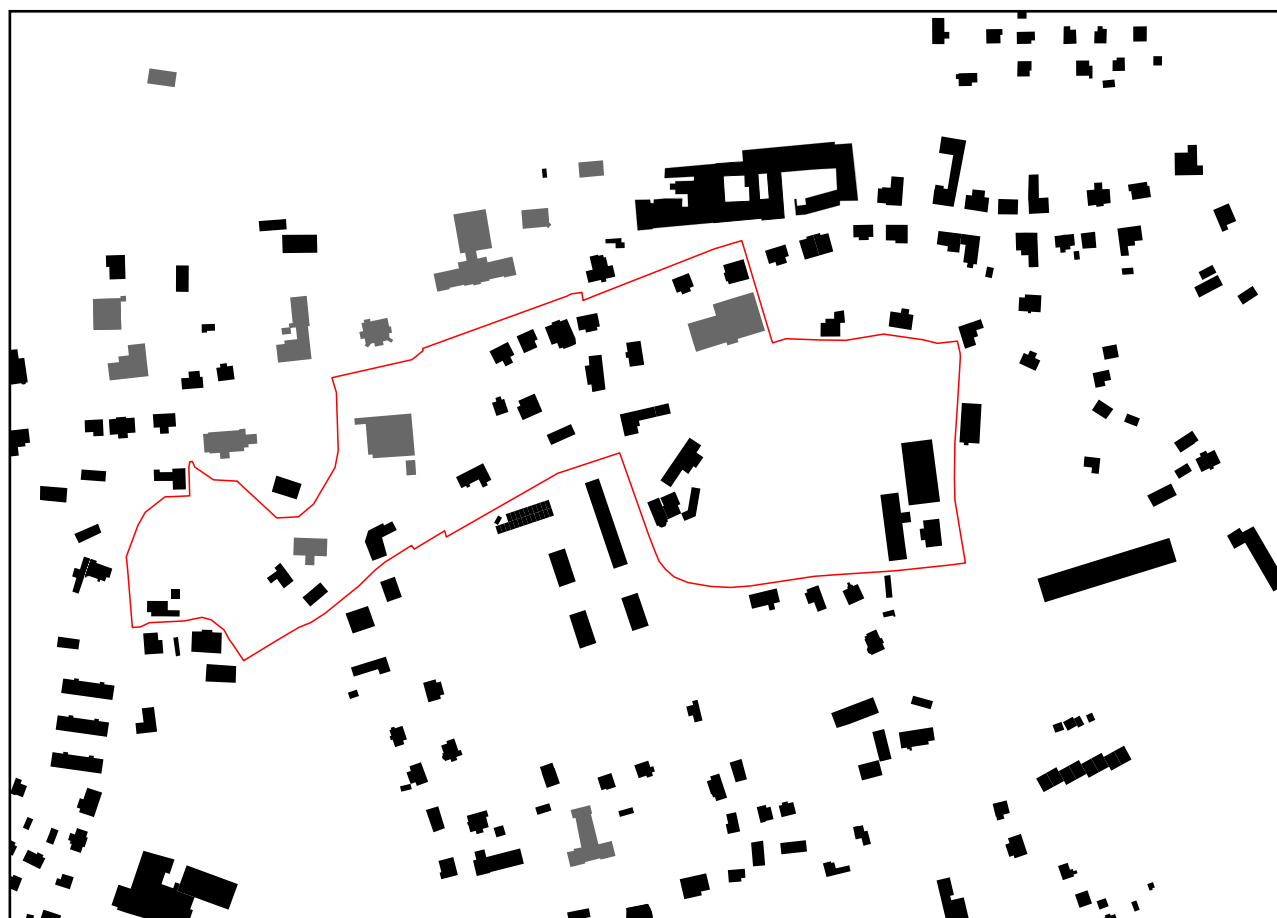


schéma dopravy v řešeném území

500 m

- železnice 
- hlavní komunikace - silnice II. třídy 
- hlavní komunikace - silnice III. třídy 
- místní komunikace 
- pěší komunikace 
- nová či upravovaná místní komunikace 
- nová přístupová komunikace 
- nová pěší komunikace 



schwarzplán centra města s vyznačenými budovami občanské vybavenosti

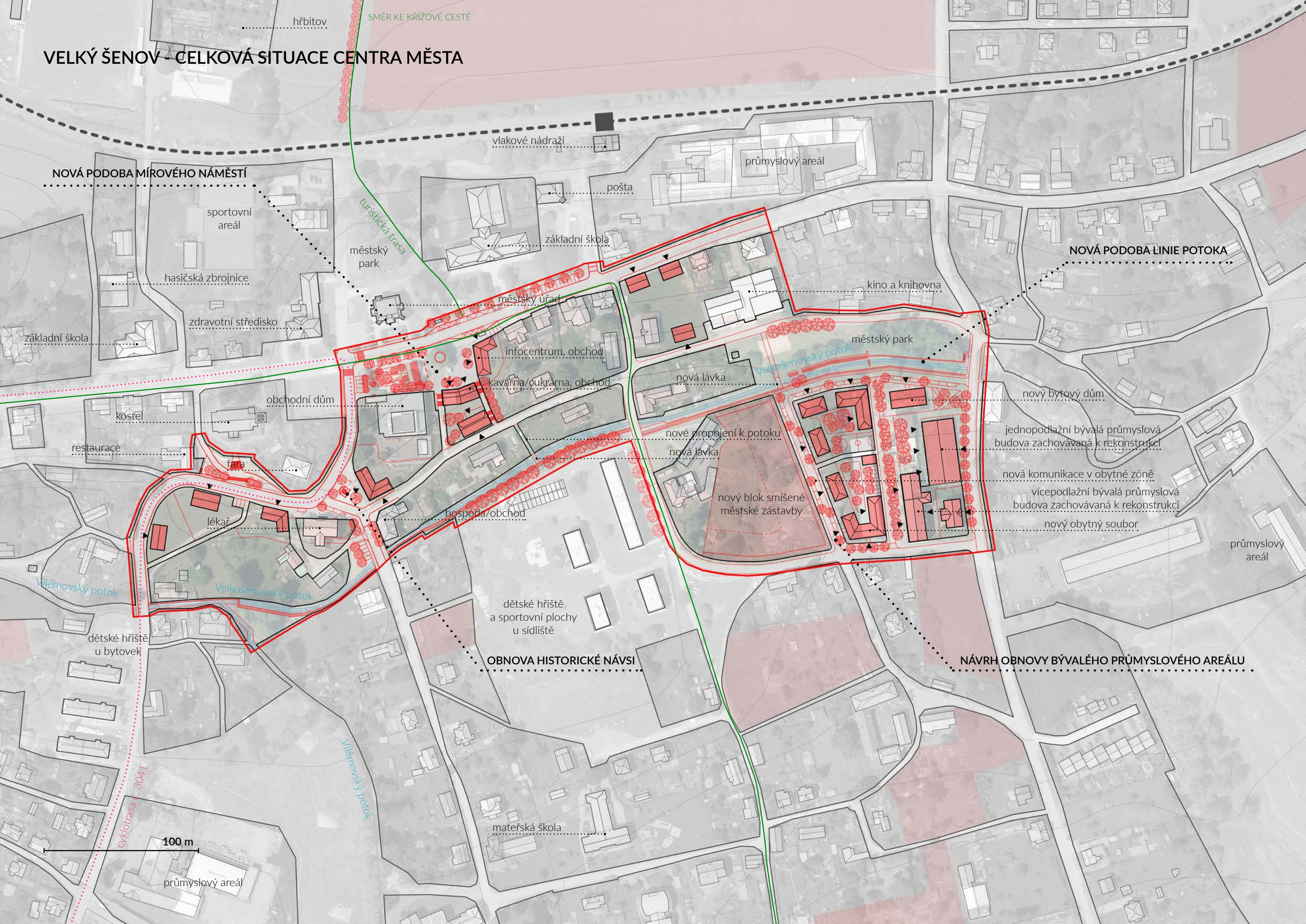
500 m



schwarzplán centra města s vyznačenými navrhovanými hmotami

500 m

VELKÝ ŠENOV - CELKOVÁ SITUACE CENTRA MĚSTA



NOVÁ PODOBA MÍROVÉHO NÁMĚSTÍ

sportovní areál
hasičská zbrojnice
základní škola
zdravotní středisko

vlakové nádraží

pošta

průmyslový areál

základní škola

NOVÁ PODOBA LINIE POTOKA

kino a knihovna

městský úřad

městský park

infocentrum, obchod

nová lávka

Velkošenovský potok

nový bytový dům

jednopodlažní bývalá průmyslová budova zachovávaná k rekonstrukci

kavárna/cukrárna, obchod

nové propojení k potoku

nová lávka

nová komunikace v obytné zóně

vícepodlažní bývalá průmyslová budova zachovávaná k rekonstrukci

nový obytný soubor

obchodní dům

nový blok smíšené městské zástavby

průmyslový areál

fara

hospoda/obchod

dětské hřiště a sportovní plochy u sídliště

OBNOVA HISTORICKÉ NÁVSI

NÁVRH OBNOVY BÝVALÉHO PRŮMYSLOVÉHO AREÁLU

Vilémovský potok

Velkošenovský potok

dětské hřiště u bytovek

Vilémovský potok

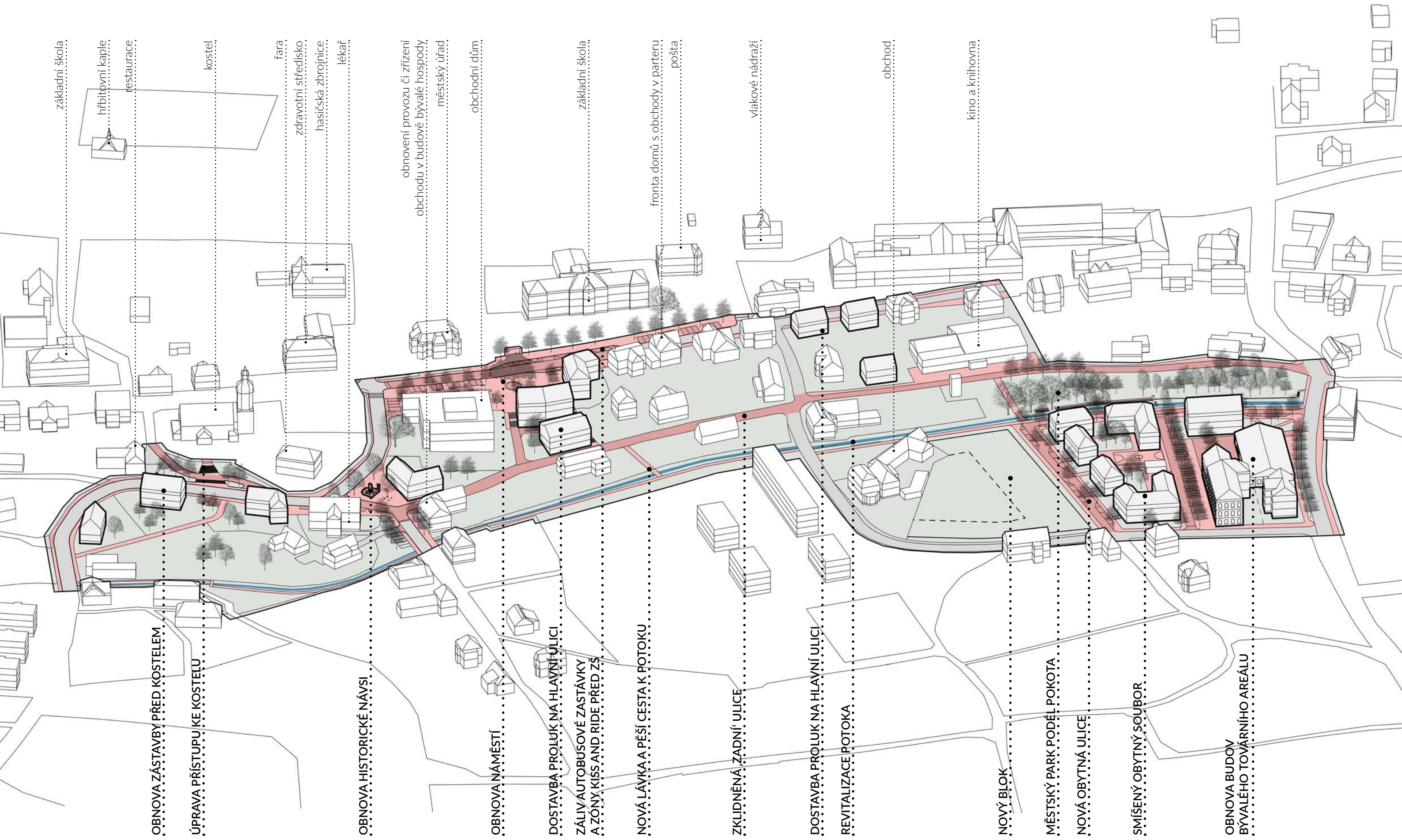
mateřská škola

100 m

průmyslový areál

cyklotrasa č. 3041

VELKÝ ŠENOV - CELKOVÁ AXONOMETRIE NÁVRHU



základní škola

hřbitovní kaple

restaurace

kostel

fara

zdravotní středisko

hasičská zbrojnice

lékař

obnovení provozu či zřízení

obchodu v budově bývalé hospody

městský úřad

obchodní dům

základní škola

fronta domů s obchody v parteru

pošta

vlakové nádraží

obchod

kino a knihovna

OBNOVA ZÁSTAVBY PŘED KOSTELEM

ÚPRAVA PŘÍSTUPU KE KOSTELU

OBNOVA HISTORICKÉ NÁVSI

OBNOVA NÁMĚSTÍ

DOSTAVBA PROLUK NA HLAVNÍ ULICI

ZÁLIV AUTOBUSOVÉ ZASTÁVKY
A ZÓNY KISS AND RIDE PŘED ZŠ

NOVÁ LÁVKA A PĚŠÍ CESTA K POTOKU

ZKLIDNĚNÁ ZADNÍ ULICE

DOSTAVBA PROLUK NA HLAVNÍ ULICI

REVITALIZACE POTOKA

NOVÝ BLOK

MĚSTSKÝ PARK PODĚL POKOTA

NOVÁ OBYTNÁ ULICE

SMÍŠENÝ OBYTNÝ SOUBOR

OBNOVA BUDOV
BÝVALÉHO TOVÁRNÍHO AREÁLU



Pohled na náměstí z věže kostela z roku 1936. Uliční prostor je ještě jasně ohraničen ploty okolních pozemků, především dekorativním plotem s bránou před městským úřadem.



Pohled na náměstí z věže kostela z roku 1963. V proše náměstí již došlo k demolici původního domu, byly také odstraněny ploty ohraničující jednotlivé pozemky a uliční prostor se tak stal rozlehlým bez jasného určení.



Současný stav náměstí s věží kostela v pozadí

1 - NÁMĚSTÍ

Mírové náměstí ve Velkém Šenově nikdy tak docela náměstím nebylo. Jde o parcelu, kde ještě před sedmdesáti stál mohutný dům. Od jeho demolice zeje plocha na hraně terénního zlomu prázdnou a funguje jako parkoviště a točna pro autobusy. Spolu s monumentálními předprostory základní školy a městského úřadu na protilehlé straně hlavní silnice je celkově prostor rozlehlý a neohraničený. Jediným stálým prvkem v jeho středu, který přežil dvacáté století, je dnes již asi stoletý mohutný jírovec. Jelikož plocha určená pro náměstí navazuje na proluku, není definována prakticky žádnou stavbou. Návrh proto umísťuje budovu na

hranu terénního zlomu i kolmo na hlavní ulici. Druhá zmíněná budova na nároží tak uzavírá nedokončený blok a vytváří čelo náměstí. Do návrhu náměstí je začleněna i plocha před obchodním domem, nově s parkovou úpravou a postupnou náhradou jehličnatých stromů za vhodné listnaté druhy. U této plochy se předpokládá odkup městem či jeho rekonstrukce na obecní náklady po dohodě s majitelem. Díky rozšíření plochy náměstí o tento prostor se vzrostlý jírovec ocitá ve středu celého prostranství.

Letecký snímek současné podoby Mírového náměstí



1 - NÁMĚSTÍ - SITUACE



MĚSTSKÝ PARK

ZPOMALENÍ HLAVNÍ KOMUNIKACE
V ÚSEKU NÁMĚSTÍ DLÁŽDĚNÍM

KISS AND RIDE ZÓNA PŘED
ZÁKLADNÍ ŠKOLOU

ZÁKLADNÍ
ŠKOLA

12 PARKOVACÍCH MÍST

MÍSTO PRO
PŘECHÁZENÍ

AUTOBUSOVÁ ZASTÁVKA

POMNÍK

ZAČLENĚNÍ PROSTORU PŘED
OBCHODNÍM DOMEM DO
NÁMĚSTÍ, PARKOVÁ ÚPRAVA

OBECNÍ
ÚŘAD

4+10 PARKOVACÍCH MÍST

NOVÝ PŘECHOD
PRO CHODCE

OBCHODY V PARTERU

STÁVAJÍCÍ JIROVEC

MĚSTSKÝ BYTOVÝ DŮM
S OBCHODY V PARTERU

VENKOVNÍ POSEZENÍ POD STROMY

ŠIROKÉ SCHODY
VYROVNAVÁJÍCÍ

ODPOČINKOVÉ MÍSTO
S LAVICKAMI

ZOBYTNĚNÍ ZADNÍ
ULICE ZLÁŽDĚNÍM MEZI
HISTORICKOU NÁVSÍ
A BUDOVOU KNIHOVNY
S KINEM

OBCHODNÍ DŮM

GARÁŽE V 1. NP

NOVÉ SCHODIŠTĚ SPOJUJÍCÍ
NÁMĚSTÍ SE ZADNÍ ULICÍ
A PRŮCHODEM K POTOKU

NOVÝ PRŮCHOD
K REVITALIZOVANÉMU
POTOKU

LEGENDA

STROMY STÁVAJÍCÍ

STROMY NAVRHOVANÉ

20 m

MĚSTSKÝ BYTOVÝ DŮM S KOMERČNÍM
PARTEREM - KAVÁRNA, INFO-
MAČNÍ CENTRUM, OBCHOD

BYTOVÝ DŮM

NOVÁ LÁVKA
PŘES POTOK

NOVÁ STEZKA
PODĚL POTOKA

PŘÍJEZD KE GARÁŽÍM

1 - NÁMĚSTÍ - AXONOMETRIE

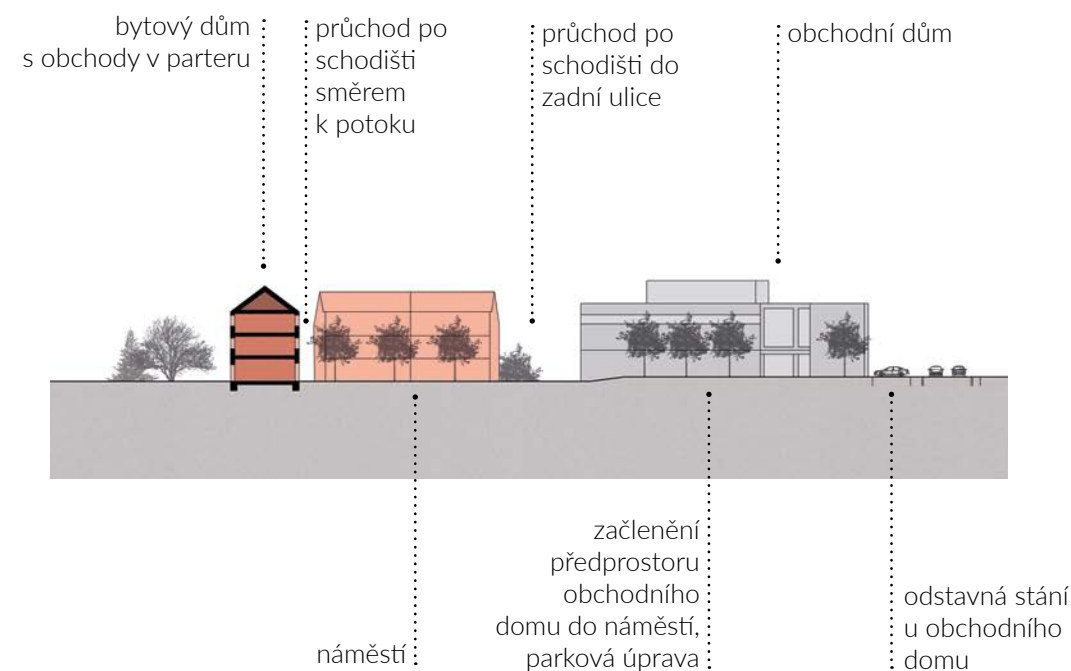


Jelikož má centrum Velkého Šenova veškerou občanskou vybavenost více než odpovídající velikosti města, naplní nových hmot bude především bydlení. To bude doplněno o služby jako infocentrum, kavárna a drobné obchody v parteru domů. Do proluky ve svahu na jižní straně náměstí je navržena dvojice bytových domů. Vyšší dům je orientovaný do náměstí, nižší směrem k venkovšnější zástavbě pokračující směrem k potoku. Dopravně je dům na návsi obslužen ze zadní ulice z jihu, kam jsou orientovány vjezdy do garáží v -1. PP.

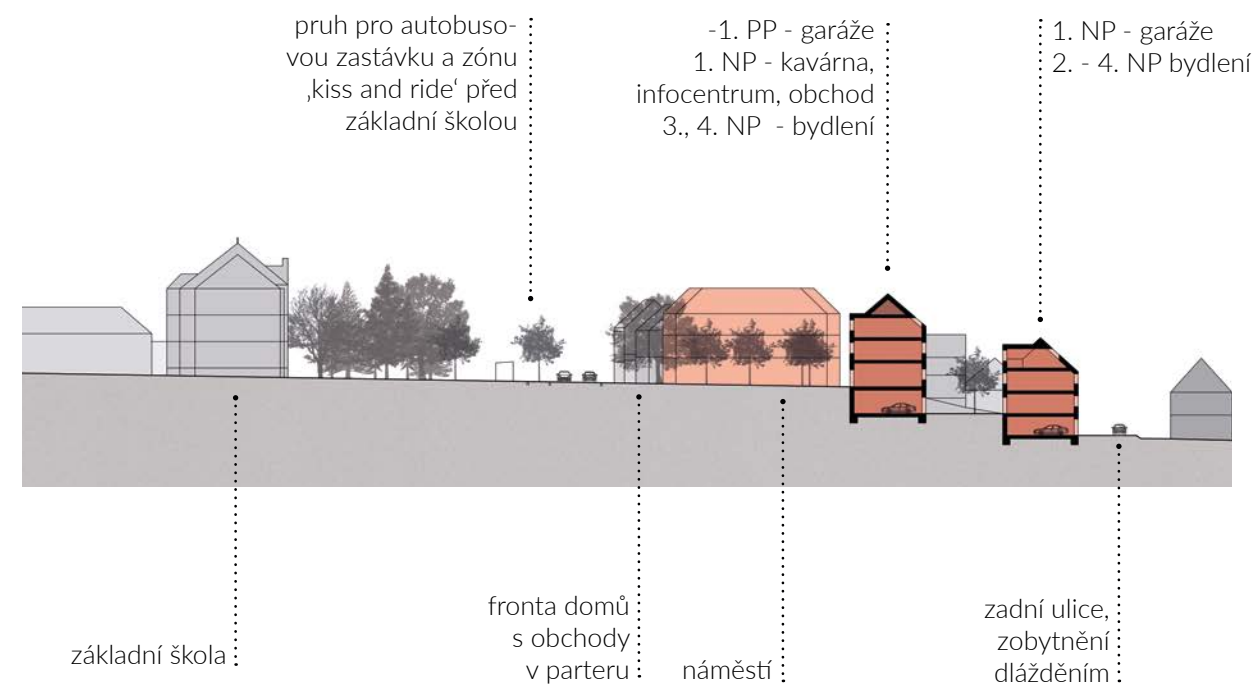
Z náměstí je navrženo nové schodiště navazující na nový průchod mezi souslednými parcelami, jako pěší propojení náměstí, zadní ulice a stezky podél revitalizovaného potoka.

Plocha náměstí překonává převýšení cca 1,2 metru formou mírných širokých schodů. Součástí návrhu je i úprava komunikace, tedy zúžení průjezdné šířky na 6,5 metru, přetvarování zálivů autobusových zastávek, na jedné straně jeho spojení se zónou „kiss and ride“ před základní školou, úprava parkovacích stání, rozšíření chodníků a výsadba stromořadí podél celého centrálního úseku komunikace. Především je ale v tomto úseku komunikace zvenuta do úrovně pochozích ploch a vydlážděna, aby došlo k výraznému zpomalení projíždějících vozidel v úseku náměstí.

ŘEZ A-A'



ŘEZ B-B'



50 m



Pohled na náměstí ze západu - současný stav



Pohled na náměstí z východu - současný stav



Pohled na náměstí ze západu - návrh



Pohled na náměstí z východu - návrh

1 - NÁVES



Současná podoba návsi



Současná poloha sosoší sv. Jana Nepomuckého na rohu hlavní komunikace nad kostelem

Jak se ukázalo při postupném poznávání města, prostor křižovatky poblíž kostela a samotný předprostor hlavního vstupu do kostela jednoznačně patří mezi významná veřejná prostranství města. Dnes souvisle vyasfaltovaná plocha křižovatky bez jakékoli pobytové kvality byla historicky návší. V jejím středu stálo velké sosoší sv. Jana Nepomuckého a v jeho rohu fungovala hospoda. Dnes zde jezdí a parkují auta a není důvod se zde zdržovat.

Návrh místa vrací funkci návsi. Do jejího středu se vrací sosoší, které bylo nepříliš šťastně přesunuto na roh komunikace nad kostelem, přidávají se stromy a lavičky. Východní hranu návsi doplňuje nová hmota domu s obchodem v parteru a především je upraveno fungování dopravy v ploše návsi. Současná podoba trojsměrné křižovatky je v návrhu zredu-

kována na dva průjezdné směry, které se na sebe napojují co možná nejúspornějším způsobem. Plocha návsi se tak přimyká k novému domu a její obytná kvalita ani bezpečnost tak není narušena projíždějícími auty. Plocha návsi je s výjimkou zatáčky hlavní komunikace srovnána do jedné úrovně a vydlážděna.

Volná travnatá plocha naproti kostelu je doplněna o tři obytné domy, kde především nárožní dům naproti faře návěs ze západního směru uzavírá. Komunikace ve svahu před kostelem je navržena jako pěší, pouze s dopravní obsluhou sousední restaurace. Za tímto účelem je vydlážděna jako reprezentativní prostor před hlavním vstupem do kostela. Schodiště ke kostelu je za touto komunikací nově protaženo až na úroveň hlavní komunikace a celý prostor je doplněn řadou stromů.

Letecký snímek současné podoby historické návsi



2 - NÁVES - SITUACE

NOVÁ PĚŠÍ ZÓNA
PŘED KOSTELEM

NOVÝ ÚSEK SCHODIŠTĚ
KE KOSTELU

RESTAURACE

KOSTEL SV. BARTOLOMĚJE

ZNOVUMÍSTĚNÍ
SOUSOŠÍ SV. JANA NE-
POMUCKÉHO DO SVÉ
PŮVODNÍ POLOHY VE
STŘEDU NÁVSI

SOUČASNÁ POLOHA
SOUSOŠÍ

FARA

OBCHODNÍ DŮM

DŮM S PŘÍLEŽITOSTÍ
PRO OBCHOD
V PARTERU ČI UMÍSTĚNÍ
UBYTOVACÍCH KAPACIT

NOVÉ DOPRAVNÍ
ŘEŠENÍ KOMUNIKACE
NA NÁVSI A ZPOMALENÍ
DLÁŽDĚNÍM

3 PARKOVACÍ MÍSTA

NOVÉ RODINNÉ DOMY

DŮM S PŘÍLEŽITOSTÍ
PRO OBCHOD
V PARTERU ČI UMÍSTĚNÍ
UBYTOVACÍCH KAPACIT

LÉKAŘSKÁ
ORDINACE
V 1. NP

NOVÁ LÁVKA NAD
REGULOVANÝM
KORYTEM POTOKA

LEGENDA

STROMY STÁVAJÍCÍ

STROMY NAVRHOVANÉ

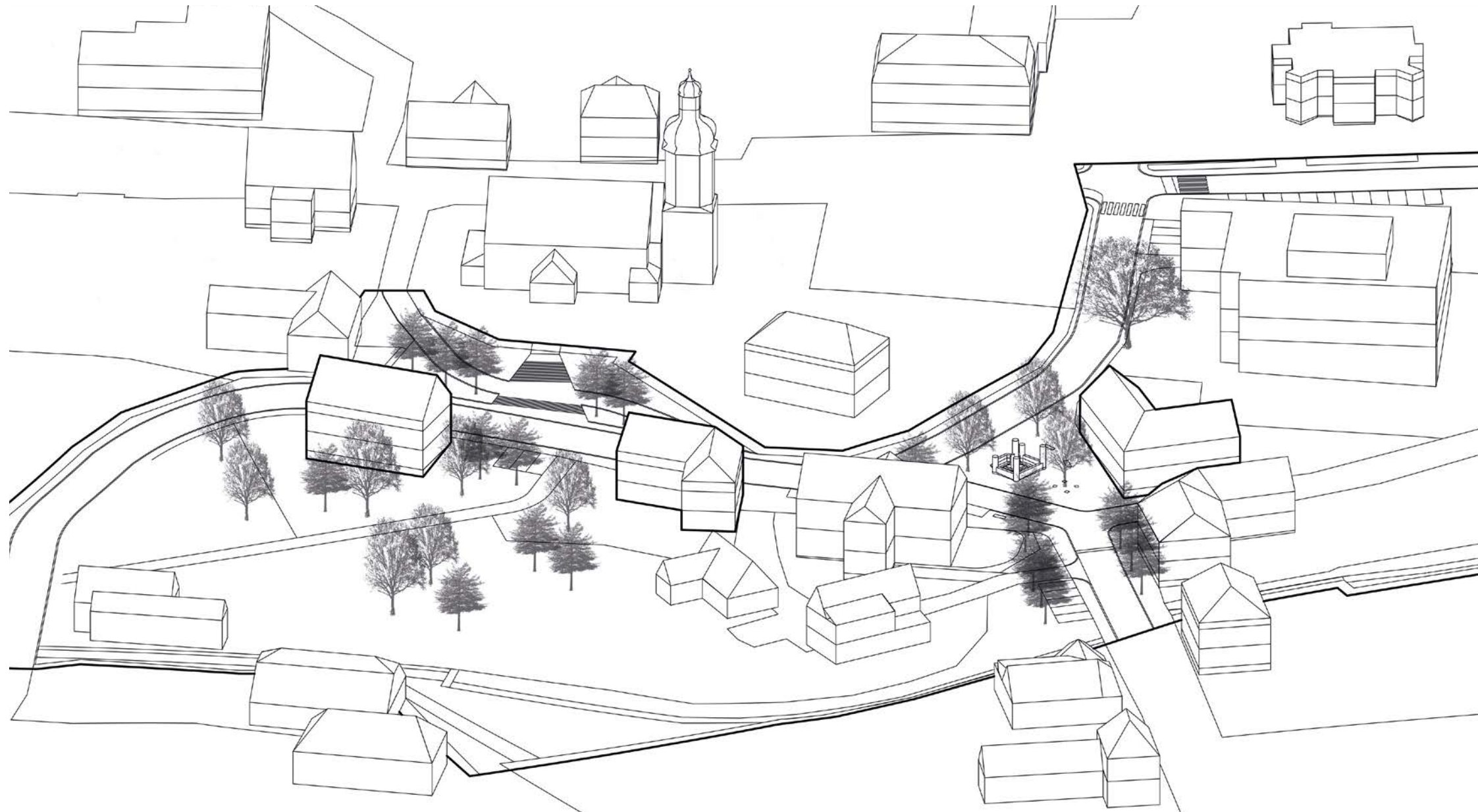
20 m

NOVÁ LÁVKA NAD
REGULOVANÝM
KORYTEM POTOKA

BÝVALÁ HOSPODA - PŘÍ-
LEŽITOST K JEJÍMU
OBNOVENÍ ČI K UMÍS-
TĚNÍ OBCHODU DO
PARTERU

NOVÁ STEZKA
PODĚL POTOKA

2 - NÁVES - AXONOMETRIE





Průhled návsi směrem k faře a kostelu - současný stav



Průhled návsi směrem k faře a kostelu - návrh



Vyšší ze dvou zachovávaných továrních budov



Nižší ze dvou zachovávaných továrních budov



Průhled do souboru továrních budov

3 - BROWNFIELD

Třetí lokalitou řešenou v rámci obnovy centra Velkého Šenova je areál bývalé textilní továrny. Průmyslová tradice k městu jednoznačně patří, jedná se tak pouze o jeden z několika továrních areálů ve městě. Tento už však pozbyl své původní funkce a v současné době je chátrající lokalitou a velkou bariérou pouhých dvě stě metrů od náměstí. Součástí brownfieldu jsou dvě plechové haly, které návrh demoluje, co však rozhodně stojí za zachování jsou dvě zděné tovární budovy na východní straně území. Tuto dvojici budov doplňuje dům, který již dnes funguje jako bytový.

Protažením ulice přicházející z jihu návrh lokalitu rozděluje na dva urbánní bloky. U západního bloku jsou pouze stanoveny stavební čáry a další regulací plocha podléhá novému, ještě nevydanému, návrhu územního plánu. Ve

východním bloku je ve hmotách navržen soubor bytových domů, který navazuje na zachovávané tovární budovy určené k rekonstrukci.

Podél celé lokality na severní straně probíhá revitalizovaný potok s pěší stezkou. Na novou komunikaci rozdělující území brownfieldu na dva bloky pak přímo navazuje nově navrhovaná lávka, která lokalitu provazuje s městským parkem na severním břehu potoka a přímo člověka dovede k budově kina a knihovny se společenským sálem. S revitalizovaným parkem doplněným o mobiliář, herní a sportovní prvky tak vzniká nová atraktivní lokalita pro bydlení v centru města.

Část bytové výstavby může být ponechána ve vlastnictví města a cílena na sociálně slabší skupiny obyvatel, které se nejen v této oblasti stávají obětmi nekalé praxe, tzv. obchodu s chudobou.

Letecký snímek současné podoby brownfieldu



3 - BROWNFIELD - SITUACE

plocha navrhovaného bloku: 1,1 ha

zastavěná plocha: 0,32 ha (koeficient zastavěnosti: 29 %)

plocha zeleně: 0,33 ha (koeficient zeleně: 30 %)

podíl zeleně v ploše nové výstavby: 0,27 ha z 0,62 ha (koeficient zeleně: 44 %)

funkce dle návrhu územního plánu: plocha smíšená městská (u nové výstavby je předpoklad bytových domů s možností umístění funkcí občanské vybavenosti či drobné nerušící výroby do kolmých křídel podél vnitřní komunikace bloku)

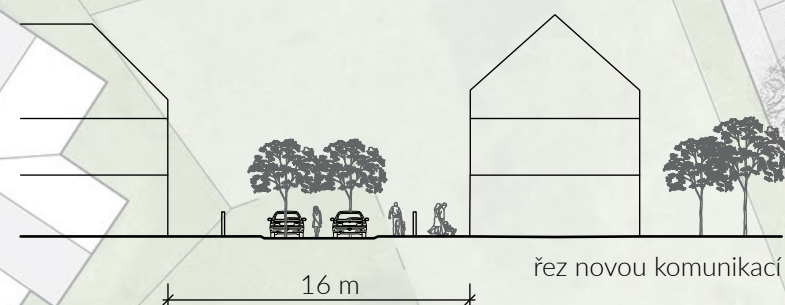
celková HPP nové výstavby: 4820 m²

HPP jednopodlažní tovární budovy: 850 m²

HPP vícepodlažní tovární budovy: 1550 m²

HPP obytného domu v továrním souboru: 634 m²

počet navržených parkovacích míst: 45



VYUŽITÍ ČÁSTI KOLMÝCH KŘÍDEL PRO DOPLŇKOVÉ FUNKCE K BYDLENÍ, NAPŘ. PRO MATEŘSKOU ŠKOLU ČI DĚTSKOU SKUPINU, DROBNÝ OBCHOD, KOMUNITNÍ PROSTOR APOD.

REGULACE NOVÉHO BLOKU PŘEJÍMANÁ Z NÁVRHU ÚZEMNÍHO PLÁNU:

využití: plocha: smíšená městská

koeficient zastavěnosti: 35 %

koeficient zeleně: 55 %

podlažnost: 3 nadzemní podlaží

plocha nového bloku: 0,60 ha (nezastavěná část bloku určena k zastavění)

LEGENDA



STROMY STÁVAJÍCÍ



STROMY NAVRHOVANÉ

NOVÁ OBYTNÁ ULICE

20 m

UPRAVA BŘEHU
POTOKA

STEŽKA PODÉL
POTOKA

BYOVÝ DŮM
V BÝVALÉ TOVÁRNÍ
BUDOVĚ

HŘIŠTĚ

PRÍSTŘEŠEK NA
KOLA A ODPAD

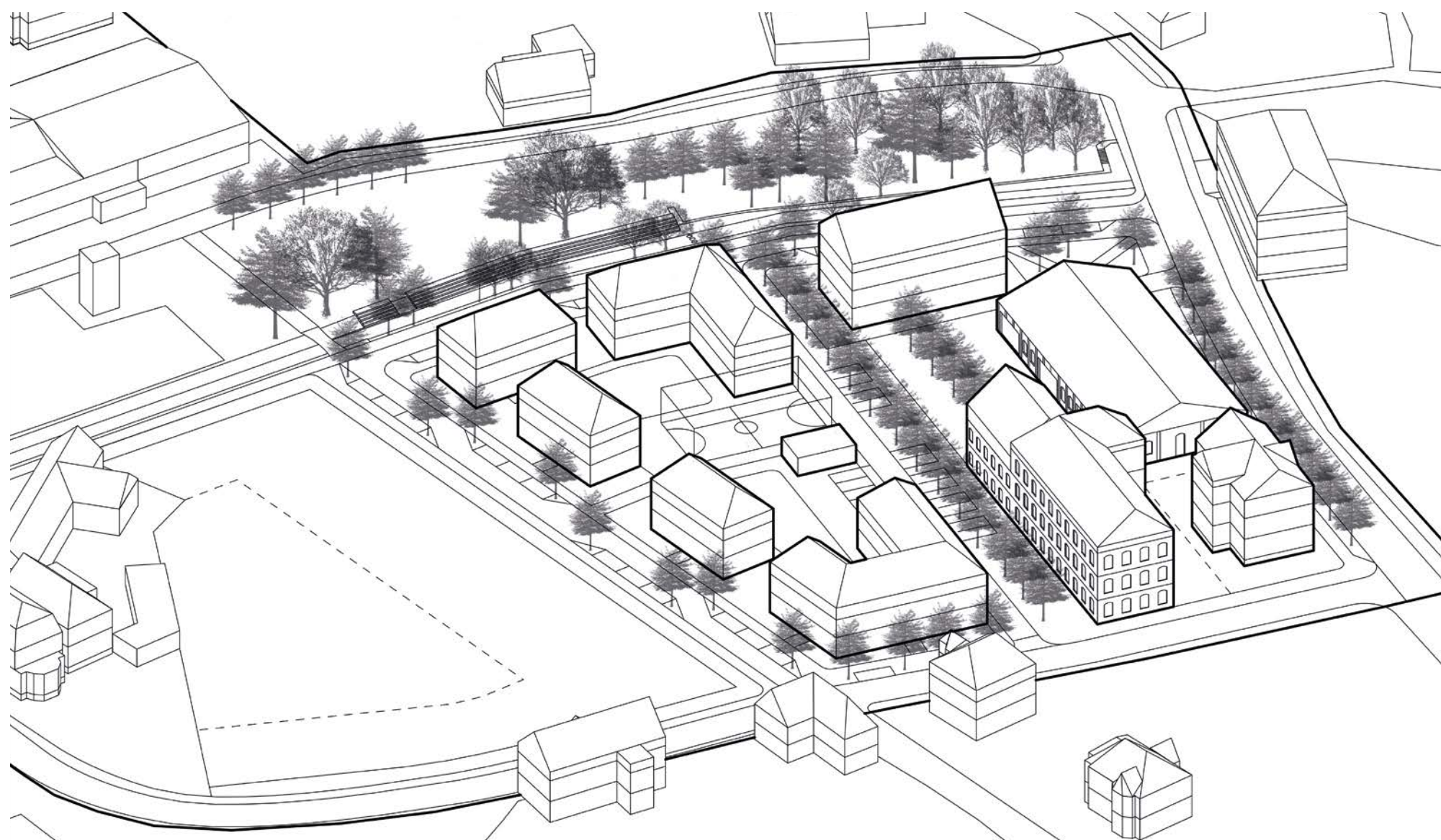
PŘEDPROSTOR
JEDNODLAŽNÍ
TOVÁRNÍ BUDOVY

JEDNODLAŽNÍ BUDOVA BÝVALÉ TEXTILNÍ TOVÁRNÍ, NÁVRH BUDOVU ZACHOVÁVÁ PRO VYUŽITÍ V SOULADU S NÁVRHEM ÚZEMNÍHO PLÁNU, V PŘÍPADĚ VEŘEJNÉ FUNKCE SE NABÍZÍ VYUŽITÍ PRO ZŘÍZENÍ REKVALIFIKAČNÍCH DÍLEN V RÁMCI SOCIÁLNÍHO PROGRAMU ZAMĚŘENÉHO NA UPLAŇENÍ MÍSTNÍCH OBYVATEL NA TRHU PRÁCE, TAKOVÁ BUDOVA MŮŽE PLNIT I ROLI NÍZKOPRAHOVÉHO CENTRA PRO MLÁDEŽ A MLADÉ DOSPĚLÉ

BYOVÝ DŮM V RÁMCI SOUBORU
BÝVALÝCH TOVÁRNÍCH BUDOV

DVOJ- AŤ TROJPODLAŽNÍ BUDOVA BÝVALÉ TEXTILNÍ TOVÁRNÍ, NÁVRH BUDOVU ZACHOVÁVÁ PRO VYUŽITÍ V SOULADU S NÁVRHEM ÚZEMNÍHO PLÁNU, MOŽNÉ VYUŽITÍ SOUKROMÝM SUBJEKTEM PRO OBNOVU DROBNÉ ŘEMESLNÉ VÝROBY ČI HUBNOVÉHO PRŮMYSLU

3 - BROWNFIELD - AXONOMETRIE





Pohled z městského parku přes potok na brownfield - současný stav



Průhled brownfieldem - současný stav



Pohled z městského parku přes potok na novou obytnou lokalitu v místě brownfieldu



Průhled novou obytnou lokalitou se zrekonstruovanou tovární budovou

4 - REVITALIZACE POTOKA



Obnova potoka a k němu přidružených ploch je pro celkové oživení centra města důležitá. Koryto potoka je zde povětšinou neregulované a má potenciál nabízet příjemné pobytové prostředí. Zároveň se jedná o linii vedoucí souběžně s hlavní komunikací skrz celé město. V jeho centrální části pak spojuje dva soubory panelových domů a starších bytovek, k nim náležející dětská hřiště, u sídliště i se sportovními plochami, má blízkou návaznost na historickou náves, skrz nový vstup i na náměstí a ve východní části pak na městský park s knihovnou, kinem společenským sálem a novou obytnou lokalitou v místě stávajícího brownfieldu. Nová pěší stezka podél potoka tak může být velmi atraktivním propojujícím prvkem města.

V řešeném úseku potok vede několika úzkými místy mezi soukromými pozemky. Ve dvou ze tří případů jsou to místa, kde je koryto regulováno protipovodňovými opatřeními. Vršky stěn koryta je tak možné v úzkých místech využít k osazení ocelových lávek částečně vedoucích nad samotným potokem tak, aby byla zachována souvislá

prostupnost této linie. Na dvou místech je také navrženo umístění nových lávek přes potok. První z nich je v návaznosti na zmíněný vstup mezi soukromými parcelami ve směru od náměstí, druhá by měla spojit městský park u budovy knihovny a kina s novou ulicí vedoucí středem brownfieldu.

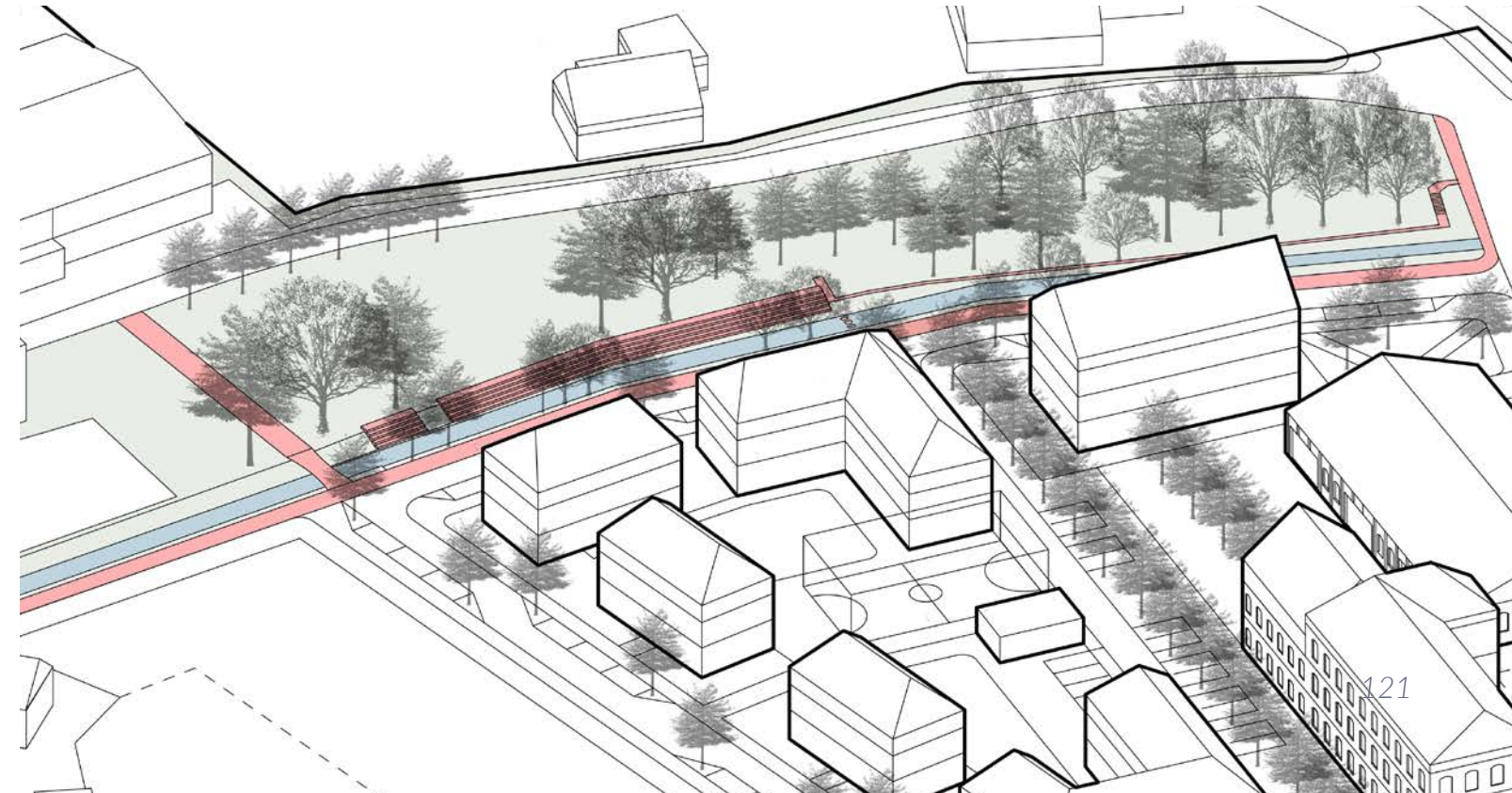
V některých místech jsou kolem stezky doplněny řady stromů, jinde se stezka mění v pěšinu. Největší úpravy jsou navrženy do úseku vedoucím podél parku u knihovny, kde jsou navrženy pobytové schody v severním svahu koryta zpřístupňující vodu. Toto místo je v návaznosti na park, knihovnu, kino, společenský sál a obytnou lokalitu v bývalém průmyslovém areálu těžištěm celé obnovy.

Poblíž pobytových schodů je navrženo umístění větších kamenů pro možné překonání potoka suchou nohou.

Zajímavě zrekonstruovat a zpřístupnit je možné také místo, kde u druhé z navrhovaných lávek vyvěrá zatrubněný přítok potoka.

Ve zbylé délce je koryto ponecháno v jeho přírodní podobě.

Axonometrie úseku potoka mezi městským parkem a novou obytnou lokalitou stávajícího brownfieldu



4 - REVITALIZACE POTOKA - CELKOVÁ SITUACE



1 - začátek stezky od mostku u bytovek s dětským hřištěm, první úsek je veden po nové ocelové lávce po vnitřní hraně regulovaného úseku potoka

2 - napojení nové lávky (1) na stávající lávku přes potok, pokračování stezky po jižním břehu, doplnění lavičkami

5 - nová cesta ve směru od náměstí překonávající potok po nové lávce směrem ke sportovní volnočasové ploše sídliště, výsadba stromořadí podél jižní strany stezky

6 - pokračování stezky po jižním břehu potoka

3 - napojení stezky na komunikaci poblíž obnovované staré návsi

4 - úsek vedený po nové ocelové lávce při vnitřní hraně regulovaného úseku potoka

7 - nová lávka spojující městský park před knihovnou a kinem s revitalizovanou lokalitou brownfieldu, úprava severního břehu potoka jako součást městského parku - vznik pobytových schodů ve svahu koryta potoka, místo vyvěráání zatrubněného přítoku

8 - možnost překonání potoka po balvanech v návaznosti na osu komunikace z jihu a střed městského parku ze severu

9 - pěšina vedoucí podél koryta po jeho severní straně, širší stezka podél nové obytné lokality po jižní straně, zakončení pěšiny úzkými schody ústící v úrovni mostu

50 m



Místo č. 4 - současný stav regulovaného koryta potoka



Místo č. 4 - návrh lávky podél vnitřní hrany regulovaného koryta potoka



Místo č. 7 - současný stav úseku potoka mezi parkem a brownfieldem



Místo č. 7 - pohled z parku přes potok směrem k brownfieldu



Místo č. 7 - návrh lávky spojující park s budovou knihovny a kina a novou obytnou lokalitu v místě brownfieldu

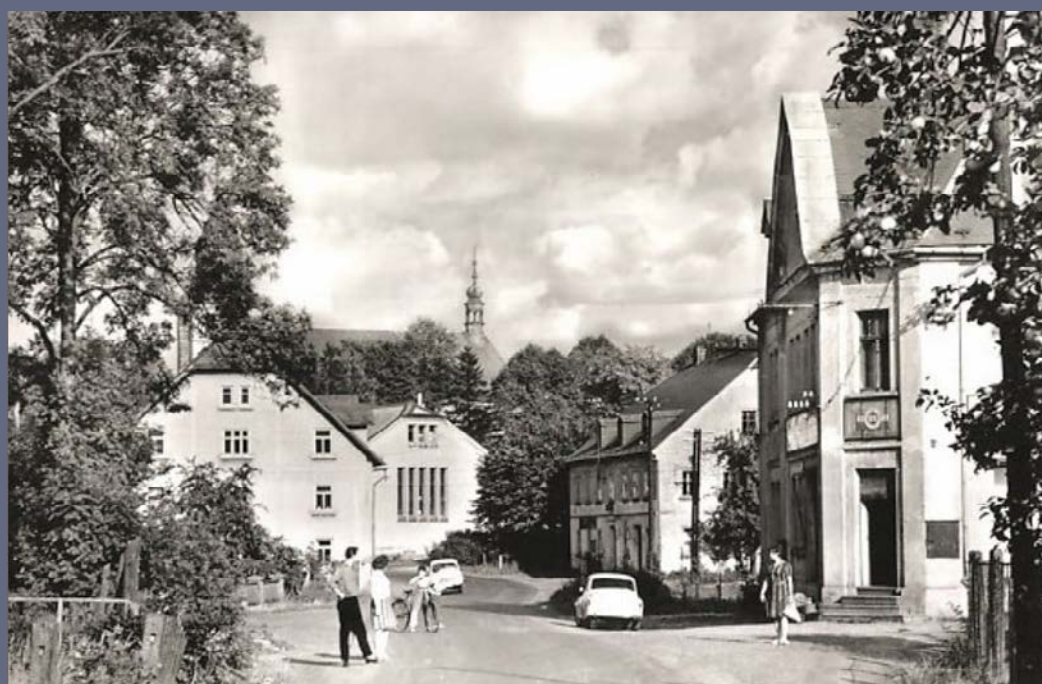


Místo č. 7 - návrh lávky spojující park s budovou knihovny a kina a novou obytnou lokalitu v místě brownfieldu

4

STARÉ KŘEČANY

O STARÝCH KŘEČANECH
MĚŘÍTKO KRAJINY A ZASTAVĚNÉ ÚZEMÍ
REVIZE ÚZEMNÍHO PLÁNU
NÁVES VE STARÝCH KŘEČANECH
KOSTELNÍ NÁVES V BRTNÍKÁCH



Archivní snímek pohledu hlavní komunikací směrem k návsi a ke kostelu ve Starých Křečanech. V průhledu je ve prostřed vidět zadní štít sokolovny, jejíž rekonstrukce je součástí návrhu obnovy centra obce.

Ve Starých Křečanech se práce dostává k měřítku jednotlivých budov zásadních pro obnovení či zkvalitnění hlavních veřejných prostranství v centrech sídel.

V katastru Starých Křečan se návrh zaměřuje na obnovu návsi, kde se ukázala budova sokolovny a bývalé restaurace jako stěžejní pro fungování prostranství.

V katastru Brtníků je navrhována stavba památníku v místě zaniklého kostela Sv. Martina, jako nová výšková dominanta, která je pro místní vesnice charakteristická a v Brtníkách zmatelně chybí.

Spolu s návrhem památníku je obnovována i náves, která přestala plnit svůj účel spolu s demolicí kostela.

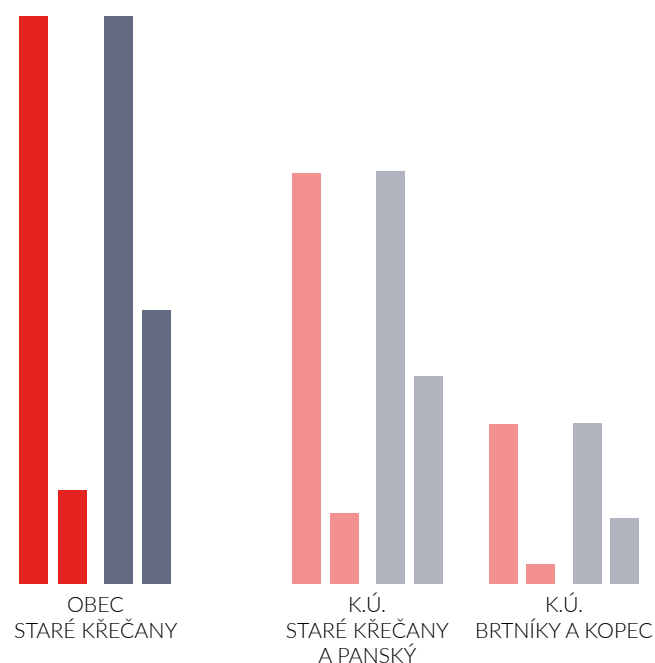
Tento návrh, který upomíná na zaniklé stavby a zmizelou historii Šluknovského výběžku, celou práci uzavírá.

O STARÝCH KŘEČANECH

Staré Křečany mají dvě hlavní obecní části vzájemně velmi odlišné svým charakterem a především posazením v krajině. Hlavní část obce zástavbou plynule navazuje na okrajové části největšího města Šluknovského výběžku Rumburka. I proto je problematické udržet v Křečanech základní služby, přestože by jim velikost obce odpovídala. Vzhledem k blízkosti města však většina obyvatel jezdí za službami tam. Situaci nepomáhá ani velmi slabé a pobytově nijak příjemné centrum obce, resp. její návěs.

Druhou významnou, ale výrazně menší částí obce jsou Brtníky, vesnice ležící v území CHKO Labské pískovce a nejbliže národnímu parku České Švýcarsko. Tomuto odpovídá i krása a malebnost krajiny, do které je vesnice zasazena. Jako jediné ze sídel Šluknovského výběžku nemají Brtníky svou výškovou dominantu v podobě kostelní věže. Místní kostel sv. Martina byl totiž v sedmdesátých letech minulého století zbořen, fara u kostela pak shořela před asi deseti lety. Centrum vesnice tak prakticky neexistuje.

poměrový graf maximálních stavů obyvatel (červeně) a domů (modře) v porovnání se současným stavem



OBYVATELÉ

maximální počet obyvatel (r. 1869)
7 529

počet obyvatel r. 1930
6 021

počet obyvatel r. 2011
1 204

počet obyvatel r. 2020
1 232

úbytek obyvatel z maxima
83,6 %

DOMY

maximální počet domů (r. 1930)
1 128

počet domů r. 2011
545

úbytek domů z maxima
51,7 %

STARÉ KŘEČANY

OBYVATELÉ

maximální počet obyvatel (r. 1880): 5 231

počet obyvatel r. 2011: 929

úbytek obyvatel z maxima: 82,2 %

DOMY

maximální počet domů (r. 1930): 791

počet domů r. 2011: 404

úbytek domů z maxima: 48,9 %

PANSKÝ

OBYVATELÉ

maximální počet obyvatel (r. 1869): 232

počet obyvatel r. 2011: 12

úbytek obyvatel z maxima: 94,8 %

DOMY

maximální počet domů (r. 1880): 30

počet domů r. 2011: 10

úbytek domů z maxima: 66,7 %

schwarzplán obce - stav roku 1840



schwarzplán obce - současný stav



BRTNÍKY

OBYVATELÉ

maximální počet obyvatel (r. 1869): 1 710

počet obyvatel r. 2011: 251

úbytek obyvatel z maxima: 85,3 %

DOMY

maximální počet domů (r. 1930): 249

počet domů r. 2011: 108

úbytek domů z maxima: 56,6 %

KOPEC

OBYVATELÉ

maximální počet obyvatel (r. 1869): 411

počet obyvatel r. 2011: 12

úbytek obyvatel z maxima: 97,1 %

DOMY

maximální počet domů (r. 1880): 70

počet domů r. 2011: 23

úbytek domů z maxima: 67,1 %



Krajina v okolí vesnice Brtníky

STARÉ KŘEČANY - MĚŘÍTKO KRAJINY A ZASTAVĚNÉ ÚZEMÍ

Charakter krajiny je velmi rozdílný v okolí Brtníků a v okolí Starých Křečan. Zatímco Křečany leží ve velmi mělkém údolí a jejich okolí tvoří z velké části pole, Brtníky navazují na chráněné přírodní oblasti CHKO a NP, které jsou plně strmých hlubokých údolí a skalních útvarů. I samotné Brtníky leží v hlubším údolí. V jejich centru se například výrazně projevuje terénní hrana, po níž nad středem vesnice stoupá pěšina směrem k venkovní křížové cestě se dvěma kaplemi na Křížový vrch. Z vnějšího pohledu je také vesnice v hlubším údolí výrazně skrytější. To podporuje i absence výškové dominanty. Prostupnost krajiny je v okolí Brtníků i díky minimálnímu množství orných ploch velmi dobrá a cest zde není třeba dopňovat či obnovovat mnoho. Jak je vidět na spodním ze dvou snímků na této stránce, jasně čitelné jsou zde i stopy někdejších cest včetně do velké míry zachované doprovodné zeleně. Směrem na východ přes vesnici Panský ke Křečanům přibývá orné půdy a tudíž i ubývá cest, které toto území prostupují.

Výraznou krajinnou dominantou, která ční mezi Brtníky a Křečanami, je špičatá Vlčí hora s rozhlednou na vrcholu. Nad Křečany na hraně s Rumburkem je to pak ještě kopec Dymník, kde se nachází m.j. velký sportovně rekreační areál.

Z jiných než přírodních cílů v krajině se v okolí Brtníků nacházejí místa hned tří bývalých výletních hostinců, což jen dokládá někdejší a částečně i současnou protkanost krajiny významnými místy. Jižně od Starých Křečan se pak nachází zaniklá osada Skřivánčí pole, kde také stával významný hostinec.

Zatímco krajina v okolí Brtníků je do velké míry ošetřena příslušností do CHKO či národního parku, v okolí Starých Křečan hraje hlavní roli územní plánování, resp. otázka, jak regulovat rekreaci v krajině tak, aby vyšla vstříc ekonomicky produktivním zájmům, které jsou v oblasti potřeba, aniž by ubrala hodnotě krajinného rázu.

Roli zde hrají i lineární bariéry železničních tratí.

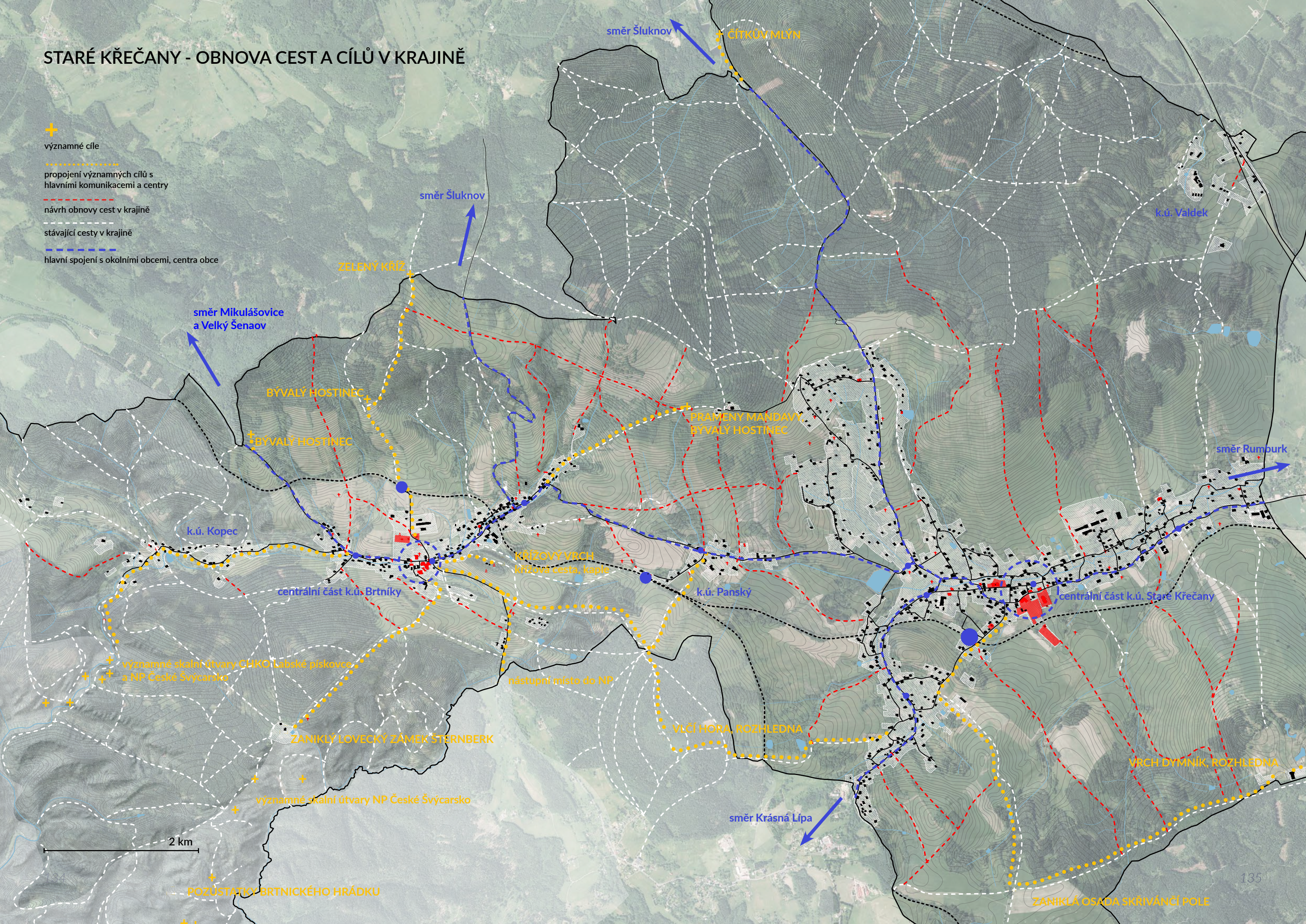
V zastavěných územích obce se velmi výrazně projevuje místní lidová architektura v podobě podstávkových domů. Především v Brtníkách je výskyt podstávek nejkonzentrovanejší ze všech obcí výběžku, tvoří zde většinu zástavby a výrazně tak dotvářejí charakteristickou podobu vesnice.

Ve Starých Křečanech mají podstávkové domy také silné zastoupení, jsou však doplněny i většími městskými domy.

Na rozdíl od okolních obcí se v křečanech méně projevuje průmyslová historie. Najdeme zde jednotlivé drobnější průmyslové stavby, nikoliv však velké průmyslové areály či brownfieldy.

STARÉ KŘEČANY - OBNOVA CEST A CÍLŮ V KRAJINĚ

- + významné cíle
- propojení významných cílů s hlavními komunikacemi a centry
- - - návrh obnovy cest v krajině
- - - stávající cesty v krajině
- - - hlavní spojení s okolními obcemi, centra obce



směr Šluknov

CITKOV MLÝN

směr Šluknov

ZELENÝ KŘÍŽ

směr Mikulášovice a Velký Šenaov

BÝVALÝ HOSTINEC

BÝVALÝ HOSTINEC

PRAMENY MANDAVY BÝVALÝ HOSTINEC

směr Rumburk

k.ú. Kopec

KŘÍŽOVÝ VRCH křížová cesta, kaple

centrální část k.ú. Brtníky

k.ú. Panský

centrální část k.ú. Staré Křečany

významné skalní útvary CHKO Labské pískovce a NP České Švýcarsko

nástupní místo do NP

ZANIKLÝ LOVECKÝ ZÁMEK STERNBERK

VLČÍ HORA, ROZHLEDNA

významné skalní útvary NP České Švýcarsko

VRCH DYMNÍK, ROZHLEDNA

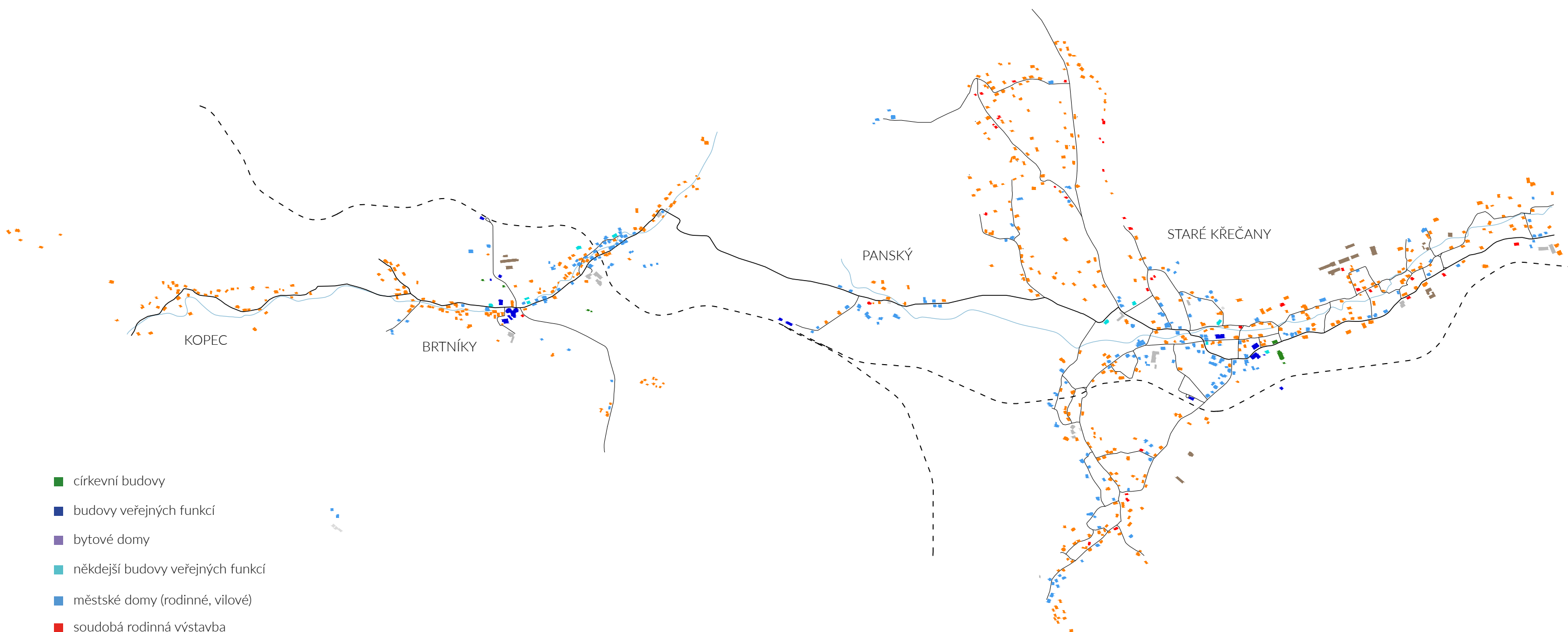
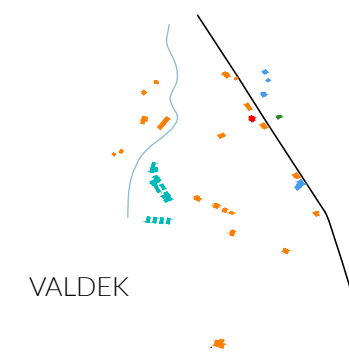
2 km

směr Krásná Lípa

POZŮSTATKY BRTNICKÉHO HRÁDKU

ZANIKLÁ OSADA SKŘIVÁNČÍ POLE

STARÉ KŘEČANY - ANALÝZA STRUKTURY ZÁSTAVBY



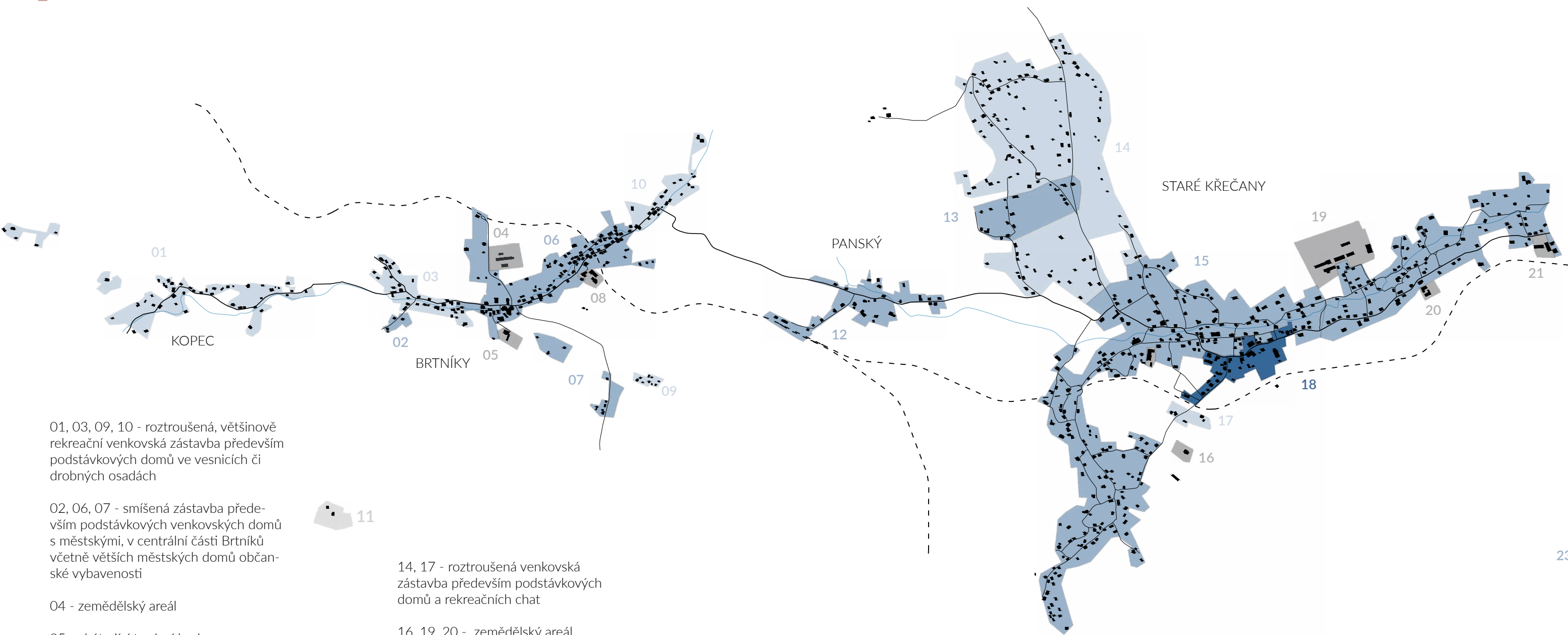
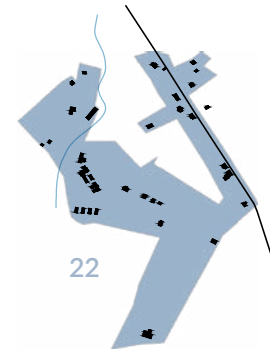
- církevní budovy
- budovy veřejných funkcí
- bytové domy
- někdejší budovy veřejných funkcí
- městské domy (rodinné, vilové)
- soudobá rodinná výstavba
- venkovské domy, především podstávkové domy a typy jim podobné
- zemědělské objekty
- průmyslové objekty
- ruiny domů



LEGENDA OBLASTÍ

- městská
- smíšená městská/venkovská
- venkovská
- průmyslová a zemědělská
- smíšená nová rodinná/venkovská
- nová rodinná

VALDEK



01, 03, 09, 10 - roztroušená, většinou rekreační venkovská zástavba především podstávkových domů ve vesnicích či drobných osadách

02, 06, 07 - smíšená zástavba především podstávkových venkovských domů s městskými, v centrální části Brtníků včetně větších městských domů občanské vybavenosti

04 - zemědělský areál

05 - chátrající tovární budova

08 - chátrající tovární soubor

11 - bývalá osada u zaniklého loveckého zámku Šternberk

12, 13, 15, 22 - smíšená zástavba venkovských, často podstávkových, a městských domů

14, 17 - roztroušená venkovská zástavba především podstávkových domů a rekreačních chat

16, 19, 20 - zemědělský areál

18 - převážně městská zástavba centrální části obce vč. větších městských domů občanské vybavenosti

21 - průmyslový areál

23 - sportovně rekreační areál na vrcholu kopce Dymník

STARÉ KŘEČANY - REVIZE ÚZEMNÍHO PLÁNU

Územní plán Starých Křečan se dobře staví k plánování nových ploch pro obytnou výstavbu. I v návaznosti na rozhovor se starostou obce se Křečany vydávají směrem, kdy minimalizují tvorbu nových stavebních parcel a zájemce o výstavbu odkazují na majitele stavebních parcel v prolukách. Obec disponuje velkými vnitřními rezervami (územní plán vytyčuje přes 83 ha nových zastavitelných ploch pro obytnou výstavbu) a není tak třeba její rozšiřování do krajiny.

V případě této obce je největším tématem územního plánování rozumná regulace rekreačních aktivit v krajině. Územní plán vytyčuje hned dvě rozlehlé plochy pro vznik golfových hřišť a plochu pro vznik sportovního letiště v místě zaniklé osady Skřiváncí pole. Samotné vyhovění podnikatelským záměrům v oblasti není špatně, tyto záměry by však měly být důsledněji regulovány s ohledem na zachování kvalit krajiny. Hrozbou je především výstavba přidružená ke sportovním aktivitám. Jeden sportovně rekreační areál už je realizován na vrcholu kopce Dymník a je třeba říci, že transformovat tímto způsobem i výrazné části okolní krajiny by nebyl dobrý postup.

Krajina Šluknovského výběžku má silnou historii rekreačních míst a právě v rekreaci vězí i značná část jeho ekonomické budoucnosti. Zajímavým urbanisticko-architektonickým zadáním by tak mohlo být téma výstavby rekreačního souboru na základech historické osady. Současný územní plán vytyčuje zastavitelné plochy v místě osady zdánlivě bez ohledu na historickou strukturu místa. V rámci podrobnější studie by bylo zajímavé novou podobu místa ověřit, hierarchizovat, postavit se k památným objektům v místě apod.

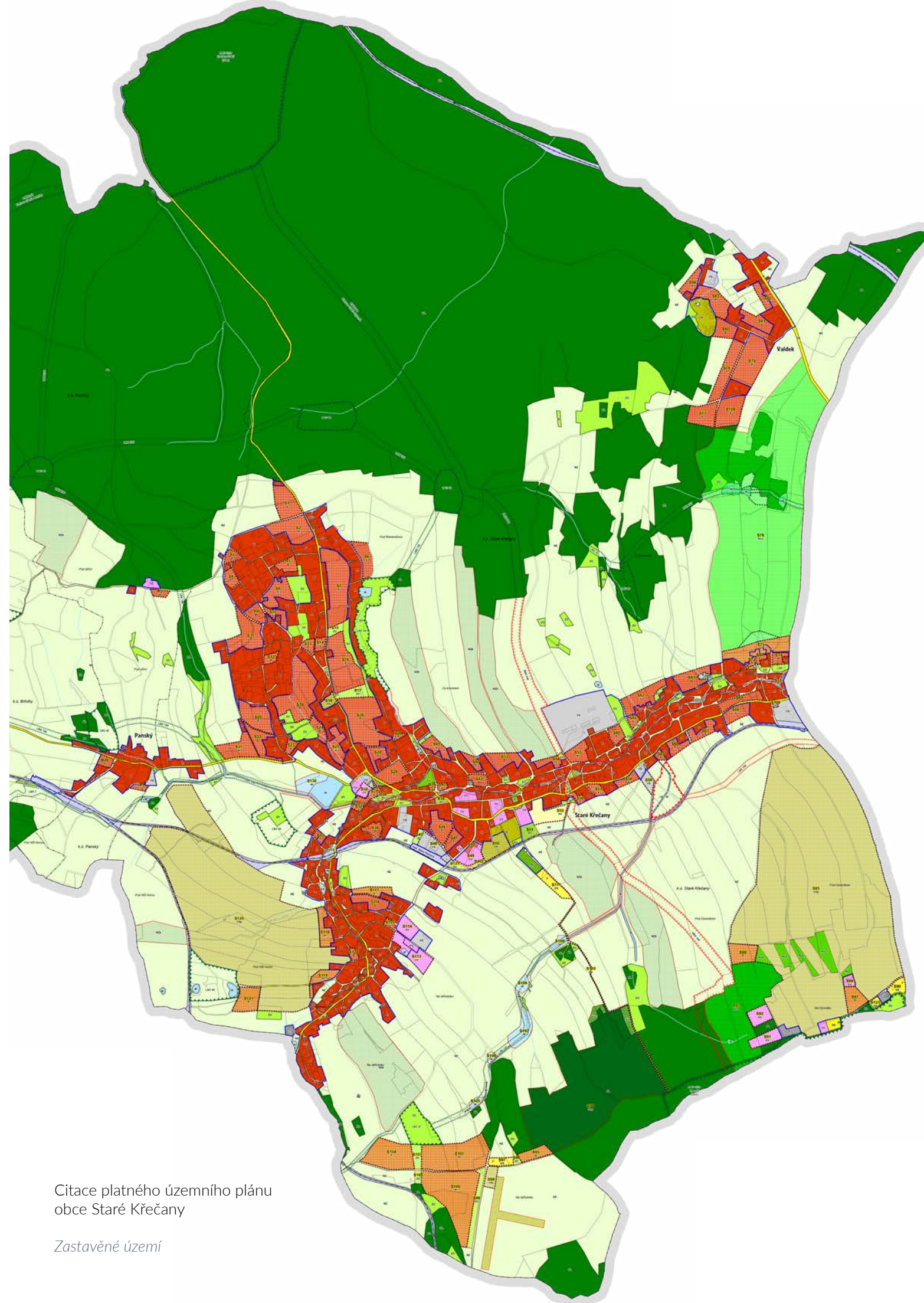
V případě Brtníků by bylo na místě v rámci územního plánu zrevidovat plochy vytyčené pro parkovací kapacity v místech nástupů na trasy národního parku.

PLOCHY ZASTAVITELNÉ PRO BYDLENÍ:

- k.ú. Staré Křečany - 76,277 ha
- k.ú. Brtníky - 5,82 ha
- k.ú. Panský - 0,56 ha
- k.ú. Kopec - 0,22 ha

Legenda		
	hranice řešeného území	
	hranice katastrálních území	
	státní hranice (ČR a SRN)	
	železniční trať	
	zastavěné území	
	zastavitelné plochy	
Plochy s rozdílným způsobem využití		
	atabilizované plochy	
	plochy změny	
	územní rezerva	
	B	plochy bydlení
	R	plochy rekreace
	OV	plochy občanského vybavení
	OS	plochy občanského vybavení (sport)
	OSG	plochy občanského vybavení (golf)
	OSI	plochy občanského vybavení (sportovní letiště)
	OH	plochy občanského vybavení (hřbitovy)
	PV	plochy veřejných prostranství
	DS	plochy dopravní infrastruktury (silniční doprava)
	DZ	plochy dopravní infrastruktury (železniční doprava)
	VS	plochy výroby a skladování

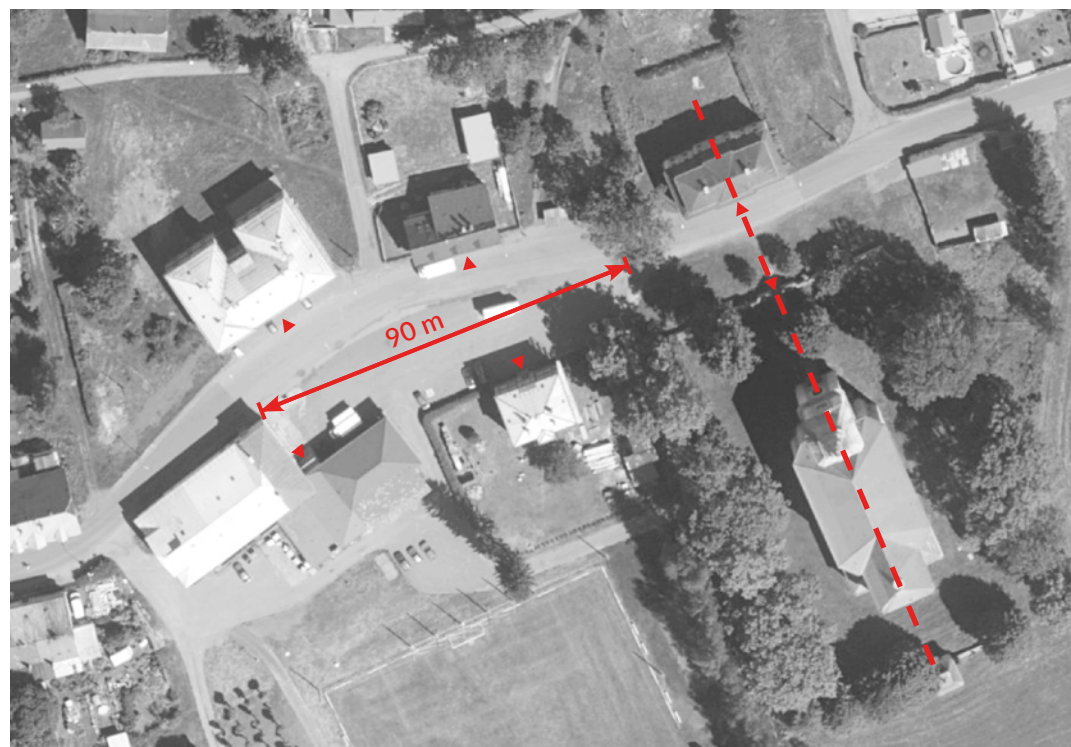
	VSe	plochy výroby a skladování (větrné elektrárny)
	TI	plochy technické infrastruktury
	ZV	plochy veřejné zeleně na veřejných prostranstvích
	ZO	plochy ochranné a izolační zeleně
	W	plochy vodní a vodohospodářské
	NZ	plochy zemědělské
	NZs	plochy zemědělské (pěstování biomasy)
	NL	plochy lesní
	NLs	plochy lesní a zemědělské (obory)
	NLp	plochy lesní (lesy příměstské)
	NP	plochy přírodní
Nadregionální a regionální ÚSES		
	NRBK	nadregionální biokoridor
	RBK	regionální biocentrum
	RBK	regionální biokoridor
Návrh lokálního ÚSES		
	LBK	lokální biocentrum
	LBK	lokální biokoridor



Citace platného územního plánu obce Staré Křečany

Zastavěné území

STARÉ KŘEČANY - OBNOVA NÁVSI



Současná podoba návsi

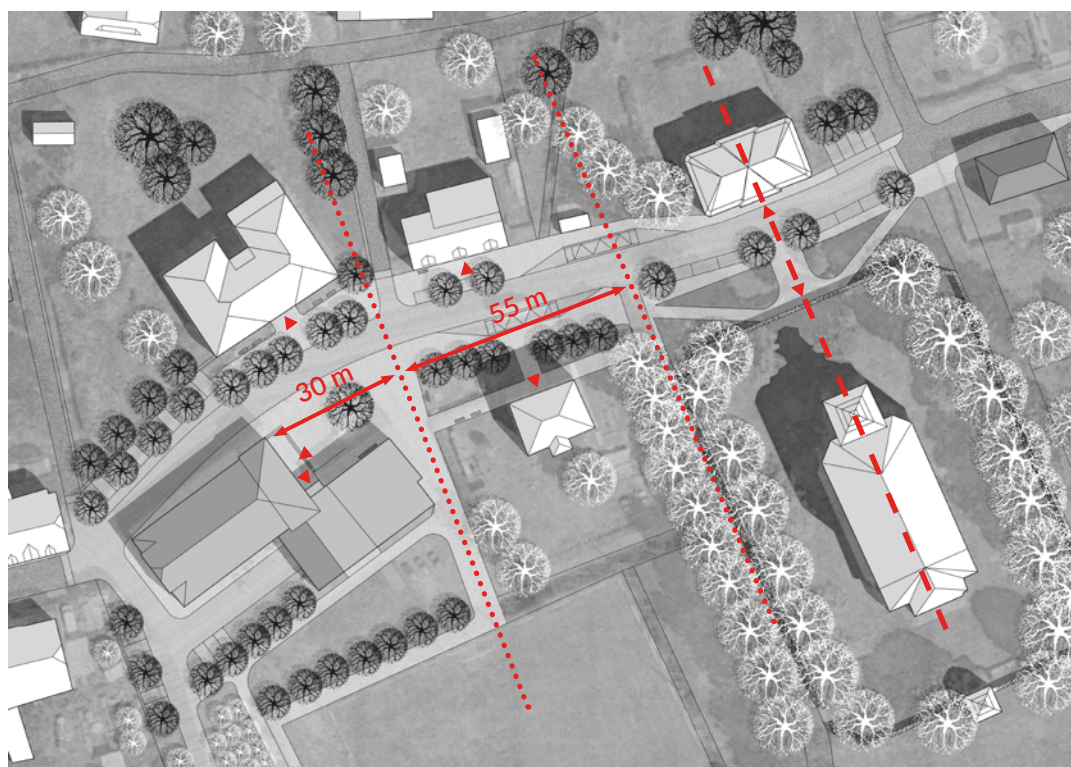


Schéma členění ploch v návrhu návsi

Současná návěs ve Starých Křečanech má podobu téměř sto metrů dlouhé vyasfaltované plochy, která plní převážně funkci parkoviště a odstavné plochy pro autobusy.

Tuto rozlehlou plochu ale obstupuje několik krásných i méně krásných obecních budov. V první řadě se jedná o dvojici kostela s křížovou cestou obklopeného stromořadími velmi vzrostlých stromů a fary, která leží na ose naproti vstupu je kostelu.

Tato dvojice domů mezi sebou výrazně komunikuje a vytváří vlastní, osově symetrický celek.

Kostelu sousedí trojpodlažní bytový dům z přelomu 19. a 20. století s fasádou z režných cihel. Naproti němu stojí zrekonstruovaný dvojpodlažní podstávkový dům, v jehož přízemí funguje obchod s potravinami a domácími potřebami.

Na západ od něj stojí mohutná budova, která původně sloužila jako obecní úřad. V současnosti v ní probíhá rekonstrukce na domov pro seniory. Návěs uzavírá dvojice propojených domů se složitou stavební historií. V současnosti se jedná o chátrající, více než sedmdesát let starou sokolovnu a obecní úřad sídlící ve značně proměněné budově bývalé restaurace. Základní úkol pro obnovu návsi v Křečanech je v ohledu veřejného prostoru zredukování rozlehlosti její zpevněné plochy a koncentrace přítomných dějů do

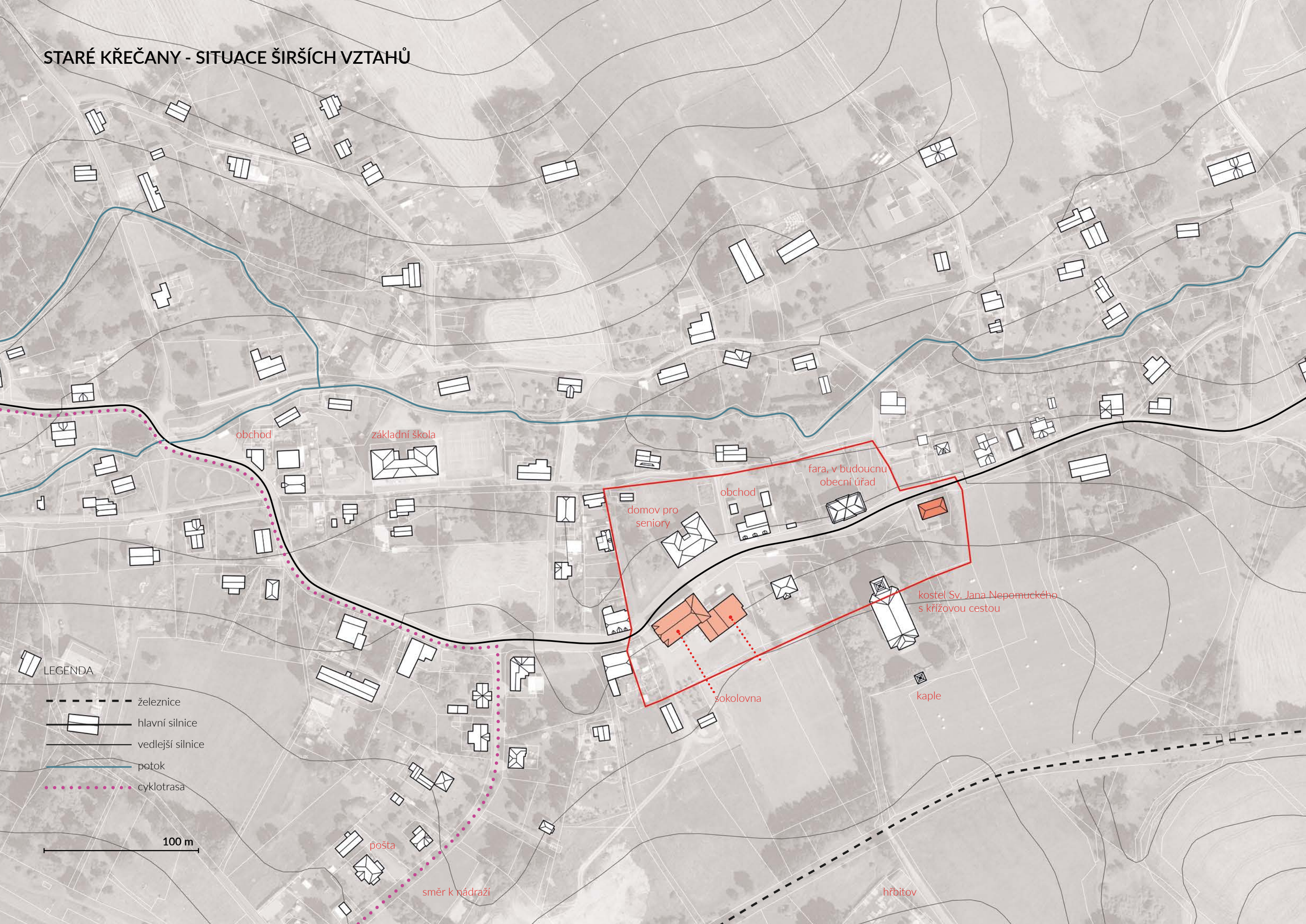
menšího, jasněji definovaného protoru. Nabízí se proto volně navázat na historickou podobu místa a pojmout dlouhý prostor návsi po třetinách s různým charakterem prostředí. První část tvoří již zmíněný osově symetrický celek tvořený kostelem a farní budovou, která má brzy projít rekonstrukcí pro umístění obecního úřadu s reprezentativním prostorem.

Druhou část tvoří prostor mezi bytovým a podstávkovým domem. Zde je navržena nová výsadba a parková úprava. To umožní samotnou návěs zkoncentrovat a situovat do poslední třetiny, do prostoru mezi sokolovnou, stávajícím obecním úřadem a budoucím domovem pro seniory.

Právě zmínovaná budova sokolovny s bývalou restaurací a její podoba a postavení vůči nové návsi je to, co charakter prostranství do velké míry určuje a co mu bude poskytovat značnou část dějů. Právě naložení s tímto objektem je tak vedle úprav veřejného prostoru hlavním úkolem návrhu.

Ve Starých Křečanech zároveň chybí hospoda. Plánovaný přesun obecního úřadu do budovy fary je tak příležitostí pro její obnovu, viz. následující stránky.

STARÉ KŘEČANY - SITUACE ŠIRŠÍCH VZTAHŮ



obchod

základní škola

fara, v budoucnu
obecní úřad

domov pro
seniory

obchod

kostel Sv. Jana Nepomuckého
s křížovou cestou

sokolovna

kaple

pošta

směr k nádraží

hřbitov

- LEGENDA
- železnice
 - hlavní silnice
 - vedlejší silnice
 - potok
 - ... cyklotrasa

100 m

STARÉ KŘEČANY - OBNOVA NÁVSI - SITUACE



ÚPRAVA TVARU VOZOVKY V ÚSEKU NÁVSI, JEJÍ ČÁSTEČNÉ VÝŠKOVÉ SJEDNOCENÍ S POCHOZÍMI PLOCHAMI A VYDLÁŽDĚNÍ

DOPLNĚNÍ ZÁSTAVBY NOVÝM OBYTNÝM DOMEM

FARA - BUDOUCÍ OBECNÍ ÚŘAD

OBCHOD

DOMOV PRO SENIORY

12 PARKOVACÍCH STÁNÍ PRO NÁVES A DOMOV PRO SENIORY

PARKOVACÍ KAPACITY PRO KOSTEL A OBECNÍ ÚŘAD

POBYTOVÝ PŘEDPROSTOR DOMOVA PRO SENIORY

AUTOBUSOVÉ ZASTÁVKY

KŘÍŽOVÁ CESTA PODÉL KOSTELNÍ ZDI

PARKOVÁ ÚPRAVA PLOCHY PŘED BYTOVÝM DOMEM

HLAVNÍ ČÁST NÁVSI

BYTOVÝ DŮM



OBNOVA RESTAURACE

SOKOLOVNA

CESTA KE HRBITOVU BŘEZOVOU ALEJÍ

KOSTEL SV. JANA NEPOMUCKÉHO

LEGENDA

-  STROMY STÁVAJÍCÍ
-  STROMY NAVRHOVANÉ

FOTBALOVÉ HRŠTĚ A PLOCHY PRO BUDOUCÍ ROZVOJ SPORTOVNÍHO AREÁLU

PARKOVACÍ KAPACITY PRO SOKOLOVNU

20 m

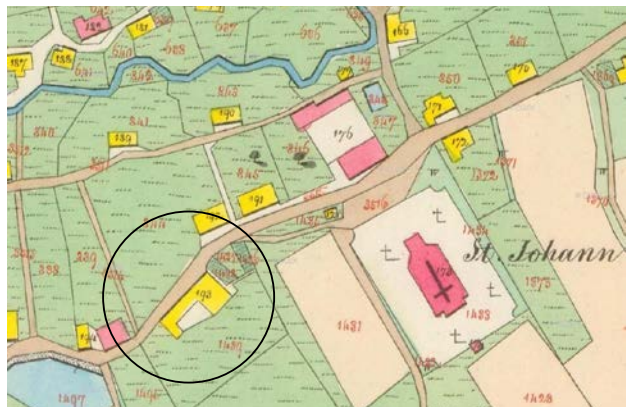
STARÉ KŘEČANY - OBNOVA NÁVSI - AXONOMETRIE



STAVEBNÍ VÝVOJ OBJEKTU Č.P. 39 (sokolovna, restaurace, obecní úřad)

Budova sokolovny byla přistavena k zadní části již zaniklého podstávkového domu. Ani historicky tak neměla směrem do návsi vlastní průčelí. Podstávkový dům byl nahrazen mělčí přístavbou, která však svou pozici v čele sokolovny a směrem do návsi nijak neartikulovala. Později byla k sokolovně přistavena tehdy velmi moderní a v této oblasti ojedinělá elegantní budova jednopodlažní restaurace

s pásovým oknem. Ta byla po roce 2004 velmi nešetrně přestavěna na obecní úřad. Pásové okno bylo rozčleněno na menší formáty, plochá střecha nevhodně nahrazena střechou šikmou a původně bílá fasáda oranžově omítnuta. Dvojice budov by měla návés táhnout, tuto roli dnes však rozhodně neplní.



1840



1956



1964



2004



2007



2019



Historická podoba návsi s podstávkovým domem v místě před budoucí sokolovnou (rok 1910)

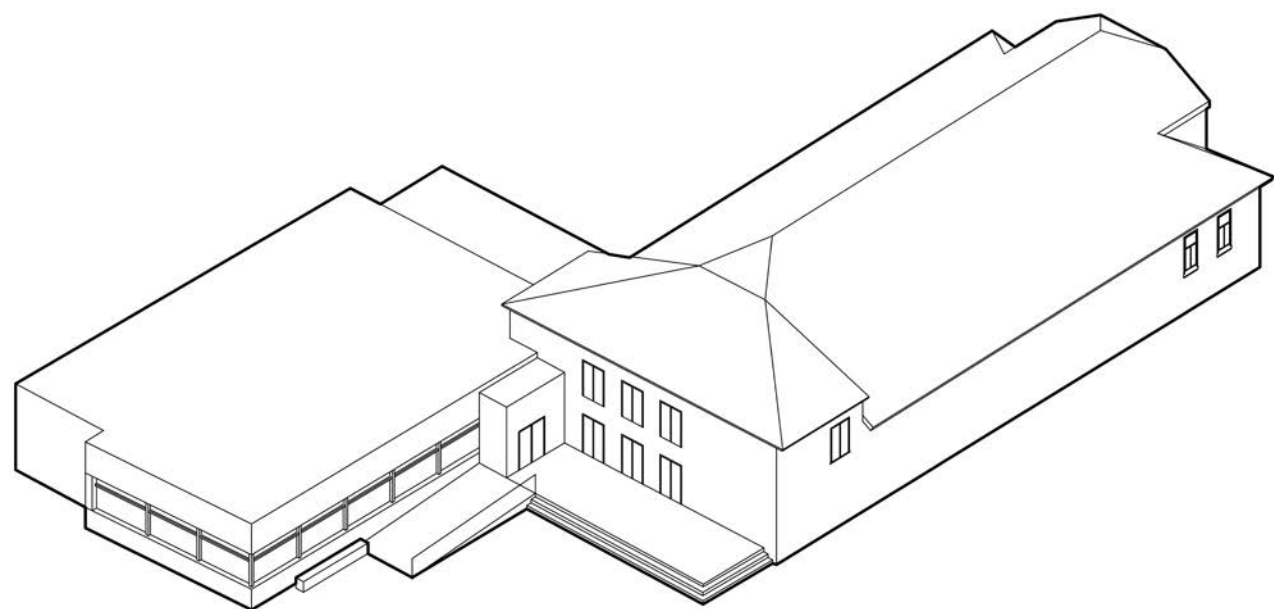


Stav objektu cca do roku 2004

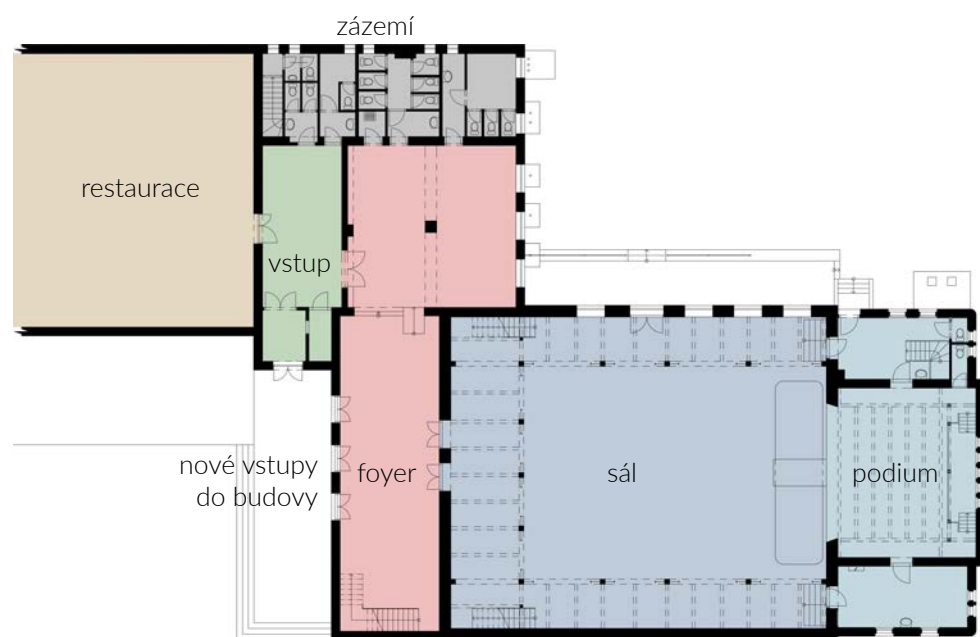


Současný stav objektu

SCHÉMA PROMĚNY OBJEKTU SOKOLOVNY S RESTAURACÍ



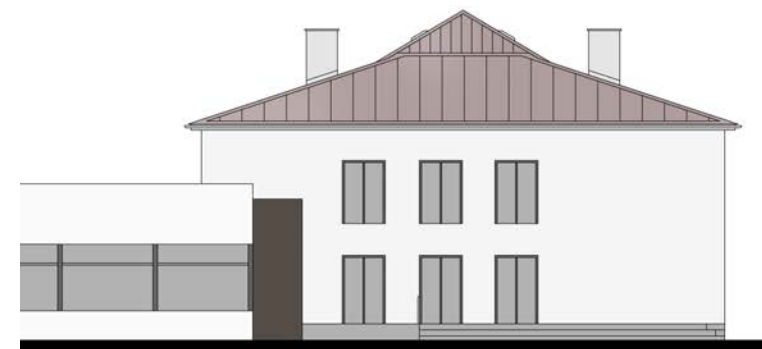
axonometrie návrhu



provozní schéma 1. NP objektu



průčelí objektu do návsi - současný stav



průčelí objektu do návsi - návrh



zadní fasáda sokolovny zůstává bez výrazných změn

1:200

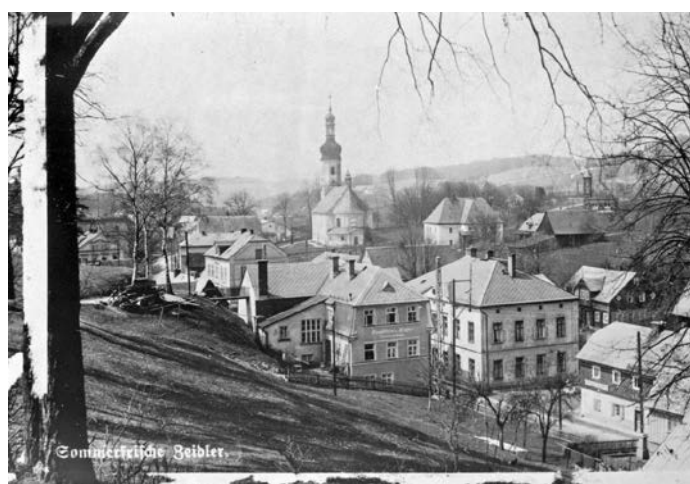


současná podoba návsi



navrhovaná podoba návsi

BRTNÍKY - OBNOVA KOSTELNÍ NÁVSI



Archivní snímky zachycující zaniklý kostel sv. Martina

Hlavním tématem obnovy centra vesnice Brtníky je obnovení výškové dominanty v jejím středu náhradou za zaniklý kostel sv. Martina. Ten měl vůči návsi zajímavou orientaci. Byl k prostranství umístěn podélně, věž s hodinami se však neorientovala ve směru hlavní osy kostela, nýbrž kolmo dolů do návsi.

Návrh využívá půdorysu zaniklého kostela i této základní orientace, kterou se kostel k návsi stavěl.

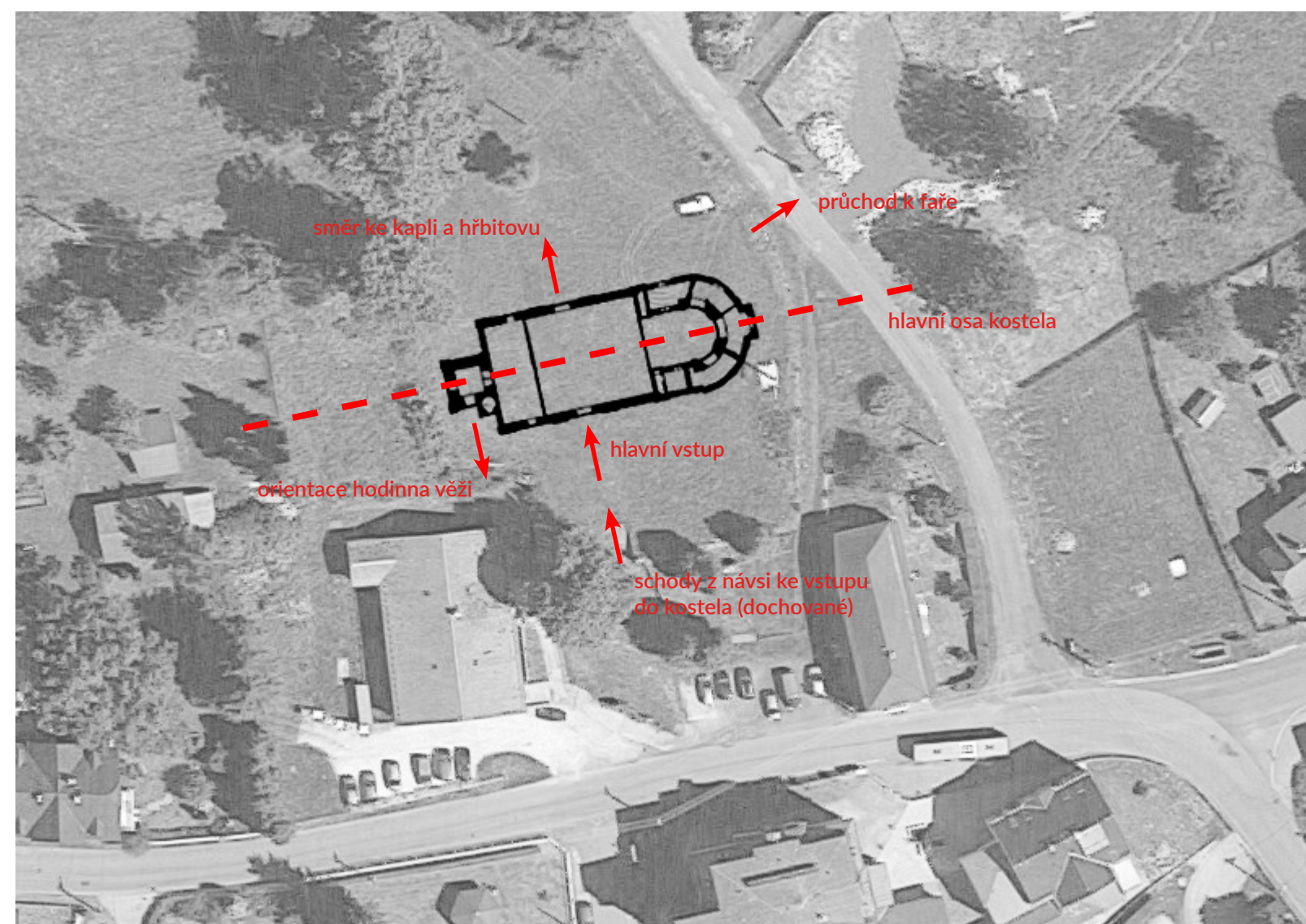
Navrhovaná stavba na tomto místě není kostelem. S ohledem na osud Šluknovského výběžku, potažmo dalších pohraničních oblastí, i pro zajímavé zasazení do krajiny a napojení na četné turistické trasy v návaznosti na CHKO a národní park je návrh monumentem, památkem nejen zaniklého kostela sv. Martina, ale nespočtu dalších budov, které v oblasti podlehly zkáze časem, či cílené demolici především v poválečných letech.

Stavba navazuje na současnou podobu prostranství, kde byly zachovány původní schody na terasu před hlavním vstupem do kostela. Velmi důležitá je též vizuální vazba na terénní hranu u křížové cesty, odkud je na místo přímý výhled.

Památník je otevřenou stavbou nabízející výstavní plochy na ochozech, vyhlídku z věže a zázemí zabudované ve svahu, které umožní konání kulturních a společenských akcí pod širým nebem. Nejedná se jen o tichou pletu, ale o stavbu, která do místa navrátí život, stane se cílem, či naopak výchozím bodem pro poznávání okolních oblastí s jejich nekonečně zajímavou historií.

Návrh počítá s možností využití stavebního materiálu, především kamene a cihel, z okolních zaniklých staveb. Například ze sousední fary, která v posledních deseti letech podlehla požáru.

Schéma polohy zaniklého kostela sv. Martina v současném leteckém snímku



BRTNÍKY - SITUACE ŠIRŠÍCH VZTAHŮ

LEGENDA

- železnice
- hlavní silnice
- vedlejší silnice
- ... pěší cesta
- ... cyklotrasa
- - - červená turistická trasa
- - - modrá turistická trasa
- - - zelená turistická trasa
- potok

směr k nádraží

dětské hřiště

hřbitov

informační centrum,
obchod
a restaurace

hasičská zbrojnice

místo bývalé fary

důležitý průhled na
věž bývalého kostela
z terénní hrany cestou
ke křížové cestě

domov pro
osoby se
zdravotním
postížením

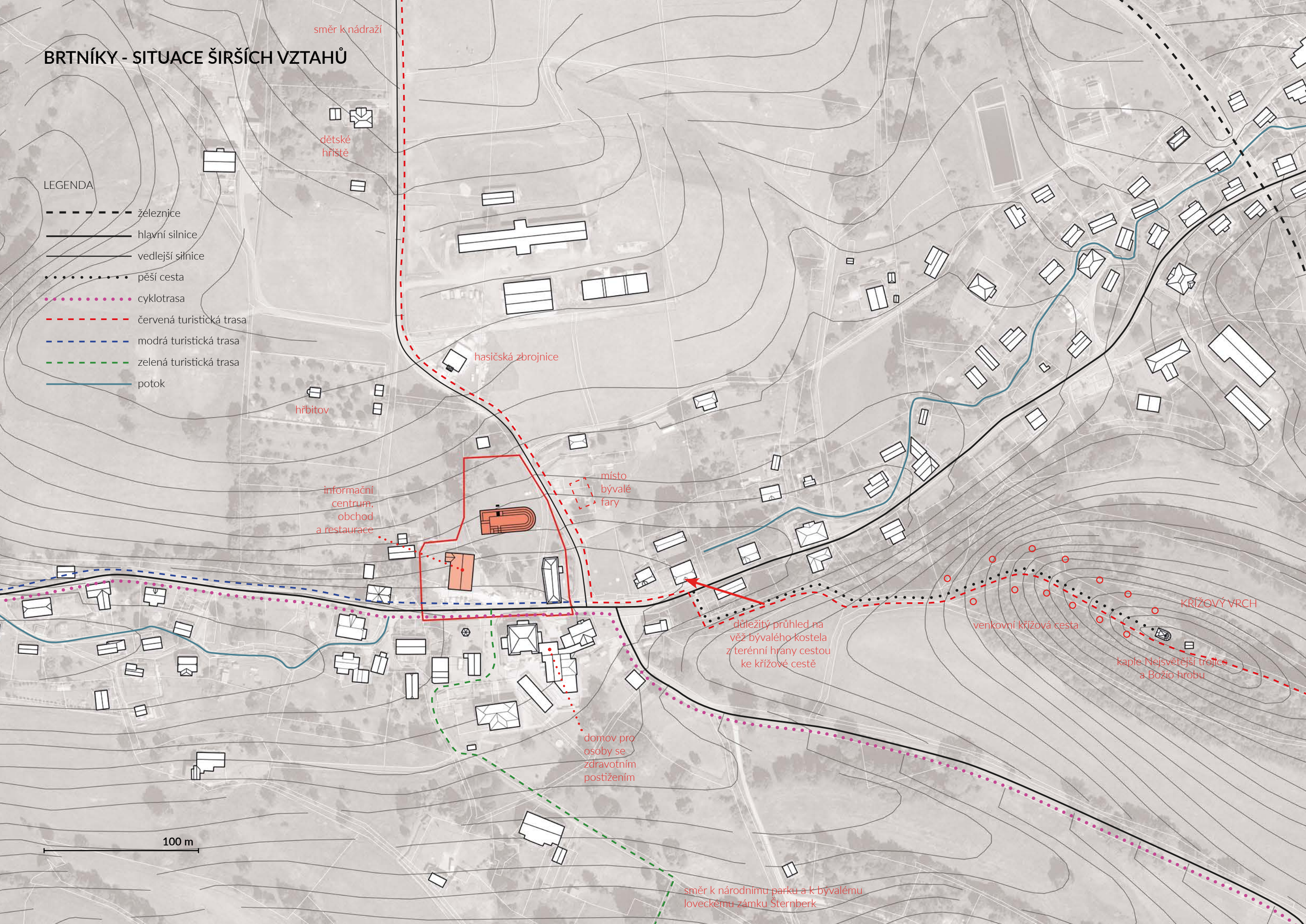
směr k národnímu parku
a k bývalému
loveckému zámku Šternberk

KRÍŽOVÝ VRCH

venkovní křížová cesta

kaple Nejsvětější trojice
a Boží hrobu

100 m



BRTNÍKY - OBNOVA NÁVSI - SITUACE

NÁVRH DOPORUČUJE SOUČASNOU OBECNÍ STAVBU OBCHODU, RESTAURACE A INFORMAČNÍHO CENTRA BEZ VĚTŠÍ ARCHITEKTONICKÉ HODNOTY NAHRADIT STAVBOU VYŠŠÍ ČI STÁVAJÍCÍ BUDOVOU O JEDNO PODLAŽÍ NAVÝŠIT

VENKOVNÍ POSEZÁNÍ U OBCHODU S RESTAURACÍ A INFORMAČNÍM CENTREM

NAVRHOVANÝ PAMÁTNÍK

CESTA KE KAPLI

PŮVODNÍ SCHODY KE KOSTELU

PAMÁTNÍK OBĚTEM 1. SVĚTOVÉ VÁLKY


DLÁŽDĚNÝ ÚSEK KOMUNIKACE SE ZÁLIVEM AUTOBUSOVÉ ZASTÁVKY

DOMOV PRO OSOBY SE ZDRAVODNÍM POSTIŽENÍM

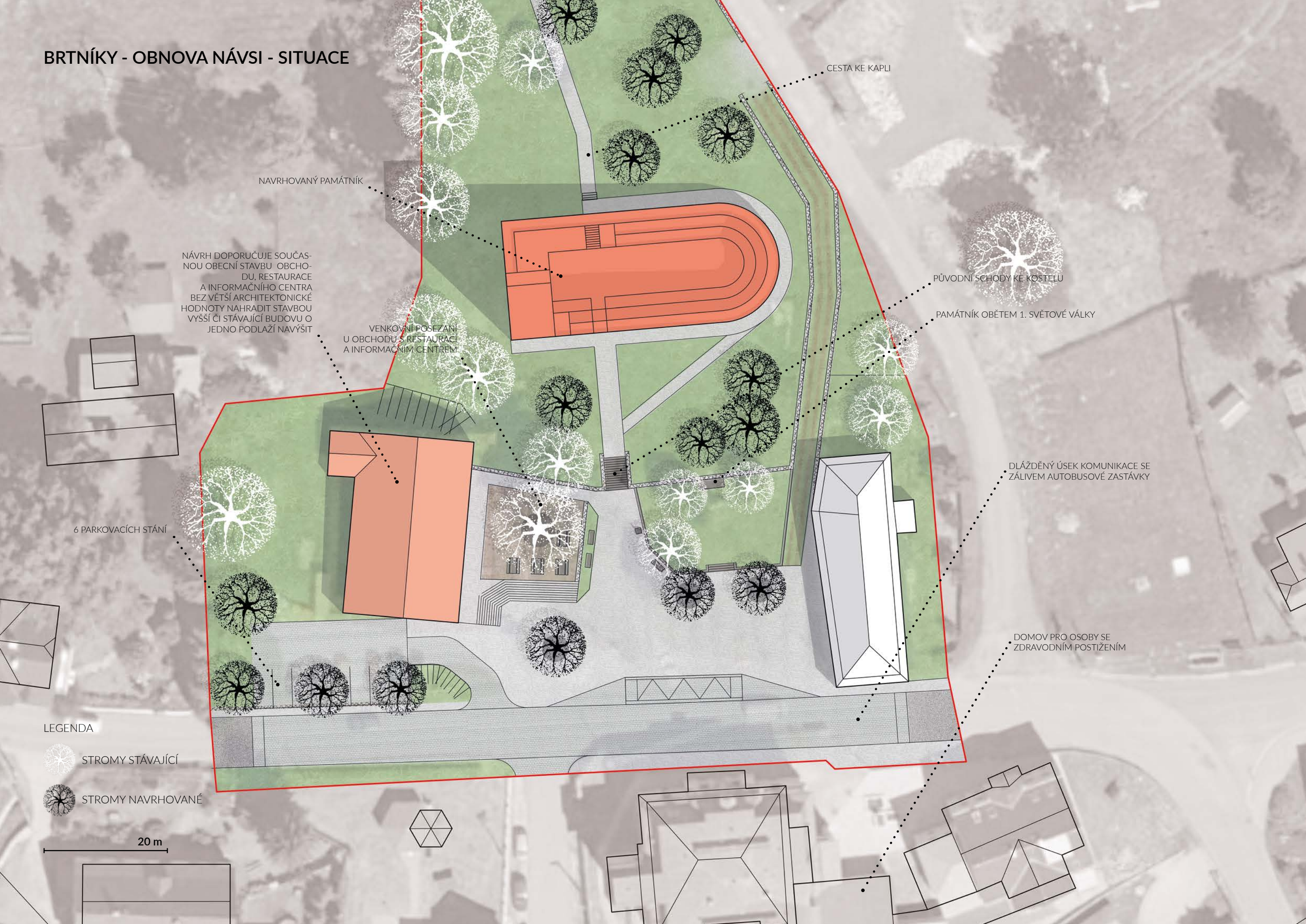
6 PARKOVACÍCH STÁNÍ

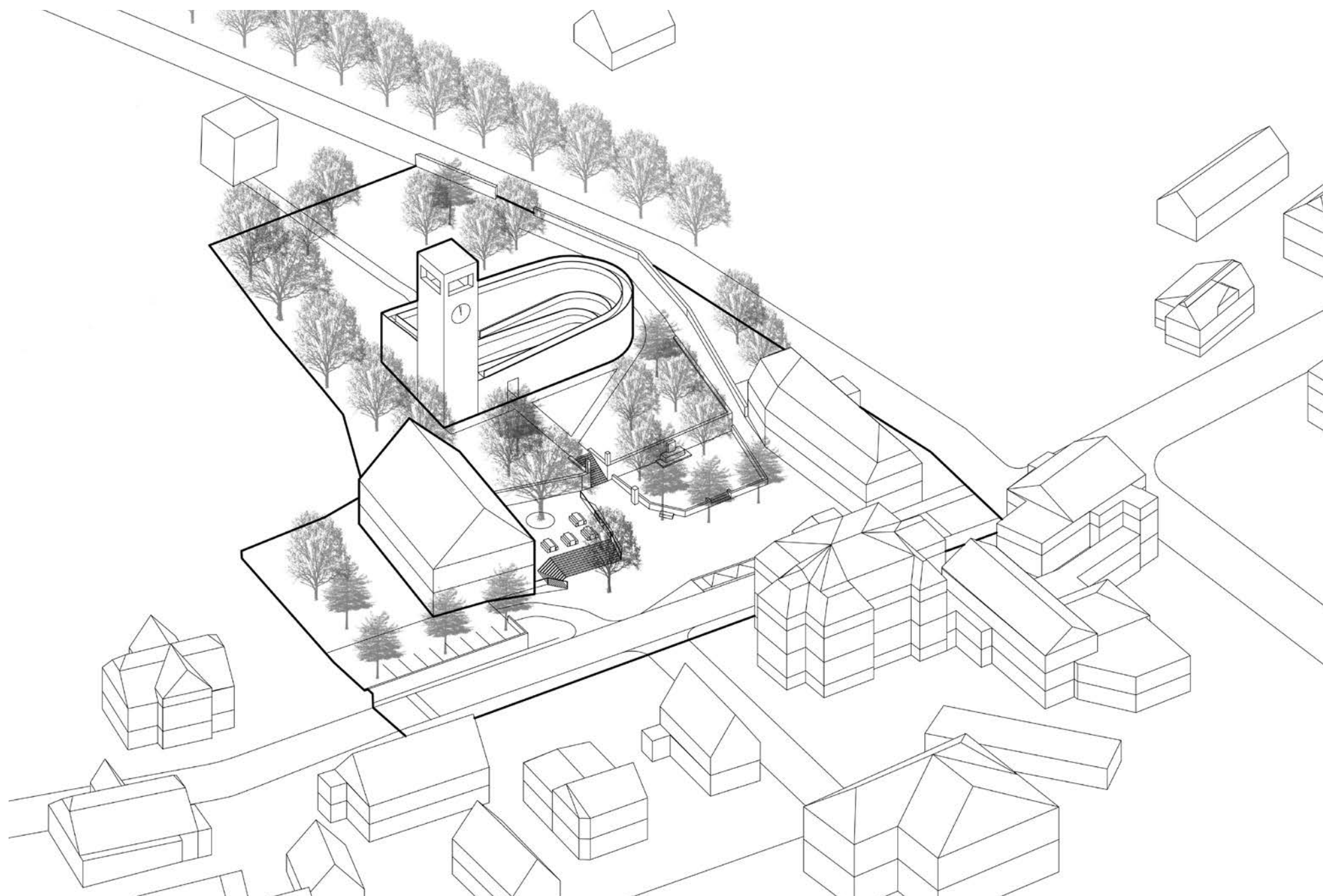
LEGENDA

 STROMY STÁVAJÍCÍ

 STROMY NAVRHOVANÉ

20 m



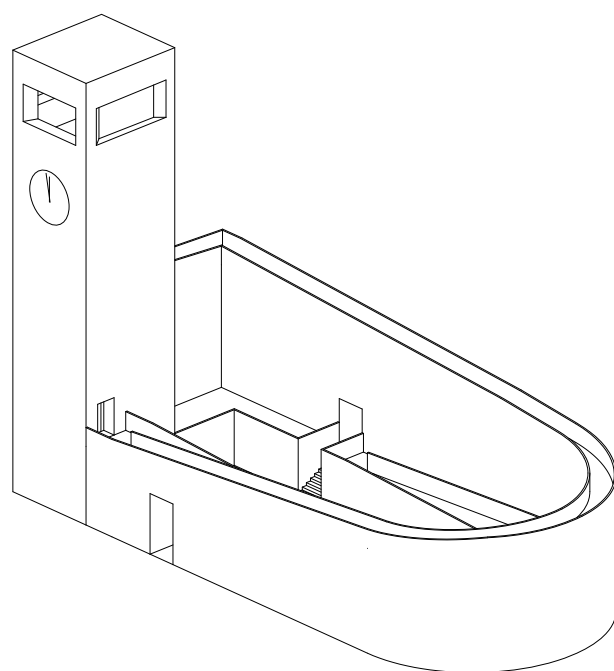


PAMÁTNÍK

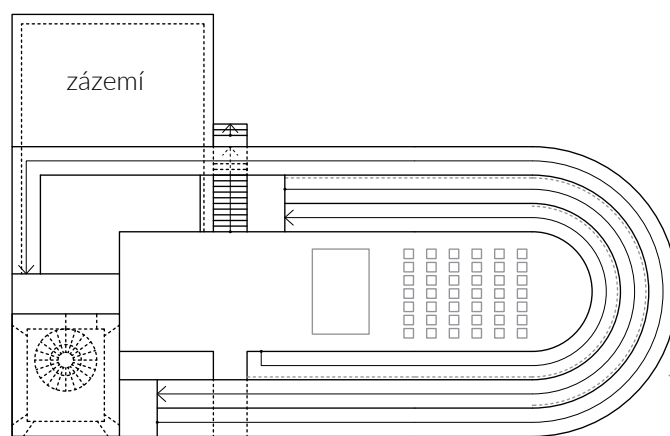
Památník stojí na půdorysu zaniklého kostela, pouze věž je posunuta z hlavní osy více k přední hraně stavby směrem do návsi. Památník je tvořen trojicí ramp, které po vnitřním obvodu postupně stoupají vzhůru. Třetí z ramp již vede po vršku a je odtud rozhled do okolí. První dvě rampy zůstávají jako vnitřní, bez pohledu ven. Stěny jejich obvodu jsou využitelné jako výstavní plochy. Všechny tři rampy shlížejí dolů dovnitř do památníku a vytvářejí tak malý amfiteátr. Prostor památníku je průchozí v kolmém směru od návsi dál ke kapli a dále ke hřbitovu.

Na věži jsou osazeny hodiny a v jejím vršku je vyhlídka do okolí. Věž je přístupná ve třech úrovních. První je v rovině vstupu, druhá v místě horního konce druhé z obvodových ramp a třetí v místě zakončení nejvýše sahající ze tří ramp.

V severozápadním rohu památníku a ve svahu za ním je umístěno drobné zázemí pro výstavy i konání venkovních akcí.

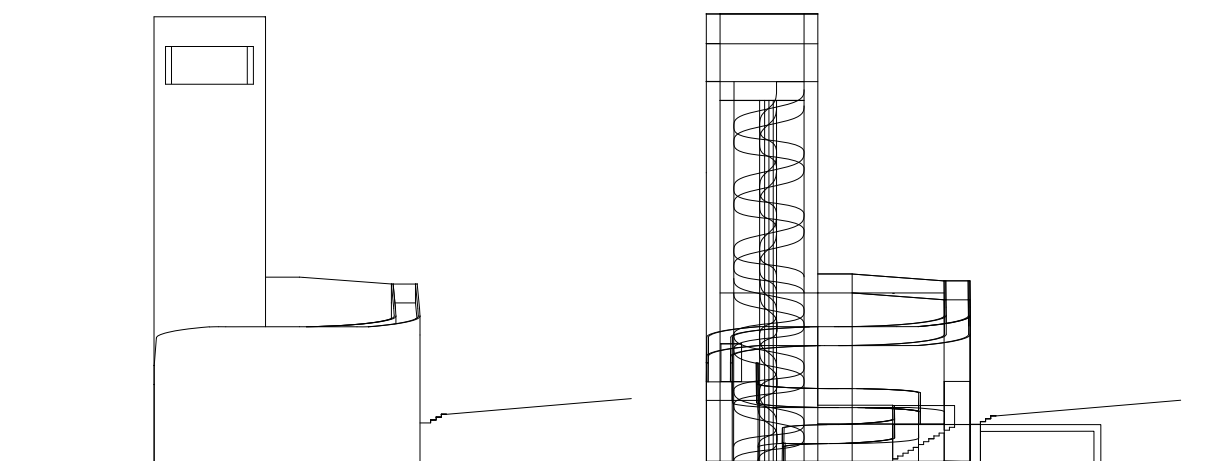


axonometrie

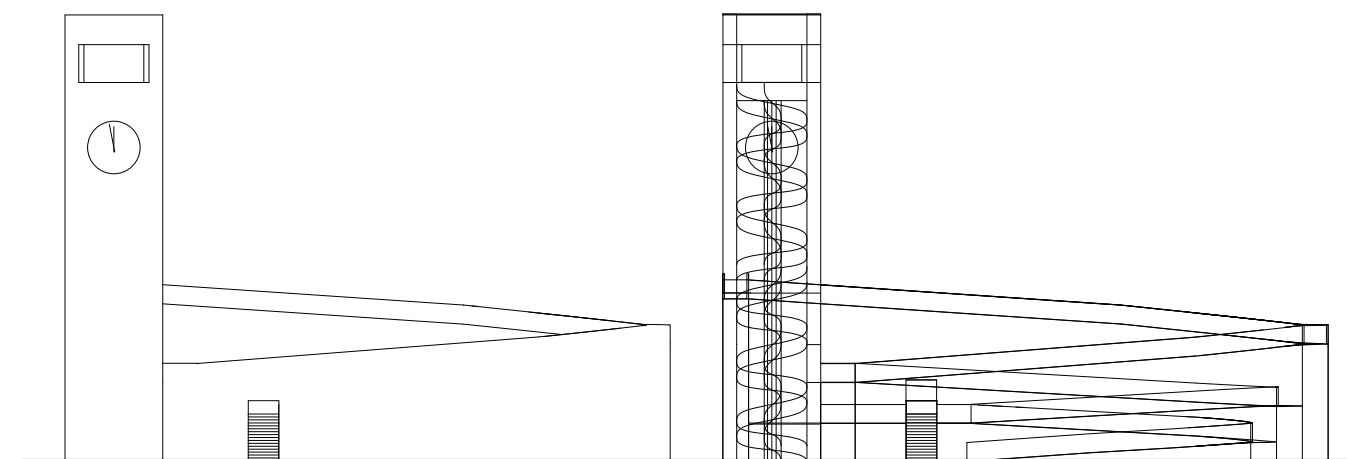


půdorys 1:400

významný průhled ke křížové cestě



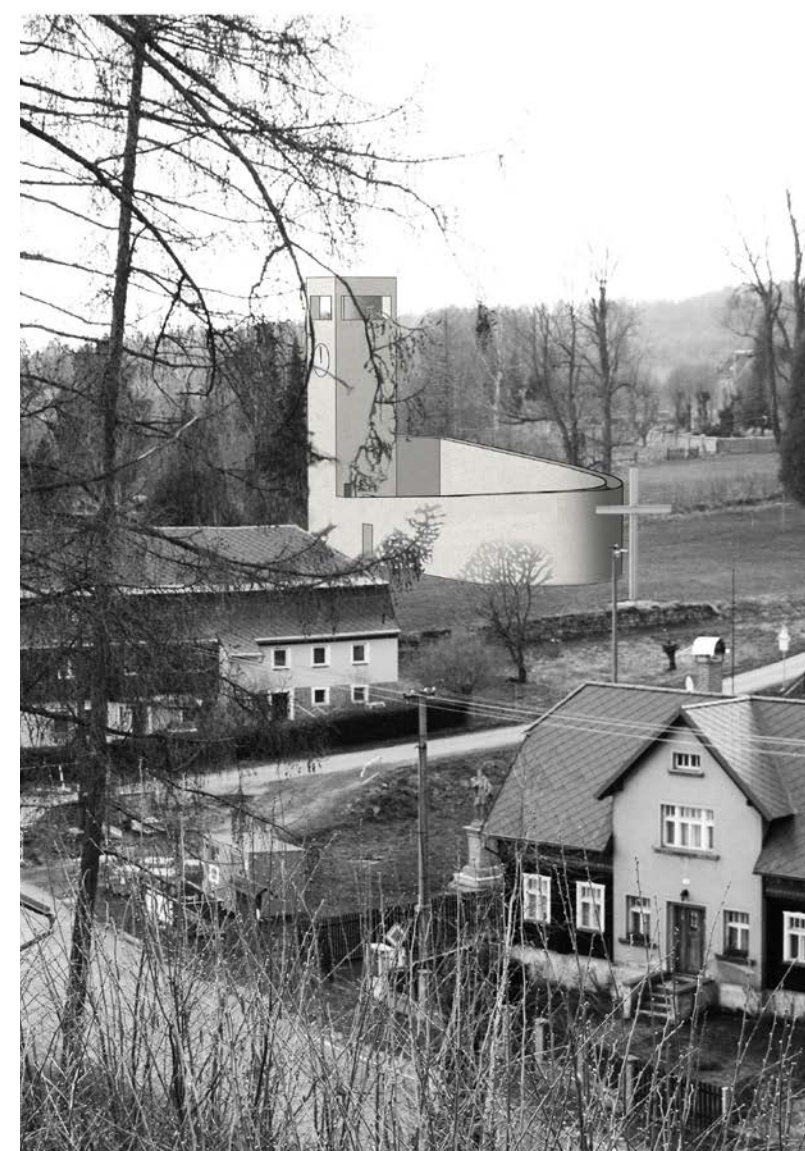
východní pohled a schéma vnitřního uspořádání památníku



jižní pohled a schéma vnitřního uspořádání památníku



Archivní snímek chátrajícího kostela sv. Martina od křížové cesty



Návrh umístění památníku na snímku současného stavu

Když jsem se před více než rokem pouštěla do poznávání Šluknovského výběžku, netušila jsem, kolik toho objevím. Čím hlouběji jsem pronikala do všemožných souvislostí a dějů, které tuto příhraniční oblast formovaly, tím rostlo množství možných témat, kterým se v diplomové práci věnovat.

Během pěších a cyklo průzkumů v terénu se mě v některých obcích držela určitá nejistota a ztracenost. Na mnoha místech není čeho se chytit, kde se zastavit, nebo kde získat informace. To povětšinou pramení z absence funkčních center jednotlivých vesnic a měst. A tak, aniž bych si to předem přesně uvědomovala, jsem se intuitivně pustila do práce na tématech, které k posílení sídelních center vedou.

V každé z obcí bylo příčinou problému něco jiného, čímž se vytvořil hezký průřez různými měřítky zadání od územního plánování a obnovy krajinných struktur v Lobendavě, přes celkové urbanistické řešení centra Velkého Šenova, po rozklíčování, které jednotlivé budovy jsou stěžejní pro fungování sídelních center ve Starých Křečanech a jejich obnova.

Mám radost, že má výsledná práce relativně široký záběr různorodých témat, a může tak reprezentovat škálu problémů, se kterými se v různých variantách potýkají i další obce nejen ve Šluknovském výběžku, ale i ve zbylých částech českého pohraničí.

Pro místní starosty a starostky může být práce vodítkem při určování priorit v dalším rozvoji jejich obcí. V některých případech jde o nezatižený pohled z venku kriticky reagující na zaběhlý a zdánlivě funkční stav, jinde jde o čistě pozitivní vyvednutí potenciálů, které místa přirozeně mají, ale dosud zůstávaly bez povšimnutí.

Šluknovsku je dlouhodobě věnováno relativně málo pozornosti, v architektuře a urbanismu tomu není jinak. Snažila jsem se proto práci pojmenovat co nejdůsledněji. Především pro mě bylo důležité tematizovat Šluknovský výběžek jako specifickou oblast se silným charakterem, o kterou se má smysl zajímat. Tomu jsem chtěla jít naproti pojmenováním hodnot, které území má, a vyzdvížením pevných částí, o které je možné se v jeho budoucím rozvoji opřít.

Doufám, že bude pro obce analytická i návrhová část této práce přínosem, inspirací či povzbuzením, a že diplomovou práci moje spolupráce s nimi nekončí.

Ve Šluknovském výběžku trávím čas od narození a jsem moc vděčná, že jsem ho měla díky diplomové práci příležitost poznat tak, jak se mi do té doby ani nezdálo.

NEŘEŠENÁ TÉMATA

V rámci diplomního semináře i následné diplomové práce se objevilo velké množství témat, která by se nabízela jako zajímavá architektonická, urbanistická či územně plánovací zadání.

Návrhy zpracované v diplomové práci se soustředily na témata, která více či méně přímo vedla k obnově a posílení center sídel, jako jejich nejdůležitějších součástí.

Bylo by lákavé odbočovat k dalším zajímavým tématům, která se v průběhu práce objevila, to však nebylo možné a pro smysl této práce by to ani nebylo účelné. Stejně je to s některými tématy, u nichž formát práce zaměřený na urbanismus neposkytoval dostatek prostoru pro hlubší rozpracování.

Důvodem pro neřešení některých témat je také to, že v nich má architektura a příbuzné obory omezené pole působnosti.

Využívám proto této možnosti zajímavá témata spjatá s předmětem této práce alespoň zmínit k dalšímu možnému rozpracování.

Témata územního plánování:

- Rozumná regulace rekreace v krajině

Témata urbanismu:

- Obnova osad a usedlostí jako rekreačních míst v krajině (usedlost Šternberk, Liliový rybník, osada Skřívánčí pole či lázně Karlovo údolí u Šluknova)

Témata architektury a památkové péče:

- Obnova křížové cesty ve Velkém Šenově
- Šetrná rekonstrukce podstávkového domu na trvalé rodinné bydlení
- Konverze průmyslových staveb ve městě i v krajině
- Konverze školní budovy v Lobenavě na turistickou ubytovnu

Témata krajinářská:

- Sucho - proměna koupaliště ve Velkém Šenově na přírodní biotop
- Stezka po historických stopách v krajině

ZDROJE

mapové podklady	openstreetmap.org ags.cuzk.cz/geoprohlizec - geoportál ČÚZK archivnimapy.cuzk.cz mapy.cz maps.google.com https://services.cuzk.cz/dgn/ku ags.cuzk.cz/archiv
demografické údaje	czso.cz - Český statistický úřad
územní plánování	územní, strategické a rozvojové plány obcí Lobendava, Velký Šenov a Staré Křečany Územně analytické podklady ORP Rumburk Zásady územního plánování Ústeckého kraje
webové stránky a portály	zanikleobce.cz znicenekostely.cz mizejicipamatky.cz npu.cz narodnipamatkovykatalog.cz hemm.cz wikipedie.cz velkysenov.cz souplespamatek.cz fotohistorie.cz
zdroje snímků a fotografií	str. 3 - webový portál znicenekostely.cz, kostel sv. Martina v Brtníkách str. 18 - webový portál zanikleobce.cz, Lobendava, Hostinec u Modré Hvězdy str. 32 (obr. 1-4) - mapy.cz str. 33 - archivnimapy.cuzk.cz - snímek stabilního katastru str. 33 - vysehradskej.cz/nejkrasnejsi-benzinky-stavel-gocar str. 34 (obr. 1, 2, 3, 5) - mapy.cz str. 41 (obr. 1) - geoproglizec.cuzk.cz str. 41 (obr. 2) - archivnimapy.cuzk.cz str. 52 (obr. 1) - archivnimapy.cuzk.cz str. 52 (obr. 2) - geoprohlizec.cuzk.cz str. 53 - mapy.cz str. 56 - www.facebook.com/Lobendava-428920435401 str. 66 - soupispamatek.com/okres_sluknov/foto/velkysenov/velkysenov.htm str. 70 - ceskesvycarsko.cz, křížová cesta Velký Šenov str. 82 - ags.cuzk.cz/archiv str. 92 (obr. 2 a 3) - velkysenovzs.rajce.idnes.cz/Velky_Senov_namesti str. 102 (obr. 2) - maps.google.com str. 126 - facebook.com, stránka Staré Křečany, Panský, Brtníky a okolí str. 148 - ags.cuzk.cz/archiv, geoprohlizec.cuzk.cz str. 149 (obr. 1) - www.fotohistorie.cz/Ustecky/Decin/Stare_Krecany/Default.aspx str. 149 (obr. 2) - facebook.com, stránka Staré Křečany, Panský, Brtníky a okolí str. 149 (obr. 3) - maps.google.com str. 154 - webový portál znicenekostely.cz, kostel sv. Martina v Brtníkách str. 164 - webový portál znicenekostely.cz, kostel sv. Martina v Brtníkách vlastní fotografie: str. 24, 28, 29, 34 (obr. 4), 36, 62, 64, 65, 74, 92 (obr. 3), 100, 101, 102 (obr. 1), 108, 110, 116, 117, 118, 122, 124, 125, 130, 152

